اولین روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

دوشنبه ۲ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰ رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴ • سال ششم • شماره ۱۲۳۹ • ۸صفحه • قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

www.rouzegaremadan.ir

شناسایی معادن اَهرُم رشد اقتصادی

زهره الهیان، یکی از مهمترین مباحث ارائه شده در این دیدار را شناسایی ظرفیت‌های معدنی در کشور توسط سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور عنوان کرد و افزود: این ظرفیت‌ها بایستی بیشتر شناسایی شود تا به فعالان حوزه معدن ارائه شود و بخش خصوصی نیز به سرمایه‌گذاری در این حوزه بپردازد.

۳

لزوم پیگیری حقوق دولتی معادن

رحیمی، نماینده مردم شهرستان های سقز و بانه در مجلس شورای اسلامی بر پیگیری جدی مسئولان در راستای پرداخت حقوق دولتی معادن در استان کردستان تاکید کرد.بهزاد رحیمی در گفتگو با بازار ضمن اشاره به ظرفیت های بالای معدنی در استان کردستان، گفت: بهره برداری از این ظرفیت ها در راستای کمک به توسعه استان یکی از نیازهای لازم و ضروری است.

۳

«روزگارمعدن» وضعیت صادرات مواد خام معدنی را بررسی کرد:

روایت یک تصمیم

۳

عکس: مهدی کاوه ای

یادداشت‌ها

تکرار مکررات در صنعت زغال سنگ

۲

ریسک بالا در فعالیت‌های معدنی

۳

چالش‌های صنایع سیمان از جنس مازوت است

۴

آینده روشن صنعت نسوز

۶

عملکرد دولت‌ها باعث بحران گاز شد

۷

بازاری ارزنده به نام بورس

۸

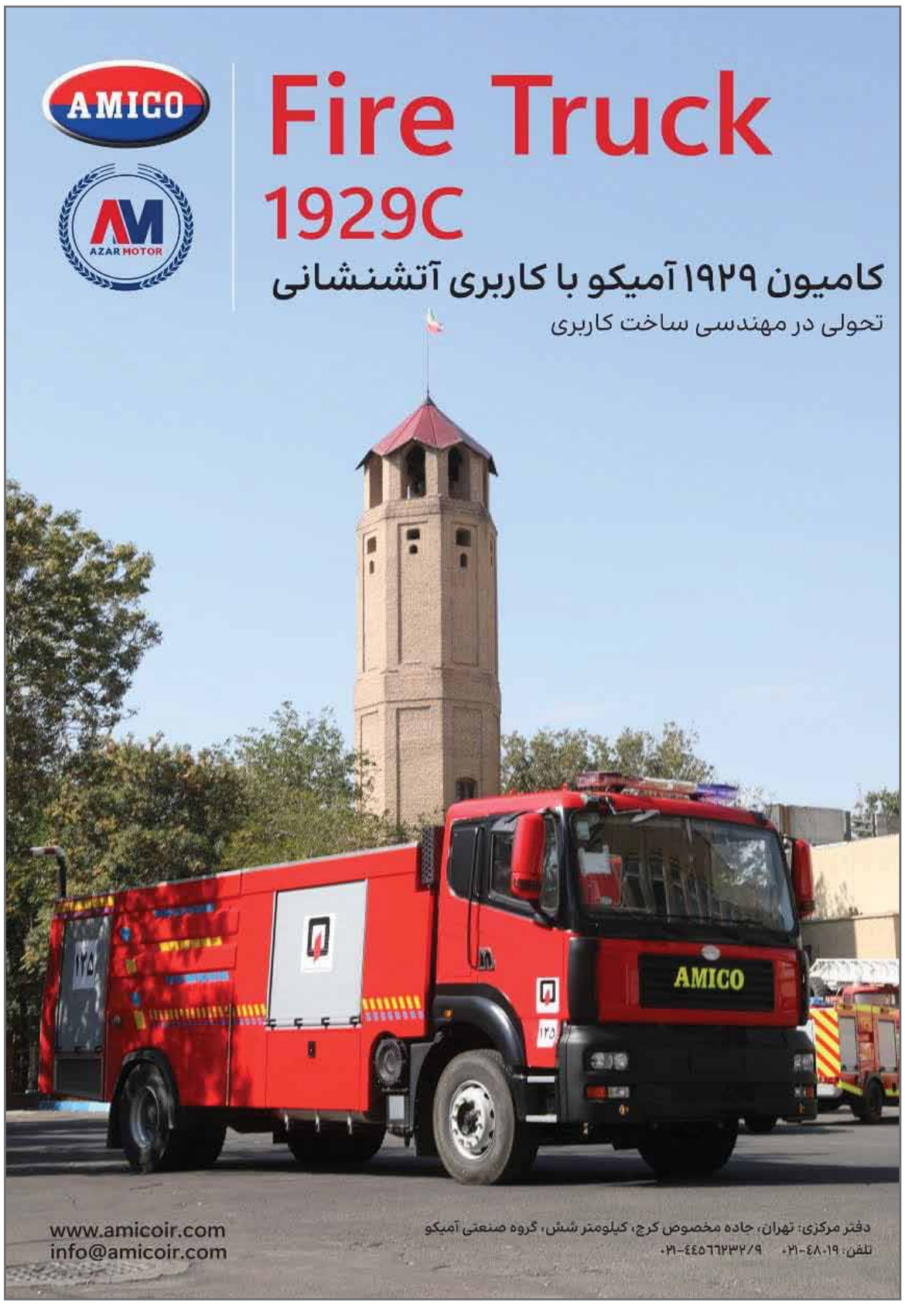
تیترهای روز

آینده درخشان در انتظار فولاد

۲

صنعت بازیافت در حاشیه

۶

روزگار معدن
دوشنبه
۲۰ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
• سال ششم • شماره ۱۲۳۹

یادداشت

تکرار مکررات در صنعت زغال سنگ

سعید صمدی
فعال صنعت زغال‌سنگ

ذخایر زمین‌شناسی زغال‌سنگ در کشور ما حدود ۱۲ میلیارد تن برآورد می‌شود. به این ترتیب، امکان تامین نیاز کشور به زغال‌سنگ از منابع داخلی وجود دارد. مصرف کنسانتره زغال‌سنگ در کشور نیز سالانه حدود ۳.۵ میلیون تن برآورد می‌شود. بااین‌وجود، در سال‌های اخیر شاهد افت تولید این محصول معدنی بوده‌ایم. همزمان هیچ اقدام سازنده‌ای برای ارتقای تولید و توسعه برداشت از ذخایر زغال‌سنگ کشور اجرایی نشده است. از این‌رو بخشی از نیاز کشور به این محصول با تکیه بر واردات انجام می‌گیرد.درحال‌حاضر واردات بدون منطق زغال‌سنگ با نرخ ۳برابر بهای این محصول در بازار داخلی، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های پیش‌روی فعالان صنعت زغال‌سنگ است. زغال‌سنگ تولیدشده در کشور با نرخ تکلیفی یا دستوری به‌فروش می‌رسد. متاسفانه در شرایطی که هزینه تولید این محصول تحت‌تاثیر تورم و سایر پارامترهای اقتصادی هر روز بیش از قبل افزایش می‌یابد، هیچ امکانی برای تعدیل نرخ آن متناسب با شاخصه‌های اقتصادی وجود ندارد. در چنین فضایی رغبت معدنکاران به سرمایه‌گذاری در این بخش کاهش می‌یابد و در نتیجه از میزان تولید این محصول هر سال کاسته خواهد شد.با افت تولید زغال، واردات به گزینه اصلی تامین نیاز کشور به زغال‌سنگ بدل خواهد شد. سال گذشته، بخش بزرگی از نیاز کشور به زغال‌سنگ از طریق واردات تامین شده که به‌منزله خروج قابل‌توجه ارز از کشور است. ارزبری واردات زغال‌سنگ به کشور در سال گذشته حدود ۸۰۰ میلیون دلار برآورد می‌شود که رقم قابل‌توجهی است و نباید به‌سادگی از کنار آن گذشت.

متوسط بهای زغال‌سنگ داخلی سال گذشته به‌ازای هر تن ۴ میلیون تومان بود، در حالی که متوسط بهای زغال‌سنگ وارداتی ۱۶ میلیون تومان به‌ازای هر تن گزارش شده است. همین تفاوت نرخ، حکایت از آن دارد که دیگر تولید زغال‌سنگ در کشور صرفه اقتصادی ندارد. یعنی واحدهای تولید زغال‌سنگ از مرحله سوددهی خارج می‌شوند و حتی بسیاری از آنها در رده واحدهای زیانده قرار می‌گیرند و ناچار خواهند بود که کسب‌وکار خود را تعطیل کنند. این تعطیلی به‌منزله از دست رفتن موقعیت‌های شغلی متعددی به‌ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته کشور است. به‌این ترتیب، باید اذعان کرد که فشار قابل‌توجهی به اقتصاد ما تحمیل خواهد شد.کاهش سودآوری یک کسب‌وکار بر نوسازی و بازسازی تجهیزات آن، مکانیزه کردن معادن و... تاثیر منفی خواهد داشت. در مواردی این افت سودآوری حتی زمینه کاهش توجه به شاخص‌های ایمنی را هم فراهم می‌کند. بنابراین، تجدیدنظر در فرآیند قیمت‌گذاری و سرکوب قیمتی زغال‌سنگ ضرورتی است که منافع تولید، تولیدکننده، فعالان بخش تولید و حتی اقتصاد ایران را به‌دنبال دارد.زغال‌سنگ با مارک‌ها و مشخصات مختلف تولید می‌شود. ترکیبی از انواع مشخصات زغال‌سنگ و انجام فرآیند متالورژی به تولید کک منتهی می‌شود. تفاوت بهای زغال‌سنگ‌های متفاوت در بازار جهانی حداکثر به ۳۵ درصد می‌رسد. در حالی که نرخ زغال‌سنگ وارداتی به ایران ۴۰۰ درصد گران‌تر از بهای محصولی است که در بازار داخل تولید می‌شود. بنابراین، نباید به بهانه واهی کیفیت، مانع سودآوری این صنعت و تعطیلی واحدهای فعال در این بخش شد.وزارت صمت در طول سال‌های گذشته با اقدامات گوناگون از تولید محصولات مختلف داخلی حمایت کرده است. همان‌طور که شاهد فروش خودرو، لوازم‌خانگی و... با کیفیت پایین و نرخ به‌مراتب بالاتر از بهای فروش واقعی این محصولات در بازار داخلی بوده‌ایم. این دست حمایت‌ها در سایر صنایع همچون فولادسازی نیز جریان دارد. اما هیچ حمایتی از نرخ زغال‌سنگ نمی‌شود و حتی موانع بسیاری در مسیر واقعی‌سازی نرخ آن نیز تراشیده می‌شود، چراکه این محصول به‌عنوان ماده اولیه تولید فولاد شناخته می‌شود. دولت هم به‌دنبال کاهش هزینه تمام‌شده تولید فولاد یا حمایت از این صنعت به هر بهایی است.اما این سیاست برای مدت زمان طولانی نتیجه‌بخش نیست، چراکه صنایع داخلی تعطیل می‌شوند و فولادساز داخلی نیز ناگزیر به واردات خواهد بود. باتوجه به ظرفیت‌های این صنعت، چنانچه نرخ واقعی شود، در یک بازه چندساله، میزان تولید زغال بیشتر می‌شود و نیاز بازار داخل را تامین خواهد کرد.

بومی‌سازی دستگاه حفاری هیدرولیک در کشور

محققان یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان موفق به ساخت دستگاه حفاری هیدرولیک شدند که توانایی نمونه‌برداری تا عمق یک هزار متری را دارد.

مرتضی صدیقیان کاشی، مدیرعامل این شرکت در خصوص محصولات تولیدی این مجموعه و کاربرد آن‌ها، بیان کرد: دستگاه تولیدی ما در حوزه حفاری هیدرولیک است که در معادن به کار می‌رود. در فعالیت‌های مربوط به معدن ابتدا اکتشافات انجام می‌شود و پس از اینکه مشخص شد در چه عمقی از زمین، چه محصول و مواد معدنی وجود دارد، کار معدن آغاز می‌شود. بر همین اساس ما دستگاهی را ساختیم که کار نمونه‌برداری از داخل زمین را انجام می‌دهد و این کار تا عمق یک هزار متری با دستگاه ما قابل انجام است.

وی در خصوص حجم اشتغال‌زایی مستقیم و غیرمستقیم ایجاد شده توسط این شرکت، تصریح کرد: آنچه مهم است، تکنولوژیک بودن فعالیت ماست که قبلا از خارج وارد می‌شد اما در حال حاضر ما آن را در ایران می‌سازیم که تا حدود زیادی باعث کاهش ارزبری می‌شود. در این کار نیروی انسانی به جهت اشتغال نیاز نیست و نگاه ما این است که این کار تکنولوژیک قبلا در خارج انجام می‌شده و حالا در کشور قابل انجام است.

مدیرعامل این شرکت دانش‌بنیان، بومی‌سازی این تکنولوژی در داخل کشور را بزرگ‌ترین دستاورد مجموعه خود دانست و گفت: این کار باارزش باعث شد که ما به عنوان یک شرکت دانش‌بنیان تلقی شویم.

صدیقیان کاشی در خصوص استفاده از حمایت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، اظهار داشت: حقیقت امر این است که هیچ حمایتی نیاز نداریم و از آن استفاده نکردیم. وظیفه ما این است از محل کار اکتشافات، نیازهای خود را تامین کنیم و اعتقاد ما بر این است که نباید بار خود را روی دوش دولت بیندازیم. تنها درخواستی که از دولت داریم، این است که نخبگان این کار را به ما معرفی کنند تا آن‌ها را جذب کنیم؛ این کار برای مجموعه‌های دانش‌بنیان مانند ما و برای جوانان و کشور بسیار خوب است.

وی در پایان در خصوص وجه تمایز این شرکت با سایر مجموعه‌های مشابه، خاطرنشان کرد: وجه تمایز ما این است زمانی که این دستگاه را می‌سازیم، تمام عیوب و نواقص کار را به راحتی تشخیص می‌دهیم و برطرف می‌کنیم. در واقع از آنجایی که هم‌زمان تولیدکننده و مصرف‌کننده این تجهیزات هستیم، بسیاری از مشکلاتی را که کاربر با آن برخورد دارد، شناسایی کرده و رفع می‌کنیم.

در اجلاس جهانی پایداری فولاد مطرح شد

آینده درخشان در انتظار فولاد

گروه خبر

انتشار گازهای گلخانه‌ای موضوعی است که به دلیل افزایش درجه حرارت زمین نه تنها مورد توجه دوستداران محیط‌زیست بلکه کل جهان قرار گرفته است. از جمله صنایعی که در این حوزه نقش پررنگی دارند صنایع فولادی هستند که در این خصوص اجلاس جهانی پایداری فولاد برگزار شده است.

کارشناسان باور دارند که این اجلاس فرصتی را برای جمع‌آوری اطلاعات بازار در مورد آخرین روندها و فناوری‌های فولاد سبز فراهم می‌کند. این رویداد از این رو برای صنعت فولاد مهم است که هدفش برجسته کردن مسیر به سوی آینده‌ای پایدار است.

صنعت فولاد به دلیل مصرف انرژی بالا و در نتیجه انتشار بالای دی‌اکسیدکربن به یکی از منابع عمده در گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی تبدیل شده است، البته در این حوزه نوع کارخانه فولادسازی و مصرف انرژی آن هم مهم است و باید گفت که همه به یک میزان در آلودگی موثر نیستند و در این زمینه عوامل مختلفی همچون نوع سوخت مصرفی، از اینکه زغال‌سنگ باشد یا گاز طبیعی متفاوت است، همچنین نوع فناوری مورد استفاده در خط تولید و خوراک مصرفی، بر میزان انتشارات گلخانه‌ای تاثیر دارد.

به هر حال ازآنجا که تولید فولاد در جهان حدود ۷ تا ۹ درصد کربن دی‌اکسید در هوا منتشر می‌کند، در نتیجه صنایع و دولت‌ها برای رهایی از آلودگی محیط‌زیست، بحث تولید فولاد سبز را مطرح کرده‌اند.

ما هم باید بدانیم که مسیر آینده صنعت فولاد دنیا حرکت به سمت فولاد سبز است و اگر از چالش‌های امروز عبور نکنیم سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در گذشته در این صنعت محکوم به فناست. با توجه به اینکه ایران رتبه هفتم را در میان کشورهای تولیدکننده کربن دارد، انتظار می‌رود در کنفرانس جهانی تغییرات اقلیمی و دیگر کنفرانس‌های زیست‌محیطی، کشور تاثیرگذاری باشد. در این خصوص کارشناسان باور دارند که باید دست بخش خصوصی را باز گذاشت تا بتواند در مسیر کاهش کربن از فاندهای بین‌المللی استفاده کند.اجلاس جهانی پایداری فولاد ۲۰۲۴ که توسط Apex International برگزار شد از چهارشنبه ۱۷ ژانویه ۲۰۲۴ آغاز شده است. این رویداد برای صنعت فولاد مهم است، زیرا هدف آن برجسته کردن مسیر به سوی آینده‌ای پایدار است. این اجلاس فرصتی را برای جمع‌آوری اطلاعات بازار در مورد آخرین روندها و فناوری‌های فولاد سبز فراهم می‌کند.در این اجلاس که با بیش از ۲۰ سخنران و ۳۰۰ شرکت‌کننده برگزار می‌شود موضوعات مختلفی از جمله نقشه راه کربن‌زدایی برای فولاد و سنگ‌آهن در سناریوی صفر خالص ۲۰۵۰، پایداری در تولید آهن و فولاد، تلاش‌های اتحادیه اروپا برای احیا و کربن‌زدایی صنعت فولاد، تاثیر تقاضا برای فولاد سبزتر تولید، پایداری فولاد ضدزنگ، نقش بازیافت در ارتقای پایداری، استفاده از فناوری‌های جدید در تولید فولاد و پویایی بازار جهانی قراضه و فلزات در کربن‌زدایی صنعت فولاد پوشش داده شده است.در این رویداد، موضوعات دیگری همچون کربن‌زدایی فولاد و فروآلیاژها برای سوخت‌های هوایی و مواد شیمیایی پایدار، احیای صنعت فولاد اتحادیه اروپا، تقاضای بازار برای فولاد سبزتر، فولاد ضدزنگ پایدار، بازیافت در صنعت فولاد، فشار بر زنجیره‌های تامین تولید برای سبز شدن و کربن‌زدایی، بحران انرژی اروپا و تاثیر آن بر اهداف ESG، دیجیتالی شدن زنجیره ارزش فولاد برای حمایت از تحول سبز و جایگزینی زغال‌سنگ فسیلی و کک با بیوکربن تجدیدپذیر در تولید فولاد مطرح شده است.لازم به ذکر است صنعت فولاد سهم قابل توجهی در انتشار جهانی دی‌اکسیدکربن دارد، به گونه‌ای که تخمین زده می‌شود فرآیند فولادسازی به تنهایی بین ۶ تا ۷ درصد از کل گازهای گلخانه‌ای در سراسر جهان را تولید می‌کند.

با افزایش فشار برای کاهش تاثیرات بر محیط‌زیست، به ویژه زمانی که صحبت از فولادسازی اولیه می‌شود، کارشناسان صنعت در تلاش هستند تا انتشار دی‌اکسیدکربن را کاهش دهند. دستیابی به این مهم از طریق جایگزین کردن مواد جدیدی که آلاینده‌های کمتری دارند امکان‌پذیر است، لذا صنعت جهانی فولاد در پی کربن‌زدایی از صنعت فولاد و تولید فولاد سبز است.

کاهش کربن چه ظرفیت‌هایی برای بخش خصوصی دارد؟

به تازگی در نشست کمیته تجارت بین‌الملل و بانکرینگ کمیسیون انرژی اتاق ایران با تاکید بر اینکه باید برای مقابله تغییر اقلیم به عنوان چالش دنیای صنعتی، از ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی استفاده شود، ظرفیت‌های کاهش کربن تشریح شده است.

آرش نجفی رییس کمیسیون انرژی اتاق ایران گفت: با کاهش کربن می‌توانیم از ظرفیت‌ها و فاندهای بین‌المللی استفاده کرده و آلایندگی‌ها را در کشور کم کنیم. این مساله در دنیا به طور جدی مطرح است و باید با دنیا در حوزه کاهش کربن تعامل کنیم. کاهش کربن در ایران هزینه کمتری نسبت به کشورهای اروپایی دارد و باید از این ظرفیت‌ها بهره کافی ببریم. در این زمینه توافق‌هایی با فرانسه انجام داده‌ایم که در کنار آموزش، گواهی کاهش کربن داده شود و راهی به غیر از صرفه‌جویی نداریم.

حمیدرضا صالحی نایب‌رییس کمیسیون انرژی اتاق ایران گفت: تغییر اقلیم به عنوان یکی از چالش‌های دنیای صنعتی از موضوعات مهمی است که باید مقابله با آن در دستور کار جدی قرار گیرد.

از طرفی ایران یکی از بزرگ‌ترین تولیدکننده‌های متان است که در گرمایش زمین اثر جدی دارد. تولید گاز فلر هم در ایران بسیار زیاد است که اثر جدی در آلودگی محیط‌زیست دارد. ایران رتبه هفتم را در میان کشورهای تولیدکننده کربن دارد. برای همین انتظار داریم در کنفرانس جهانی تغییرات اقلیمی COP ۲۹، کشور تاثیرگذاری داشته باشد. باید در اجلاس آینده حرفی برای گفتن داشته باشیم.

صالحی گفت: باید زمینه‌های فعالیت برای بخش خصوصی فراهم شود، البته در کشور هم باید کارهای زیادی انجام شود و تجارب همکاری و تعامل با دنیا برای بخش خصوصی تبیین شود. باید راه‌هایی که بخش خصوصی می‌تواند در مسیر کاهش کربن از فاندهای بین‌المللی استفاده کند، مشخص و بررسی شود.

کاظم کاشفی دبیرکل باشگاه صاحب‌نظران انرژی ایرانیان از بازار کربن و فرصت‌های این بازار برای بخش خصوصی گفت و موانع و چالش‌های این بازار را تشریح شد. دبیرکل باشگاه صاحب‌نظران انرژی ایرانیان تصریح کرد: در حوزه فناوری تحولات عمیقی در حوزه کربن‌زدایی اتفاق افتاده و این تحقیقات در سطح پایلوت و تجاری رخ داده است.

در حوزه کربن‌زدایی شرکت‌های متعددی طرح‌های مهم دارند. فعالیت‌های مبتنی بر هوش مصنوعی در حال رشد و تجاری‌سازی است و باید مکانیسم‌های مالی ابتکاری و تامین سرمایه جهت انتقال از اقتصاد کلاسیک منابع و انرژی‌محور به اقتصاد سبز کم‌کربن و فناورانه در همه بخش‌های اقتصادی کشور ایجاد شود.

دبیرکل باشگاه صاحب‌نظران انرژی ایرانیان گفت: بازار کربن و تجارت بازار در دنیا بسیار مهم است و از این حوزه هیچ سهمی نداریم. باید از سازمان محیط‌زیست و وزارت امور خارجه مطالبه‌گری کنیم.

ارتقای بهره‌وری در صنعت، با استفاده از هیدروژن سبز

اخیرا وزیر صنعت، معدن و تجارت در رویداد بین‌المللی هیدروژن گفته است: ارتقای بهره‌وری در بخش صنعت و انرژی کشور با استفاده از فناوری‌های جدید مانند هیدروژن به ویژه هیدروژن سبز به خوبی قابل احصاء است.

عباس علی‌آبادی در رویداد بین‌المللی هیدروژن که در مرکز همایش‌های بین‌المللی پردیس فنی و مهندسی شهید عباسپور دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد، با ارائه سرفصلی درخصوص هیدروژن به اهمیت توسعه پایدار اشاره کرد و گفت: راهکار اساسی برای توسعه پایدار در اقتصاد هیدروژنی استفاده از هیدروژن سبز یا حداقل هیدروژن آبی است.

وزیر صمت افزود: مشکل اصلی آن هزینه تولید، انتقال و ذخیره‌سازی این نوع هیدروژن بوده که بر پایه تولید برق تجدیدپذیر است. مصارف اصلی هیدروژن به عنوان یک حامل انرژی و نه منبع انرژی در سه بخش حمل‌ونقل، صنعت و ساختمان است.

وی با اشاره به موضوع هیدروژن در صنعت تاکید کرد: فرآیند فولادسازی به تنهایی بین ۶ تا ۷ درصد از کل گازهای گلخانه‌ای سراسر جهان را تولید می‌کند و حدود ۹۰ درصد از دی‌اکسیدکربن تولید شده در فرآیند فولادسازی ناشی از کوره‌ها و مصرف انرژی است، بنابراین استفاده از کوره‌های الکتریکی و تامین برق آنها با روش‌های تجدیدپذیر و همچنین هیدروژن سبز برای کاهش سنگ‌آهن، راهکار اصلی است.

علی‌آبادی در ارتباط با اهمیت حرکت به سمت فولاد سبز یادآور شد: روش‌های مختلفی برای کاهش تولید دی‌اکسیدکربن تولیدی در صنایع فولادی وجود دارد، ولی بهترین راه از منظر زیست محیطی استفاده از هیدروژن سبز و کوره الکتریکی است.وی در خصوص تولید آلایندگی در صنعت فولاد نیز افزود: در موضوع فولاد سبز به دلیل واکنش‌های اکسایش و کاهش آب و نیتروژن تولید می‌شوند که برای محیط‌زیست به مراتب مناسب‌تر از اکسیدهای کربن است.وزیر صمت بیان کرد: محدودیت در تولید برق تجدیدپذیر ارزان برای تولید هیدروژن سبز و همین طور کوره‌های الکتریکی مهم‌ترین چالش تولید فولاد سبز بوده و به طور کلی حجم سرمایه‌گذاری در این بخش بسیار زیاد است.وی توضیح داد: از هیدروژن برای پالایش ناخالصی‌ها به ویژه سولفور از نفت سنگین طی فرآیند شکست آن به سوخت سبک‌تر استفاده می‌شود.علی‌آبادی با بیان اینکه هیدروژن در بخش‌های مختلف سیستم‌های انرژی ایفای نقش می‌کند، یادآور شد: مهم‌ترین رکن استفاده از هیدروژن اقتصاد است که بسیار متاثر از قیمت برق تولیدی و هزینه الکترولایزها (روش‌های تولید) است.وزیر صمت گفت: ازجمله مهم‌ترین راهبردها و حوزه‌های تمرکز وزارت صمت در اجرایی شدن این اهداف می‌توان به فرماندهی واحد تولید و بازآرایی حکمرانی دولتی مبتنی بر رشد تولید، تمرکز بر شرکت‌ها، بخش خصوصی، خوشه‌های صنعتی و تشکل‌ها، تحول دیجیتال، ارتقای فناوری و دانش‌بنیانی (آمادگی برای انقلاب‌های صنعتی پیش رو) و تامین مالی نوین (شرکت تامین سرمایه، لیزینگ‌ها و صندوق‌ها) اشاره کرد.

یادداشت

۶۶ پرونده برای متخلفان معدنی گیلان تشکیل شد

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت گیلان اظهار کرد: ۶۶ پرونده به ارزش ۲۴۰ میلیارد ریال از ابتدای سال جاری تاکنون برای متخلفان معدنی استان تشکیل شده است.

تیمور پورحیدری روز شنبه در حاشیه بازدید از کارگاه‌های معدنی گیلان در گفت‌وگویی با بیان اینکه این متخلفان در نظارت های میدانی انجام شده شناسایی شدند، گفت: در این استان هیچ مجوزی بدون استعلام و موافقت دستگاه‌های مرتبط با مواد معدنی صادر نمی‌شود.وی اضافه کرد: تمامی مجوزهای صادره برای پروژه‌های عمرانی شناسه‌دار استان بوده و محل مصارف این مواد معدنی در مجوز مشخص شده است که از طریق مسئول فنی و ناظران معدنی به طور مرتب کنترل می‌شوند.مدیر کل صنعت، معدن و تجارت گیلان به تشکیل تیم فنی بازرسی برای برخورد با تخلفات معدنی در استان گیلان اشاره کرد و گفت: نظارت‌های متعددی در برخورد با تخلفات معدنی مانند سلب صلاحیت و تعلیق پروانه فعالیت صورت می‌گیرد؛ لذا از ابتدای سال جاری با وجود تشکیل پرونده‌های قضایی متعدد در برخورد با تخلفات، سه فقره پروانه فعالیت معدنی نیز تعلیق شد.وی ادامه داد: اداره کل صنعت، معدن و تجارت گیلان ضابط قضایی و یگان حفاظت ندارد به همین منظور در برخورد با متخلفان در زمینه برداشت غیرقانونی مواد معدنی به همکاری نیروی انتظامی، آب منطقه‌ای، محیط زیست و سایر دستگاه‌های ذیربط نیاز اساسی دارد.پورحیدری تاکید کرد: این اداره کل برای نظارت بیشتر بر معادن از ظرفیت نظام مهندسی معدن نیز استفاده شده و با هماهنگی و برنامه ریزی از توان ناظران و مسئولان دانش آموخته نظام مهندسی برای کنترل فعالیت‌های معدنی بهره مند می‌شود.نزدیک به ۱۱۰ معدن ثبت شده و دارای پروانه دائم در استان گیلان وجود دارد که از این تعداد ۵۰ مورد آنها فعال هستند.

شناسایی معادن اَهرُم رشد اقتصادی

به گزارش «روزگارمعدن» به نقل از روابط‌عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور، دکتر علیرضا شهیدی معاون وزیر صمت و رئیس این سازمان و جمعی از معاونان و مدیران وی میزبان خانم زهره الهیان نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس در مجلس شورای اسلامی بودند.

بر اساس این گزارش، در این دیدار دستاوردهای سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور در زمینه‌های مخاطرات طبیعی زمین از جمله تغییرات اقلیم و بحران‌های ناشی از آن، سیلاب، گرد و غبار،آب‌های کارست، زمین‌شناسی پزشکی و مسائل زیست‌محیطی ناشی از رخدادهای زمین و گستره راهبردهای جاری سازمان‌های زمین‌شناسی دنیا در زمینه کمبود نیروی انسانی در سازمان، کاهش گرایش در رشته‌های مختلف علوم زمین در دانشگاه‌ها، جایگاه ویژه سازمان زمین‌شناسی ایران در خاورمیانه و دنیا و رویکرد اکتشافی و معدنکاری در کشور با تاکید بر چالش‌های حکمرانی بخش معدن، نقش نظارتی و راهبردی در ذخایر معدنی کشور و ناکارآمدی دولت در حوزه اکتشاف و معدن بررسی و ارائه شد.

همچنین برنامه پیشنهادی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور مبنی بر انجام طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی در دولت سیزدهم در زمینه تهیه اطلاعات پایه در استان‌های خراسان‌جنوبی، اصفهان، کردستان، قم، مرکزی و... و مطالعات مخاطرات طبیعی در استان گیلان ارائه شد.

مجلس دستگاه‌های اجرایی را برای بهره‌برداری از دستاوردهای سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور برخط می‌کند

به گزارش روزگار معدن به نقل از روابط‌عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور، نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس و عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی در حاشیه دیدار با علیرضا شهیدی معاون وزیر صمت و رئیس این سازمان و جمعی از معاونان و مدیران وی بازدید خود این مجموعه را مثبت ارزیابی کرد و گفت: توفیق داشتم در حضور رئیس و معاونان این سازمان نشستی را به منظور بررسی ظرفیت‌های بی‌بدیل سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور در جمع متخصصان و اهل فن در حوزه زمین‌شناسی داشته باشم.

زهره الهیان، یکی از مهمترین مباحث ارائه شده در این دیدار را شناسایی ظرفیت‌های معدنی در کشور توسط سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور عنوان کرد و افزود: این ظرفیت‌ها بایستی بیشتر شناسایی شود تا به فعالان حوزه معدن ارائه شود و بخش خصوصی نیز به سرمایه‌گذاری در این حوزه بپردازد.

به گفته وی، شناسایی معادن، نیاز کشور است و می‌تواند ثروت و آورده بالایی برای کشور داشته باشد و به رشد اقتصادی و ظرفیت تولید در کشور کمک کند.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی همچنین به موضوع بررسی مخاطرات طبیعی در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور اشاره کرد و گفت: مخاطرات طبیعی از جمله بحران‌های فرونشست، زلزله و... می‌تواند چالش جدی را ایجاد کند که رصد وضعیت و اعلام هشدار به دستگاه‌های ذی‌ربط موضوعی است که در دستور کار سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور قرار دارد.

الهیان با تاکید به اینکه به این موضوعات باید توجه بیشتر شود، خاطرنشان کرد: متاسفانه به بعضی از هشدارها و گزارش‌های ارائه شده از سوی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور به دستگاه‌های ذی‌ربط توجهی نمی‌شود که این امر می‌تواند ضایعات جدی در آینده برای کشور داشته باشد.

وی ضمن اشاره به موضوع فرونشست در کشور به ویژه در استان تهران که مخاطرات جدی را می‌تواند به همراه داشته باشد، تاکید کرد: بایستی برای آن چاره‌ای اندیشیده شود که البته گزارش‌هایی قبلاً از سوی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی ارائه شده بود.

این مقام مسئول ادامه داد: برای دریافت گزارش‌های این چنینی از سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور اعلام آمادگی کردیم تا با رویکرد نظارتی مجلس با مسئولان و دستگاه‌های مختلف کشور رایزنی داشته باشیم تا تدابیر پیشگیرانه را لحاظ کنند و از بابت باب تعامل باز است.

نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: آنچه مسلم است سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور نیاز به نیروی متخصص خبره و جوان دارد و از وزارت علوم خواستاریم که منابع انسانی متخصص و توانمند را تربیت کند تا آینده این سازمان در این زمینه تامین شود.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی افزود: نگاه به سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور با توجه به اهمیت آن بایستی نگاه مبتنی بر پیشرفت و توسعه باشد و منابع مالی و بودجه این سازمان هرچه تامین بیشتر شود.

الهیان درباره عدم بهره‌برداری از گزارشات تهیه شده در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور در دستگاه‌های ذی‌ربط و راهکار اجرایی پیش‌روی این موضوع گفت: این موضوع حمایت مجلس شورای اسلامی را می‌طلبد و مجلس به عنوان یک دستگاه نظارتی می‌تواند از دستگاه‌های مختلف اجرایی و مسئولان وزارتخانه‌ها این مطالبه را داشته باشد و نسبت به اهمیت گزارشات فنی و کارشناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور هشدار دهد.

وی تاکید کرد: مجلس شورای اسلامی با توجه به قوه نظارتی خود از طریق کمیسیون‌های مختلف می‌تواند دستگاه‌های اجرایی را برای و بهره‌برداری از دستاوردها و مطالعات سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور بر خط کند تا در مورد مخاطرات‌طبیعی تدابیر پیشگیرانه داشته باشند.

سرمایه خفته در گلستان

رئیس کمیسیون صنایع، معادن و انرژی اتاق بازرگانی گرگان به سرمایه هنگفت معادن گلستان اشاره کرد و گفت: قطعا ارزش افزوده حاصل از فرآوری مواد معدنی، اقتصاد گلستان را تکان می دهد.

ابوذر فردوسی در گفتگو با بازار اظهار کرد: ارزش افزوده، ایجاد اشتغال و افزایش درآمد های مالیاتی از جمله مزیت هایی است که سبب شده تا معادن از اهمیت بسیار زیادی در اقتصاد کشورها برخوردار باشند. رئیس کمیسیون صنایع، معادن و انرژی اتاق بازرگانی گرگان با بیان اینکه وجود معدن یکی از مهمترین سرمایه ها برای یک کشور محسوب می شود، افزود: استان گلستان در کنار ظرفیت های متعددی که دارد، معادن منحصر به فردی داشته که در سطح کشور و یا حتی در سطح خاورمیانه بی نظیر است..وی گفت: خروجی معادن صدف کوهی تنها راهی دامداری ها شده و مورد فرآوری قرار نمی گیرد که این مسئله سهم ارزش افزوده این ماده معدنی را از استان دریغ می کند. وی با بیان اینکه معادن گلستان نیازمند مطالعات و تحقیقات علمی است، گفت: صدف کوهی در صنایعی از جمله داروسازی، مواد آرایشی و بهداشتی، کارخانه‌های سیمان، کلید و پریز و صنایع پی وی سی کاربرد داشته که متاسفانه مغفول مانده است.فردوسی با تاکید به اینکه برخی از معادن استان گلستان ارزآوری و اشتغال بالایی به همراه خواهد داشت، بیان کرد: سرمایه گذاری در معادنی نظیر زغال سنگ، شن و ماسه، سنگ نسوز، آلوویوم، سیلیس، خاک رس، و غیره می تواند ارزش افزوده را برای استان به ارمغان بیاورد. وی با بیان اینکه بازار های خارجی به ظرفیت معادن کشور و استان چشم دوخته اند، تصریح کرد: فرآوری محصولات معدنی در گلستان باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

روزگار معدن
دوشنبه
۲ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم • شماره ۱۲۳۹

نماینده سقز و بانه در مجلس مطرح کرد:

لزوم پیگیری حقوق دولتی معادن

رحیمی، نماینده مردم شهرستان های سقز و بانه در مجلس شورای اسلامی بر پیگیری جدی مسئولان در راستای پرداخت حقوق دولتی معادن در استان کردستان تاکید کرد.

بهزاد رحیمی در گفتگو با بازار ضمن اشاره به ظرفیت های بالای معدنی در استان کردستان، گفت: بهره برداری از این ظرفیت ها در راستای کمک به توسعه استان یکی از نیازهای لازم و ضروری است.

وی با اشاره به وجود قوانین مشخص و شفاف در راستای پرداخت حقوق دولتی معادن در کشور، اظهار کرد: پیگیری در راستای پرداخت حقوق دولتی معادن در استان و هزینه آن در راستای خدمت به مردم منطقه ضروری است.

نماینده مردم شهرستان های سقز و بانه در مجلس شورای اسلامی، خواستار اجرای کامل ماده ۴۳ برنامه ششم توسعه مبنی بر پرداخت یک درصد فروش معادن به خزانه معین استان شد و افزود: اجرایی کردن این مصوبه باید به صورت جدی دنبال شود.

وی ضمن تاکید بر جبران خسارت های احتمالی فعالیت های معادن در بخش های مختلف از جمله محیط زیست، افزود: هزینه درآمد های حاصل از ماده ۴۳ برنامه ششم توسعه در راستای جبران خسارت های زیست محیطی و زیرساختی محل بهره برداری معادن ضروری است.

رحیمی همچنین خواستار اجرای ماده۴۷ برنامه ششم مبنی بر بکارگیری افراد وشرکت های بومی در معادن شد و بیان کرد: بهره مندی معادن باید به خود مردم ساکن در منطقه برسد و نظارت بر اجرایی کردن این مهم نیز باید در اولویت قرار گیرد.

وی ضمن اشاره به فعالیت های عمرانی حاصل از درآمدهای حقوق دولتی معادن، افزود: در سال جاری مبلغ ۱۲۰ میلیارد تومان جهت ترمیم آسفالت جاده صاحب گلتپه به طول ۲۰کیلومتر از محل یک عوارض وصول شده و بخشی از آن اجرا و به بهره برداری رسیده است.

نماینده مردم شهرستان های سقز و بانه در مجل شورای اسلامی گفت: از محل مسئولیت های اجتماعی معدن طلای قلقله، تاکنون آسفالت جاده روستای مازوجداره و بازسازی مسجد و مدرسه روستا انجام شده است.

وی به پیگیری های صورت گرفته در راستای تسریع در بهره برداری از شرکت طلای قلقله سقز اشاره کرد و گفت: شرکت مجری پروژه متعهد شده است تا آذر ماه ۱۴۰۳کارخانه طلای سقز را با اشتغال بیش از ۵۰۰ نفر به بهره برداری برساند.

«روزگارمعدن» وضعیت صادرات مواد خام معدنی را بررسی کرد:

روایت یک تصمیم

شهریار خادمی

گره مالیات‌ستانی دولت از بخش‌های مختلف اقتصادی کشور در حال کورتر شدن است. اگرچه معادن و صنایع معدنی با افت فاحش ارزش هر واحد صادراتی خود از ۲۶۲دلار به ازای هر تن در سال ۱۴۰۱ به ۲۰۷دلار به ازای هر تن در سال ۱۴۰۲ مواجه شده‌اند، این روزها، توقف اخذ مالیات از صادرات به مطالبه فعالان معدنی بدل شده است. دریافت مالیات ۲درصدی از معادن و صنایع معدنی بابت صادرات مواد خام و نیمه‌خام که به عنوان عمده محصولات صادراتی این بخش اقتصادی کشور شناخته می‌شوند، موجب شده است تا معدن‌کاران بخش خصوصی صدای اعتراض خود در زمینه مالیات را بالاتر ببرند.

معادن و صنایع معدنی با سهم ۲۶.۳درصدی از کل صادرات کشور، بخش قابل‌توجهی از بار ارزآوری کشور را به دوش می‌کشد. صادرات مواد اولیه و نیمه‌خام معدنی به‌واسطه فقدان دانش مکفی جهت فرآوری و تولید ارزش‌افزوده بالا در میان کالاهای معدنی باعث شده است تا براساس آمار سازمان توسعه تجارت، میزان ارزش صادرات هفت‌ماهه معدن و صنایع معدنی با ۷۴۴۱میلیارد دلار و مقدار وزنی ۳۵میلیون و ۹۸۱هزار تن با کاهش ارزش واحد هر تن نسبت به مدت مشابه سال قبل مواجه شود. ارزش هر واحد صادراتی معدن و صنایع معدنی در هفت‌ماهه سال‌جاری برابر با ۲۰۷دلار بوده است و این در مقایسه با بازه زمانی مشابه سال گذشته، کاهش ۲۱درصدی را به خود دیده است. آمار مدت مشابه ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که ارزش صادرات معدن و صنایع معدنی ۷۴۳۷میلیارد دلار بوده است، اما مقدار وزنی آن نیز اختلاف ۱۰هزار تنی با سال‌جاری دارد. میزان وزنی صادرات معدنی کشور در بازه هفت‌ماهه ۱۴۰۱ برابر با ۲۵میلیون و ۷۵۹هزار تن بوده و باعث شده است تا ارزش هر واحد صادرات معدنی از ۲۶۲دلار در هر تن به ۲۰۷دلار در هر تن کاهش یابد. معنای مشخص این کاهش، رشد وزنی صادرات و کاهش ارزشی است که در نتیجه صادرات کالاهایی با ارزش‌افزوده کمتر و مواد اولیه و نیمه‌خام رخ داده است.

در حالی که در برنامه هفتم توسعه رشد ۱۳درصدی بخش معدن پیش‌بینی شده است، نمایندگان مجلس در مصوبه‌ای دولت را موظف کردند که نسبت به وضع عوارض کاهنده صادرات مواد خام و نیمه‌خام در طول زنجیره ارزش اقدام کند. یعنی از یک‌سو، کشور به ارز صادراتی حاصل از مواد معدنی و افزایش سهم معدن در جی‌دی‌پی نیاز دارد و از سوی دیگر، در برنامه چشم‌انداز هفتم توسعه، بر تکمیل زنجیره ارزش و جلوگیری از صادرات مواد خام و نیمه‌خام تاکید شده است و به این ترتیب، معلوم نیست سیاست اقتصادی کشور رو به کدام سو دارد. در گزارش امروز صمت، موضوع صادرات موادمعدنی و چالش‌های آن را محور قرار داده‌ایم و از امیربیژن یثربی و کامران وکیل، ۲ تن از کارشناسان و فعال معدنی پرسیدیم که این موضوع را چگونه و از چه منظری می‌توان بررسی کرد.

امیر بیژن یثربی، کارشناس و فعال معدنی: اگر بخواهیم پاسخ این سوال را منصفانه و علمی بدهیم و دلایلی براساس منافع ملی ارائه دهیم، نمی‌توانیم به یک پاسخ قطعی برسیم و حکم کلی صادر کنیم که این تصمیم به‌نفع بخش معدن است یا به‌ضرر آن. در واقع، آثار و نتایج این تصمیم نسبی است و باید برای هر ماده معدنی به‌صورت جداگانه موردبررسی قرار گیرد.باتوجه به اینکه کشور ما از نظر تنوع موادمعدنی، میزبان بیش از ۶۸ نوع ماده‌معدنی است، برای پاسخ به این سوال، باید هر ماده‌معدنی را به‌صورت جداگانه موردبررسی قرار داد. برای روشن‌تر شدن موضوع، به چند مثال عینی اشاره خواهم کرد.

مشکل در تامین سنگ‌آهن مگنتیت

به‌عنوان‌مثال، کشور در حال حاضر برای تامین سنگ‌آهن مگنتیت در کشور با مشکلاتی روبه‌رو است و حجم‌های روباز منابع قطعی و احتمالی سنگ‌آهن مگنتیت رو به پایان است و از آنجایی که در زمینه استخراج کانسارهای فلزی به روش زیرزمینی تجربه لازم و کافی را نداریم و به‌واسطه تحریم ماشین‌آلات حمل‌کننده و بارکننده و تجهیزات موردنیاز برای استخراج زیرزمینی یا در دسترس نیست یا ورود آنها بسیار دشوار است، هرگونه مالیات یا تعرفه بر صادرات سنگ‌آهن مگنتیت‌دار کاملا درست است. البته این کمبود علت دیگری هم دارد و نباید آن را تماما به گردن تحریم انداخت. باید در بررسی علل این اتفاق به این موضوع هم توجه کنیم زمانی که در کشور ما معدنکاری آغاز شد، اصلا به فکر آن نبودیم که در زمینه استخراج زیرزمینی هم فعالیت کنیم و بیش از ۹۰ یا ۹۵درصد کانسارهای فلزی کشور به‌صورت روباز استخراج می‌شود.اگر در زمان مناسب، بینش درازمدت داشتیم و این نیاز را درک کرده بودیم، درصدد یافتن راه‌حل مشکل برمی‌آمدیم و حتی اگر کشور تحریم بود، راه چاره‌ای را پیدا می‌کردیم.

امروزه در زمینه تامین سنگ‌آهن مگنتیت مشکل داریم و صادرات سنگ‌آهن مگنتیت جزو موارد ممنوع است یا اگر صادرات آن مجاز باشد، عوارض تعرفه‌ها و مالیات‌های زیادی برای آن وضع می‌شود که همراستای منافع ما در توسعه زنجیره فولاد است. اما به‌عنوان‌مثال اگر مس را در نظر بگیریم، پاسخ چیز دیگری می‌شود.در علم اقتصاد مفاهیمی به نام ارزش‌افزوده و حاشیه سود وجود دارد. بر این اساس، حاشیه سود تبدیل کنسانتره حاصل از یک کانسار یا معدن مس سولفیدی به شمش کاتد زیاد نیست. به‌عبارت‌دیگر، بیشتر ارزش‌افزوده در تولید کنسانتره است و از کنسانتره به شمش ارزش‌افزوده‌ای چندانی ایجاد نمی‌کند و حتی در برخی موارد ممکن است منجر به ایجاد زیان انباشته شود.بنابراین، در چنین شرایطی منطقی نیست که بگوییم کنسانتره مس را به‌طورحتم تا انتهای زنجیره مورد فرآوری قرار دهیم و محصول نهایی را تولید کنیم. شرایطی به‌نفع ما است که کنسانتره مس را با شمش مس تهاتر و مس کاتد وارد کنیم.در برخی موارد، صادرات نوعی از ماده‌خام به‌ضرر منافع ملی است و برخی موارد به‌نفع کشور است که ماده را صادر کنیم.اما همین فرآوری مس در کانسارهای اکسیدی متفاوت است. در این نوع از کانسارها به‌راحتی می‌توان تا انتهای فرآیند هیپ لیچینگ ادامه داد و تولید شمش را در دستور کار قرار داد، به این ترتیب، کاملا روشن است که حتی درباره یک عنصر هم شرایط نسبی است.

صادرات ماده‌خام جای دفاع ندارد

حال این شرایط در زمینه صنایع‌معدنی چگونه است؟ به‌عنوان‌مثال، از صنعت فولاد از آنجایی که ما منابع گازی سرشاری در اختیار داریم و میزان هزینه‌ای که صنایع گاز بر ما برای این سوخت پرداخت می‌کنند، بسیار ارزان است، بنابراین، بهتر است در حوزه فولادسازی به‌سمت تولید بریکت برویم و از تولید میلگرد صرف‌نظر کنیم، چون انرژی و برق زیادی مصرف می‌کند. پس در زنجیره ارزش فولاد هم این موضوع نسبی است و برای مثال، تولید بریکت حاشیه سود بالایی دارد، اما نباید به‌نفع ما نیست که سراغ تولید میلگرد برویم. یا ماده معدنی سلستین را در نظر بگیریم که ایران بزرگ‌ترین منابع موجود در جهان را در اختیار دارد و با اختلاف بسیار زیاد در جایگاه اول برخورداری از این ذخیره ایستاده است. در حال حاضر ما این ماده معدنی را به‌صورت خام صادر می‌کنیم. بزرگ‌ترین مصرف‌کننده این ماده در دنیا چین، آلمان، اسپانیا، مکزیک و کره‌جنوبی است و ما این ماده معدنی را صادر می‌کنیم و کربنات استراسیوم، که یکی از محصولات نهایی سلستین است، وارد می‌کنیم.

تفاوت نرخ سلستین خام صادراتی با کربنات استرانسیوم وارداتی بسیار زیاد است و مارجین بسیار بالایی دارد، در صورتی که در مقایسه با سایر مواد معدنی برای فرآوری تبدیل سلستین به کربنات استرانسیوم طی یک فرآیند احیا یا تشویه انجام می‌گیرد و صنعتی است که چندان آب‌بر نیست. البته نیاز به انرژی دارد، اما این موضوع هم فراتر از نرم معمول نیست و جزو موادی که فرآوری آنها بسیار انرژی‌بر است، قرار نمی‌گیرد. علاوه بر این، تکنولوژی خاصی هم برای تولید آن نیاز نیست. بنابراین، منطقی است که جلوی صادرات سلستین به‌صورت خام گرفته شود و ما به‌سوی تولید ماده کربنات استرانسیم، که جزو مواد استراتژیک به‌شمار می‌رود، می‌تواند ارزش‌افزوده بسیار بالایی ایجاد کند و مغایرتی با ضوابط زیست‌محیطی ندارد، حرکت کنیم. بنابراین باز به اینجا رسیدیم که جواب این سوال نسبی است. در بسیاری از موارد، صادرات مواد خام برای برخی از موادمعدنی توجیه‌پذیر است و در برخی دیگر صادرات ماده‌خام اصلا جای دفاع ندارد. باید نیاز کشور و امکانات منطقه‌ای (منظور منطقه‌ای است که میزبان این ماده معدنی است)، سنجیده شود.

آمایش سرزمین لازمه تولید صنایع معدنی

اگر بخواهیم به کل این مبحث از زاویه دید دیگری نگاه کنیم و به آن بپردازیم، باید این نکته را در نظر بگیریم که آمایش سرزمین اهمیت بسیار بالایی دارد.ممکن است یک ذخیره معدنی خوب یا ظرفیت بالایی از برخی مواد معدنی در استانی وجود داشته باشد، اما این استان از نظر منابع آب دچار مشکل است و به این ترتیب، تولید محصول نهایی که در انتهای زنجیره قرار دارد، ممکن است صنعتی آب‌بر باشد، مطلقا توصیه نمی‌شود. بنابراین در این زمینه هم نمی‌توانیم با استناد به اینکه تولید انتهای زنجیر منافع اقتصادی بالایی دارد، تولیدکنندگان آلاینده نباشند و به طبیعت و محیط‌زیست آسیب وارد نیاورند و در نهایت فرآوری و تولید محصول نهایی هم آلایندگی چندانی نداشته باشد، عقل سلیم حکم می‌کند که تا انتهای زنجیره تولید را طی کنیم، اما باز هم همه این اقدامات باید در راستای مطالعات تحلیل بازار قرار گیرد. بنابراین، تصمیم‌گیری در گرو دانستن این نکته است که آیا آنچه می‌خواهیم تولید کنیم، مزیت رقابتی در بازار خارجی دارد یا خیر؟ بنابراین چنان‌که گفته شد، باز هم به نکته اول بازمی‌گردیم که نمی‌توان یک قانون را به کل جدول مندلیف تعمیم داد و قانون‌گذار و متولی بخش معدن باید به‌صورت موردی و منبع به منبع تصمیمات لازم را اتخاذ کند و به موقع اجرا بگذارد.

هرچه کمتر، بهتر

کامران وکیل، کارشناس و فعال معدنی: به‌گمان من، هیچ فعال معدنی با لغو معافیت مالیاتی و وضع عوارض ۲ درصدی بر صادرات مشکلی ندارد. مشکل اصلی اینجاست که دولت مالیات، عوارض، حقوق دولتی و دیگر مبالغی که با عناوین گوناگون از فعالان اقتصادی می‌ستاند را در جای درست خود هزینه نمی‌کند. برای مثال، در زمینه مواد معدنی علاوه بر مالیات، حقوق دولتی هم وجود دارد که مرتبا هم رو به افزایش است. اگر در واقع این وجوه اخذشده، صرف ارائه خدمت به مردم جامعه یا برای توسعه بخش معدن هزینه شود، هیچ مخالفتی را برنمی‌انگیزد، اما همان‌طور که گفته شد، اصل مشکل و گرفتاری در این بخش این است که متاسفانه با سوءمدیریت این هزینه‌ها را در جای درست و محلی که قانون مشخص کرده است، هزینه نمی‌شود.برای بیان منظور درست مانند آن است که حقوق زیادی به کارگزاری ناکارآمد پرداخت شود، اما اگر همین میزان حقوق به نیروی کارآمدی پرداخت کنم که برای مجموعه مفید است، چه کسی با آن مخالفت می‌کند؟ از اساس فعالیت اقتصادی بکارگیری نیروی کار مبرز است. متاسفانه در برخی سیاست‌های اقتصادی، تامین‌اجتماعی، توزیع ثروت و... به درستی عمل نشده، بنابراین برخی با تکیه بر این استدلال از پرداخت مالیات طفره می‌روند.

روال طبیعی و منطقی این است که وقتی در کشور برنامه‌ای بلندمدتی از سوی دولت اعلام می‌شود و می‌گویند تصمیم داریم در دهه آینده به این شیوه سیاست‌گذاری کنیم، فعال اقتصادی و سرمایه‌گذاری و صاحب کارخانجات تولیدی می‌تواند برنامه‌ریزی کند و سازکار فعالیت خود را براساس آن سیاست اقتصادی تنظیم کند. به این ترتیب، تصور کنید کارخانه‌ای براساس یک توجیه فنی و اقتصادی شکل می‌گیرد و کار را آغاز می‌کند. اما در کشور ما طی این مدت بارها و بارها قوانین تغییر می‌کند، تورم افزایش می‌یابد و به‌طورکلی فضای اقتصادی امنیت ندارد. طبق مفاد قانون رفع موانع تولید نباید در دوره مشخصی، هزینه جدیدی به واحدهای اقتصادی تحمیل شود، اما از زمان تصویب این قانون تا امروز، انواع و اقسام مالیات و عوارض و هزینه‌تراشی‌های دیگر برای فعالان اقتصادی تعریف شده است، بدون اینکه بازگشتی داشته باشد. به‌طبع این شیوه در زمینه امنیت سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت اثر دارد.

ملاک کمی وجود ندارد که با استناد به آن دقیقا بگوییم این یک مورد چقدر اثر دارد یا در زنجیره چه تغییراتی ایجاد می‌کند یا... فقط می‌توانیم بگوییم که ایران در میان کشورهای دنیا به‌عنوان کشوری فاقد ثبات قانونی شناخته می‌شود و این از نظر جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی و پیشبرد طرح‌های توسعه‌ای مقداری وقفه ایجاد می‌کند و چه‌بسا برخی را از ادامه این مسیر منصرف کند.

کلام آخر

باتوجه به آنچه در متن گزارش خواندیم، تکمیل زنجیره ارزش باید به‌شکل درست و دقیق تعریف شود و باید بدانیم فرآیند فرآوری تا کجا سوددهی دارد و آن را مبنا قرار دهیم.

حاشیه سود فولاد کاهش یافته است

به گفته عضو هیئت مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران حاشیه سود صنعت فولاد کاهش یافته و این امر ارزآوری و سرمایه‌گذاری در کشور را با چالش روبه‌رو کرده است.

به گفته وی، قیمت‌های جدیدی که برای حامل‌های انرژی شرکت‌های فولادی تعریف شده، حاشیه سود شرکت‌ها را به کمترین میزان کاهش می‌دهد.

محمدرضا بنائیان عضو هیئت مدیره فولاد هرمزگان گفت: امروز فولادسازان با چالش‌هایی از قبیل تامین خوراک، تامین انرژی، مجوزها و حتی چالش‌های برآمده از معامله‌گری، تامین متریال و فروش محصولات رو به‌رو هستند.

به همین دلایل این شرکت‌ها این روزها تولید و صادرات را به سختی پیش می‌برند.

اقتصاد مقاومتی در صنعت فولاد محقق شده است

وی در ادامه به تقویت جریان اقتصاد مقاومتی در صنعت فولاد ایران پرداخت و گفت: اقتصاد مقاومتی با اتخاذ رویکرد بومی‌سازی و حذف نیاز به شرکت‌های خارجی در صنعت فولاد رو به ترقی است.

رشد اقتصاد مقاومتی به بی‌نیازی کشور از واردات فناوری و مواد اولیه تولید می‌انجامد.

در همین راستا شرکت‌های بزرگی مانند فولاد مبارکه و فولاد هرمزگان و دیگر شرکت‌ها در تلاش برای کاهش نیاز به واردات هستند و در این مسیر به دستاوردهای قابل توجهی رسیده‌اند.

این مدیر فعال صنعت فولاد تصریح کرد: اگر شرکت‌های بزرگ فولادی قادر به صادرات محصولات خود نباشند، ارز لازم و کافی به کشور وارد نمی‌شود و این امر معضلاتی برای کشور می‌آفریند. پس صادرات ارزآور و بومی‌سازی مانع خروج ارز در شرایط تحریم های ظالمانه است.

سرمایه‌گذاری در صنعت فولاد تقویت شود

وی افزود: تمام شرکت‌های فولادی و سهامداران آنها، سود حاصل از سرمایه‌گذاری در این صنعت را در کشور هزینه کرده و در طرح‌های توسعه ای صنعت فولاد و یا صنعتی دیگر سرمایه‌گذاری می‌کنند.

بنابراین، اگر سودآوری این صنعت کاهش یابد و شرکت‌های فولادی با بحران روبه‌رو شوند، از میزان جذب سرمایه‌گذاری در این حوزه کاسته می‌شود.

عضو هیات مدیره فولاد هرمزگان در ادامه تصریح کرد: علاوه بر درآمدزا بودن صنعت فولاد، این صنعت منبع قابل توجهی از ارزآوری است به ویژه که در سال‌های اخیر کشور با مشکل تامین ارز مواجهه بوده است.

این مدیر فولادی کشور اضافه کرد: توسعه صنعت فولاد نیازمند گسترش زیرساخت‌های حمل‌ونقل، تقویت تولید انرژی و میادین گازی است و توسعه زیرساختی باید همگام با توسعه صنعتی پیش رود.

یادداشت

ریسک بالا در فعالیت‌های معدنی

آرش ابراهیم‌آبادی
استاد دانشگاه در رسته معدن

اصول و مبانی کارآفرینی در زمینه معدن و صنایع وابسته با دیگر بخش‌های صنعتی و اقتصادی با هم مشابهت دارد. به‌عنوان مثال، تحقق رشد اقتصادی و ارتقای اقتصاد بازار از طریق تولید محصولات یا ارائه خدمات جدید، اشتغالزایی و ایجاد فرصت‌های کاری متفاوت، تبدیل افراد و کارکنان ساده به پرسنل آموزش‌دیده و ماهر و معرفی این افراد به صنایع بزرگ‌تر و تخصصی‌تر، ارتقای بهره‌وری و اثربخشی تولید از طریق بهره‌گیری از تکنیک‌ها و فناوری‌های نوین.

از دیگر شباهت‌ها، رشد خلاقیت و فناوری است که در این زمینه می‌توانیم به پیاده‌سازی و اجرای روش‌های تحقیق و توسعه (R&D)، در تولید محصول، حل مسائل و مشکلاتی که تا امروز لاینحل مانده‌اند و بهبود کیفیت فعالیت افراد اشاره کنیم.

تغییرات اجتماعی شباهت دیگری است و در این زمینه می‌توان به تغییر و بهبود روش‌های سنتی و مرسوم فعلی و جایگزینی شیوه‌های قدیمی با تکنولوژی‌های مدرن اشاره کرد.

اما یکی از مهم‌ترین تفاوت‌ها معدن با سایر بخش‌ها بحث Capital Cost یا هزینه سرمایه‌گذاری اولیه بالا است. یکی دیگر از تفاوت‌ها ریسک بالای فعالیت معدنی است.

در فعالیت‌های کارآفرینانه درجاتی از ریسک را باید پذیرفت، اما درباره فعالیت‌های معدنی، ریسک بسیار بالا است.

از طرف دیگر، عدم‌قطعیت زیادی در فرآیند معدنکاری وجود دارد و به‌عنوان‌مثال، عدم‌قطعیت عیار، قیمت، زمین‌شناسی و امثال آن باشد که همه ارتباط نزدیکی با ریسک‌ها هم دارند که آنها را می‌توان مهم‌ترین تفاوت‌های کارآفرینی در حوزه معدن با دیگر حوزه‌ها بدانیم.

فعالیت معدن در ابتدا با معدنکاوی یا فرآیند پی‌جویی و اکتشاف ماده معدنی و ارزیابی و تخمین ذخیره شروع می‌شود.

در مرحله بعد، معدنکاری و استخراج مواد معدنی مطرح می‌شود و پس از آن مرحله فرآوری مواد معدنی است و در نهایت، مرحله بستن و بازسازی معدن مطرح می‌شود.

در هر یک از این مراحل اگر روش‌های فناورانه و نوآورانه‌ای به کار گرفته شود، می‌تواند وارد حوزه کارآفرینی شود.

با این شرح، کارآفرینی در حوزه معدن می‌تواند مشابه یک فعالیت استارت‌آپی باشد.اگر بخواهیم کارآفرینی در حوزه معدن را به‌طورخاص تعریف کنیم، باید ابتدا آن را به چند بخش تقسیم کنیم؛ نخستین بخش الهام‌پذیری است.

در این مرحله باید کارآفرین جست‌وجوی ذهنی داشته باشد تا در جایی که دیگران از آن غافل هستند، سود را تشخیص دهد.

در مرحله بعد، باید ایده‌ای نوآورانه داشته باشد و رگه‌های سود را در آن تشخیص دهد. برای مثال مواردی بوده است که فردی یک معدن متروکه را با سرمایه اندکی در اختیار می‌گیرد و بعد مشخص می‌شود که ذخیره دیگری را در آنجا یافته است و به این ترتیب، سود سرشاری را به‌دست می‌آورد.

مورد بعد، یادگیری مهارت‌های پی‌جویی و ایجاد هدف‌های بعدی برای کارهای اکتشافی است.

اگر فردی بتواند مهارت‌های خود را در این زمینه ارتقا بدهد و بداند که کجاها باید کارهای اکتشافی بعدی را انجام دهد، خود نوعی فعالیت کارآفرینانه است و اگر بتواند این دانش را به دیگران منتقل کند، فعالیتی بسیار ارزنده انجام داده است. کارآفرین معدن در این حوزه باید درباره محل شروع فعالیت خود تصمیم‌گیری کند که این مهارت به‌شرط داشتن دانش و تجربه حاصل می‌شود.

اگر این توانایی‌ها و مهارت‌ها آموزش داده شود، می‌تواند ارزش کارآفرینی بالایی داشته باشد.فعالیت معدنی در مرحله شروع هم می‌تواند وارد حوزه کارآفرینی شود.

به‌عبارت دیگر، حفاری اکتشافی یکی از مهم‌ترین مراحل کارآفرینی معدنی است و تایید یافته‌های اولیه اکتشافی با انجام عملیات حفاری گام مهمی در این زمینه است. البته این مرحله هم بسیار هزینه‌بر است و هم ریسک بالایی دارد، اما در نهایت همین عملیات است که کانی‌زایی اقتصادی را مشخص می‌کند و به‌نوعی آزمون نهایی برای تایید ایده‌ها و پیش‌بینی‌ها است.

به‌عبارت دیگر، برای کارآفرینی باید ایده و پیش‌بینی داشت و با کارهای اکتشافی می‌توان ایده‌ها و پیش‌بینی‌ها را محک زد.

موضوع دیگر، بررسی فنی و اقتصادی است که می‌تواند وارد حوزه کارآفرینی شود، یعنی با ایجاد ارتباط میان یافته‌ها و داده‌های جمع‌آوری‌شده، اقتصادی بودن طرح‌های معدنی موردمطالعه قرار گیرد که به آن مطالعات پیش امکان‌سنجی گفته می‌شود تا در ادامه کار به طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای معدن برسد.

به‌طورخلاصه در تمام مراحل فعالیت معدن از اکتشاف گرفته تا استخراج و فرآوری ذوب و پالایش، پیاده‌سازی روش‌های نوین و مانند آن، می‌توان کارآفرینی کرد و از آنجایی که افراد زیادی می‌توانند در هر یک از این مراحل مشغول کار شوند، از منظر اشتغالزایی هم حائزاهمیت است. در مرحله بازاریابی و عرضه محصول نهایی به بازار هم، می‌توان به ایده‌های نوآورانه اندیشید، زیرا یکی از مراحل مهم فعالیت‌های معدنی و نقطه پایانی کارآفرینی معدنی است. استفاده از فناوری‌های نوین در بخش فرآوری، افزایش راندمان، بازیابی مواد معدنی و در نهایت، عرضه محصولات با عیار و کیفیت بهتر می‌تواند فروش مواد معدنی را بالا ببرد و این خود می‌تواند زمینه‌ای برای کارآفرینی در حوزه معدن فراهم کند و برند شرکت معدنی را در بازار ارتقا دهد.

روزگار معدن
دوشنبه
۲۰ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم • شماره ۱۲۳۹

یادداشت

چالش‌های صنایع سیمان از جنس مازوت است

حسین چهرگانی
فعال صنعت سیمان

از آذر امسال شاهد بروز محدودیت در تامین گاز صنایع کشور بودیم، این محدودیت گریبان تولید سیمان را هم گرفت، در نتیجه صنایع سیمانی کشور به‌ناچار از سوخت جایگزین یا مازوت استفاده می‌کنند. البته برخی واحدهای سیمانی که در مجاورت شهرهایی همچون اصفهان و تهران قرار دارند، اجازه استفاده از مازوت را ندارند. بر این اساس، بخشی از نیاز این واحدها به گاز همچنان تامین می‌شود تا تولید آنها ادامه یابد. هزینه تولید سیمان با مازوت در قیاس با گاز به‌شدت بالاتر است، تا جایی‌که برخی واحدهای سیمانی کشور ترجیح داده‌اند، بخش پخت خود را متوقف کنند.شرکت پخش فرآورده‌های نفتی، مازوت را در اختیار صنایع قرار نمی‌دهد و واحدهای تولیدی ناچار هستند این سوخت را تا محل کارخانه حمل کنند. انتظار می‌رود مازوت در مخازن سوخت منطقه‌ای تحویل صنعتگران شود، اما نه‌تنها این خواسته محقق نمی‌شود، بلکه ما را به پالایشگاه‌های بسیار دور ارجاع می‌دهند. این در حالی است که هزینه تامین مازوت از فاصله طولانی به‌شدت بالا است. برای تولید هر تن کلینکر حدود ۱۰۰ لیتر مازوت یا ۱۰۰ مترمکعب گاز مصرف می‌شود، بنابراین چنانچه واحد سیمانی برای حمل هر لیتر مازوت هزار تومان هزینه حمل بدهد، ۱۰۰هزار تومان نرخ تمام‌شده آن بیشتر خواهد شد.در همین حال، مازوت تحویلی برخی پالایشگاه‌ها، کیفیت لازم را ندارد و همین موضوع مصرف مازوت ما را افزایش می‌دهد. البته شرکت پخش فرآورده‌های نفتی اصرار دارد که این مازوت ارزش حرارتی بالاتری دارد، اما مصرف این سوخت، افت تولید حدود ۱۰ درصدی را به‌دنبال خواهد داشت.با آنکه انگشت اتهام آلودگی هوا به‌سمت صنایع سیمان هم گرفته می‌شود، باید این ادعا را رد کرد. صنعت سیمان با سایر صنایع مصرف‌کننده سیمان تفاوت دارد. در فرآیند تولید سیمان، بخش آلودگی مازوت جذب فرآیند تولید این محصول می‌شود. اکسیدگوگرد و سایر ناخالصی‌های موجود در مازوت در تله تشکیل کلینکر می‌افتند و به‌این‌ترتیب، از میزان آلایندگی این صنعت به‌شدت کاسته خواهد شد. البته گاز سوخت پاک است،پس استفاده از گاز ارجح است، اما قطع گاز تصمیم صنعتگران صنعت و به‌نفع آنها نیست.کشور ما در سال‌های اخیر در ماه‌های سرد سال با افزایش مصرف گاز بخش خانگی با محدودیت جدی در تامین گاز کشور روبه‌رو شده است. در ادامه، مصرف‌کنندگان سیمان به‌سمت استفاده از نفت جایگزین، هدایت می‌شوند. این سوخت جایگزین در صنعت سیمان، نفت کوره یا مازوت است.

انتظار می‌رود در چنین شرایطی که صنعت سیمان ناچار به تغییر سوخت تولید خود است و مجبور به تامین تجهیزاتی همچون مخزن ذخیره‌سازی، پمپ فشار بالا و.... را تامین و وزارت نفت فرآیند تامین سوخت را تسهیل کند. در حقیقت، صنعت با استفاده سوخت جایگزین برای گذر از بحران گاز به کمک کشور می‌آید، اما در عمل با سازکارهایی که ترتیب داده می‌شود، فرآیند تولید سیمان هر روز دشوارتر از قبل خواهد شد.باتوجه به اجبار صنعت سیمان به استفاده از سوخت جایگزین انتظار می‌رود که هزینه مضاعفی به این صنعت تحمیل نشود و خسارت‌های ناشی از کمبود گاز به واحدهای تولیدی تحمیل نشود.در ادامه، باید تاکید کرد که سازکارهای تحویل مازوت یا صدور حواله بسیار پیچیده و دشوار است و صنعت سیمان را با مشکلاتی مواجه می‌کند. اخذ انواع تضامین از صنایع باوجود پیگیری‌های فعالان صنعت سیمان، ادامه دارد. این تولیدکنندگان ناگزیر هستند برای خرید مازوت با نرخ فوب خلیج‌فارس، چک صیادی بپردازند. هزینه یادشده بسیار قابل‌توجه است. در گذشته نیز، تضامین دیگری از ما گرفته شده است.از اساس ناوگان حملی که بتواند مازوت موردنیاز صنعت سیمان را در ماه‌های سرد سال به‌طورکامل تامین کند، وجود ندارد. شرکت پخش پالایش نیز همکاری لازم برای تامین مازوت از مخازن منطقه‌ای را ندارد. همین موضوع نیز برخی واحدهای سیمانی را به مرز کاهش تولید یا حتی توقف آن می‌کشاند. کیفیت پایین مازوت تحمیلی و همچنین آلودگی این سوخت در مسیر حمل، چالش دیگری است که روند فعالیت ما را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد، اما در نهایت تمام مسئولیت این خرید برعهده خریداران است. از مجموع موارد یادشده، می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که تامین سوخت جایگزین صنعت سیمان در سال‌های اخیر، به چالشی جدی برای فعالان صنعتی تبدیل شده است.

روی موج خبر

افزایش ۷.۶ درصدی صادرات شمش فولاد در ۹ ماه امسال

شرکت‌های فولادی طی ۹ماه امسال ۲۴میلیون و ۴۹۲هزار تن «شمش فولاد» و ۱۶میلیون و ۶۲۶هزار تن «انواع محصولات فولادی» تولید کردند که حاکی از افزایش ۳درصدی تولید «شمش فولادی» است.بنا بر اعلام انجمن فولاد ایران، شرکت‌های فولادی از ابتدای فروردین تا پایان آذرماه ۱۴۰۲، ۲۴میلیون و ۴۹۲هزار تن «شمش فولاد» و ۱۶میلیون و ۶۲۶هزار تن «انواع محصولات فولادی» تولید کردند. این رقم در مدت مشابه پارسال، ۲۳میلیون و ۷۸۶هزار تن «شمش» و ۱۶میلیون و ۸۵۶هزار تن «محصولات فولادی» بود.این ارقام حاکی از افزایش ۳درصدی تولید «شمش فولادی» و رشد حدود ۰.۲۵درصدی «انواع محصولات فولادی» است. همچنین طی ۹ماهه امسال، میزان تولید «گندله سنگ‌آهن» با ۱۰درصد افزایش به ۴۴میلیون و ۸۴۳هزار تن و میزان تولید «آهن اسفنجی» با ۶.۵درصد افزایش به ۲۸میلیون و ۸۸هزار تن رسید. این ارقام در مدت مشابه سال گذشته، ۴۰میلیون و ۸۳۸هزار تن «گندله» و ۲۶میلیون و ۳۷۰هزار تن «آهن اسفنجی» بود.شرکت‌های فولادی از ابتدای فروردین تا پایان آذر، ۵میلیون و ۶۲۱هزار تن «شمش» و ۲میلیون و ۴۷۷هزار تن «انواع محصولات فولادی» صادر کردند که در مقایسه با رقم مدت مشابه سال گذشته (۵میلیون و ۲۲۴هزار تن شمش و ۲میلیون و ۴۵۸هزار تن انواع محصولات فولادی)، به ترتیب ۷.۶درصد و حدود یک‌درصد افزایش نشان می‌دهد. افزون بر این، ۷میلیون و ۲۲۴هزار تن «گندله» و یک‌میلیون و ۲۱۴هزار تن «آهن اسفنجی» صادر شد که در مقایسه با رقم مدت مشابه سال گذشته (۳میلیون و ۶۷۱هزار تن گندله و ۶۳۰هزار تن آهن اسفنجی) به ترتیب ۹۷ و ۹۳درصد رشد داشت.

حال زار بازار میلگرد صادراتی ایران

گفت‌وگو با تجار نشان می‌دهد قیمت میلگرد صادراتی ایران در بازار کشورهای همسایه به مرز ۴۳۵ دلار به ازای هر تن سقوط کرده است. بالاترین قیمت میلگرد صادراتی ایران در سال ۱۴۰۲ برابر با ۵۴۲ دلار به ازای هر تن است و اکنون با ۲۰ درصد قیمت پایین‌تر نیز مشتری ندارد.

کاهش شدید تقاضا در بورس کالا اصلی‌ترین مشکل تولیدکنندگان میلگرد در سال جاری بود، به خصوص با شروع نیمه دوم سال تنها بخش کوچکی از عرضه میلگرد مورد معامله قرار می‌گیرد. در بازارهای صادراتی ایران نیز اخبار مثبتی به گوش نمی‌رسد.

هر تن میلگرد صادراتی ترکیه بالاتر از ۵۰۰ دلار قیمت دارد، در بورس فلزات لندن نیز هفته گذشته قیمت هر تن میلگرد تحویل روز ۵۹۹ دلار بود. قیمت میلگرد تحویل ماهانه نیز به ۶۰۵ دلار به ازای هر تن می‌رسد. میلگرد صادراتی ایران حتی از میلگرد صادراتی چین قیمت پایین‌تری دارد با این حال تقاضا برای آن بالا نیست. فعالان بازارهای داخلی عقیده دارند تقاضا برای میلگرد از نیمه اردیبهشت ماه کاهش پیدا کرد و اکنون در سطح پایینی ارزیابی می‌شود.

بعضی از آنها بازار را نیمه تعطیل می‌دانند. در بازارهای صادراتی نیز دو عامل افزایش عرضه و کاهش تقاضا با ریزش قیمت میلگرد همراه بود.

پس از محدودیت توزیع برق در فصل تابستان عرضه میلگرد به بازارهای صادراتی ایران به خصوص عراق افزایش یافت درحالی که تنش‌های منطقه تقاضا برای میلگرد را به شدت کاهش داده‌است.

کاهش قیمت میلگرد صادراتی ایران در بازارهای جهانی حاشیه سود تولیدکنندگان داخلی را تحت تأثیر قرار داده است. مای‌استیل در گزارشی مدعی‌شد فولادسازان چینی نیز بخاطر ریزش قیمت میلگرد در سال ۲۰۲۳ متحمل زیان سنگینی شده‌اند. آنها در بعضی از ماه‌های سال بابت تولید هر تن میلگرد تا بیش از ۱۸ دلار زیان برده‌اند و برای حل این مشکل سیاست کاهش تولید را در سال ۲۰۲۴ مد نظر خود قرار داده‌اند.

رکود در بخش ساخت و ساز داخلی با کاهش تقاضا برای میلگرد همراه بوده است و میلگرد صادراتی ایران نیز به همین دلیل روی دست فروشندگان باد کرده است.

بالاترین قیمت میلگرد صادراتی ایران در سال ۱۴۰۲ برابر با ۵۴۲ دلار به ازای هر تن بوده است که امروز حدود ۲۰ درصد کمتر از این قیمت معامله می‌شود. در بازار داخلی نیز متوسط قیمت میلگرد ۱۰ و ۱۴ در فصل بهار تا نزدیک کیلویی ۲۸ هزار تومان افزایش یافت ولی اکنون با قیمتی کمتر از کیلویی ۲۳ هزار تومان معامله می‌شود.

در گفت‌وگو با یکی از فعالان صنعت فولاد مطرح شد

دخالت‌های غیرکارشناسی عامل ضرر صنایع

گروه معدن

سیاست‌گذاری اشتباه دولت یکی از دلایل بروز چالش در زنجیره تولید فولاد است و توازن موردانتظار در این بخش را تحت‌تاثیر منفی قرار داده است. در همین حال، به بروز التهاب در بازار خریدوفروش این محصول منتهی می‌شود. بسیاری از سیاست‌گذاران در طول سال‌های گذشته یا اقدام به اجرای مجموعه‌ای از اعمال فراقانونی کرده یا بخشنامه‌های ناکارآمدی را مصوب کرده‌اند که در نهایت به تجمیع بیش از انتظار سرمایه در برخی حلقه‌های زنجیره فولاد منتهی شده است. این دست اقدامات غیرکارشناسی، نبودتوازن در زنجیره فولاد را تشدید کرده است. در ادامه، کاستی در تامین زیرساخت‌های توسعه صنعتی و اقتصادی کشور در حوزه تامین انرژی و زیرساخت حمل‌ونقل دیگر چالشی است که بر التهابات مقطعی و حتی دائمی این بازار می‌افزاید. برای بررسی عملکرد توسعه‌ای زنجیره فولاد و التهابات بازار خریدوفروش این محصول با رضا شهرستانی، فعال صنعت فولاد گفت‌وگو کرده‌ایم که متن کامل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

◉ توسعه همگون زنجیره فولاد از چه اهمیتی برخوردار است و چه انتقاداتی به روند توسعه این زنجیره وارد می‌شود؟

در طول دهه‌های گذشته شاهد توسعه زنجیره فولاد کشور بوده‌ایم، هرچند در عمل توازن در فرآیند توسعه از میان رفته است. سیاست‌گذاری اشتباه و همچنین عملکرد ضعیف وزارت صنعت، معدن و تجارت در بر هم خوردن این توازن و تداوم این روند به‌شدت موثر بوده است. زنجیره فولاد از بخش معدن و اکتشاف و استخراج سنگ‌آهن، آغاز می‌شود. بهره‌برداری از ذخایر سنگ‌آهن کشور به‌دلیل کمبود سرمایه‌گذاری و بی‌توجهی به فعالیت‌های اکتشافی، در عمل مغفول مانده است و باتوجه به توسعه ظرفیت‌های فولادسازی در کشور و جذب سرمایه قابل‌توجه به این زنجیره، در آینده نزدیک شاهد کمبود جدی سنگ‌آهن در کشور خواهیم بود.رفع این ناهمگونی نیازمند سرمایه‌گذاری حداکثری در حوزه اکتشاف و استخراج از ذخایر احتمالی سنگ‌آهن کشور است. علاوه بر این می‌توان در تعامل با کشورهای همسایه از ظرفیت‌های معدنی این کشورها نیز استفاده کرد. این ناهمگونی در سایر حلقه‌های زنجیره فولاد نیز به‌چشم می‌خورد. در حال حاضر ظرفیت تولید گندله‌سازی به‌مراتب بالاتر از نیاز کشور برآورد می‌شود و همزمان طرح‌های توسعه متعددی نیز در این بخش در دستور کار هستند. در عین حال سنگ‌آهن به‌میزان کافی برای تامین مواد اولیه واحدهای گندله‌سازی کشور وجود ندارد؛ در نتیجه بخشی از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌گرفته در این بخش، در عمل بی‌فایده خواهد بود.

◉ التهاب در روند خریدوفروش محصولات مختلف تولیدشده در حلقه‌های مختلف زنجیره فولاد را چطور ارزیابی می‌کنید؟

هرازچندگاه شاهد بروز هیجان و التهاب در روند خریدوفروش محصولات عرضه‌شده در حلقه‌های مختلف زنجیره فولاد کشور بوده‌ایم. این التهاب از دلایل مختلفی نشأت می‌گیرد و برای محصولات مختلف این زنجیره تفاوت دارد. محدودیت در تامین انرژی یکی از دلایل رشد نرخ است. در موارد دیگری برهم‌خوردن تناسب میان عرضه و تقاضا و نبود مدیریت صحیح برای تنظیم شرایط، این بازار را با التهاب روبه‌رو می‌کند.

◉ در هفته‌های اخیر، شاهد صعود بهای اسلب در رینگ معاملاتی بورس کالا بوده‌ایم، این روند صعودی نرخ را ناشی از چه مواردی می‌دانید؟

تولید ورق فولادی در کشور محدود است، در همین شرایط نیاز به این محصول فولادی رو به رشد برآورد می‌شود؛ بر همین اساس نیز شاهد روند صعودی بهای اسلب طی چند هفته گذشته بوده‌ایم. نرخ پایه این محصول در رینگ معاملاتی بورس کالا نیز قابل‌توجه است. نرخ ورق گرم، حدود ۸ تا ۱۰ هزار تومان بالاتر از نرخ فروش میلگرد است. این اختلاف برای ورق‌های نازک به ۲۰ هزار تومان هم می‌رسد. البته روند رو به رشد بهای ورق گرم، بر میزان تقاضا برای خرید این محصول می‌افزاید. یعنی بازار سیاهی برای خریدوفروش اسلب تشکیل می‌شود و فضای دلالی این محصول مهیا خواهد شد.در همین حال، روند رو به رشد نرخ این محصول در بازار جهانی نیز از دیگر دلایل بر هم خوردن بازار است. نرخ فروش اسلب در بازار جهانی در هفته‌های اخیر و ظرف یک بازه زمانی حدود ۷روزه از ۴۶۰ دلار به‌ازای هر تن به ۴۹۰ دلار افزایش یافته است. به‌طبع در چنین شرایطی تولیدکنندگان ترجیح می‌دهند محصول خود را در بازار جهانی به‌فروش برسانند تا از سود صادرات بهره‌مند شوند.

◉ رشد بهای آهن‌اسفنجی را در هفته‌های گذشته ناشی از چه علتی می‌دانید؟

با بروز محدودیت در تامین انرژی کشور اعم از برق و گاز شاهد افت تقاضا و به‌دنبال آن کاهش تولید و افزایش بهای این محصول هستیم. تولید آهن‌اسفنجی کشور در امسال از مرز تولید ۳ میلیون تن ماهانه فراتر رفته است. میزان مصرف گاز در صنعت فولاد و به‌ویژه در واحدهای احیا قابل‌توجه است، برای تولید هر تن آهن‌اسفنجی حدود ۳۰۰مترمکعب گاز مصرف می‌شود که قابل‌توجه است.خواص آهن‌اسفنجی و شرایط دشوار نگهداری از آن از دیگر دلایلی است که مدیریت بازار تولید و مصرف این محصول را دشوار می‌کند. آهن‌اسفنجی محصولی اشتعال‌زاست که نگهداری از آن برای مدت‌زمان طولانی به افت کیفیت آن منتهی می‌شود. بنابراین، حتی امکان ذخیره‌سازی این محصول در ماه‌های گرم سال برای مصرف در هفته‌های سرد سال وجود ندارد.در گذشته و بنا به توافقی که میان فعالان زنجیره فولاد انجام شده بود، نرخ محصولاتی همچون سنگ‌آهن، کنسانتره، گندله و آهن‌اسفنجی براساس ضرایبی از شمش فولاد خوزستان تعیین‌شده بود. این فرمول طبق میزان سرمایه‌گذاری در هر حلقه از زنجیره تعیین‌شده بود و برای سال‌ها، نظم حاکم بر زنجیره فولاد کشور را تثبیت کرد.طبق فرمول موردبحث نرخ سنگ‌آهن براساس ۷ درصد، نرخ کنسانتره برابر ۱۶ درصد، گندله برابر ۲۳.۵ درصد و آهن‌اسفنجی ۵۰ درصد بهای شمش فولاد خوزستان تعیین شده بود. در دوره‌ای، برخی تولیدکنندگان در حلقه‌های مختلف این زنجیره به این فرمول معترض شدند که وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌جای تعدیل مناسب و دقیق این درصدها و طبق نظر تمامی فعالان زنجیره فولاد، اقدام به تغییر قابل‌توجه آن کرد. در هفته‌های گذشته و باتوجه به محدودیت در تامین گاز صنایع تولیدکننده آهن‌اسفنجی، نسبت بهای این محصول در قیاس با شمش فولاد به ۷۰ درصد نزدیک شده است، در نتیجه واحدهای تولیدکننده شمش فولاد به مرحله زیان رسیده‌اند.

◉ تنظیم نامتعادل سود در زنجیره فولاد چه تبعاتی را به‌دنبال دارد؟

در دوره‌ای نرخ گندله فولاد به حدود ۳۰ درصد بهای شمش فولاد افزایش یافت؛ بنابراین میزان سودآوری در این حلقه از زنجیره به نسبت میزان سرمایه‌گذاری در آن به‌شدت افزایش یافت. در نتیجه این روند ظرفیت تولید گندله کشور به‌مراتب بالاتر از نیاز بازار داخلی برآورد می‌شود. در چنین شرایطی، تولیدکنندگان این محصول ناچار هستند گندله تولیدی خود را با بهای به‌مراتب پایینی به‌فروش برسانند؛ بنابراین می‌توان این‌طور جمع‌بندی کرد که دخالت‌های غیرکارشناسی سیاست‌گذاران به بروز این ناهمگونی و ضرر صنایع منتهی شده است.

◉ رشد ناگهانی بهای مواد اولیه چه تاثیری بر تولید محصولات نهایی و روند فعالیت صنایع پایین‌دستی خواهد داشت؟

بدون تردید رشد نرخ مواد اولیه، هزینه تمام‌شده تولید را افزایش خواهد داد. بسته به این رشد باید اذعان کرد که برخی صنایع توان ادامه فعالیت را در چنین شرایطی نخواهند داشت و از میزان تولید آنها کاسته خواهد شد. به‌این‌ترتیب، از سودآوری تولید طی یک زنجیره کاسته خواهد شد.البته باید تاکید کرد که تامین نقدینگی یکی از پیش‌نیازهای تولید و ادامه فعالیت در صنایع است. بااین‌وجود، بسیاری از صنایع با کمبود نقدینگی برای خرید مواد اولیه روبه‌رو هستند. این کمبود در سال‌های اخیر نیز شدت گرفته است. بانک مرکزی نیز از اعطای تسهیلات بانکی یا فروش‌های اعتباری برای تامین مالی صنایع خودداری می‌کند، بنابراین از میزان تقاضا برای خرید مواد اولیه و تولید با حداکثر ظرفیت در صنایع کاسته شده است.

◉ عملکرد نهادهای فعال در زنجیره فولاد را چطور ارزیابی می‌کنید؟

وزارت صنعت، معدن و تجارت و بورس کالای ایران، به تنظیم بازار فولاد، آن‌طور که باید توجه نکرده‌اند. در واقع انتقادات گسترده‌ای به عملکرد این سازمان‌ها در تنظیم بازار فولاد وارد است. سیاست‌های دستوری این نهادها به شکل‌گیری رانت منتهی شده و رشد قابل‌توجه بهای آهن‌اسفنجی در عین تثبیت نرخ شمش فولاد یا میلگرد، به‌منزله تحمیل خسارت به برخی صنایع است. متاسفانه در شرایطی که محدودیت گاز از تولید صنایع کاسته است، وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز نظارتی روی میزان عرضه این واحدها ندارد.

در ادامه باید خاطرنشان کرد : متاسفانه نظارت دقیقی از سوی بورس و همچنین وزارت صنعت، معدن و تجارت در روند عرضه آهن‌اسفنجی به رینگ معاملاتی بورس کالا وجود ندارد. همین عرضه قطره‌چکانی دیگر عامل اصلی رشد قابل‌توجه بهای این محصول در بازار داخلی است. به‌این‌ترتیب، سود مضاعفی نصیب تولیدکنندگان آهن‌اسفنجی می‌شود. تکمیل زنجیره تولید توسط صنایع پایین‌دستی دیگر چالشی است که تداوم تولید در زنجیره فولاد را به‌خطر انداخته است. همه دارندگان واحدهای احیا به‌سمت احداث واحدهای شمش‌سازی پیش رفته‌اند و همین موضوع نیز از رقابت‌پذیری تولید در واحدهای تک‌محصولی کاسته است.

◉ راهکار صحیح برای تنظیم بازار فولاد را چه می‌دانید؟

به‌حداقل‌رساندن دخالت دولت در فرآیند خریدوفروش فولاد و محصولات فولادی، بهترین راهکار برای تنظیم بازار است. دولت نیز باید به مدیریت عرضه و تقاضا، بسنده کند. تنظیم و تدوین مقررات صحیح و اثرگذار در زنجیره فولاد، اعمال محدودیت در صادرات محصولاتی که کشور با کمبود آن روبه‌رو است و همچنین اعطای تسهیلات به محصولاتی که با مازاد تولید مواجه هستند، زمینه را برای توسعه این زنجیره و رفع برخی مشکلات آن فراهم می‌کند.

◉ مقررات ناکارآمد چه تاثیر منفی بر عملکرد فعالان زنجیره فولاد داشته است؟

مقررات غیرکارشناسی و ناکارآمد در برهه‌های مختلف اجرایی می‌شود و تاثیر منفی بر عملکرد تولیدکنندگان دارد. به‌عنوان‌مثال، وزارت صنعت، معدن و تجارت از سال گذشته و برای یک بازه زمانی طولانی‌مدت تولیدکنندگان را موظف کرد تمام محصولات خود را در بورس عرضه و سپس مجوز صادرات دریافت کنند. اجرای این مصوبه به‌منزله چوب حراج زدن به محصولات صنایع فولادی کشور است که در هفته‌های اخیر و با صدور بخشنامه‌ای جدید از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت امکانی برای اصلاح این سازکار مهیا شد. بااین‌وجود، اثرات منفی این دستورالعمل دوره‌ای، بر عملکرد صنعتگران ماندگار خواهد بود.میزان نیاز کشور به محصولات طویل فولادی حدود ۱۲ میلیون تن برآورد می‌شود، اما ظرفیت در واحدهایی که تولیدکننده محصولات نوردی هستند، بالغ بر ۳۵ میلیون تن برآورد می‌شود؛ بنابراین بسیاری از این واحدها در عمل دست از تولید برداشته‌اند یا با ظرفیت بسیار پایینی فعالیت می‌کنند، در حالی که تولید با ظرفیت پایین به‌منزله کاهش بهره‌وری تولید است.مجموع موارد یادشده، به‌منزله نبود توازن در زنجیره فولاد کشور است. در چنین شرایطی، برخی واحدهای فولادی کشور ناچار به توقف تولید خواهند بود. به‌بیان دیگر، صنایعی که از بهره‌وری و حاشیه سود کمتری برخوردار هستند، در عمل محکوم به شکست و توقف تولید خواهند شد.وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌جای اصلاح این شرایط، قوانین و مقرراتی را مصوب می‌کند که تنها حکم مسکن‌های کوتاه‌مدت را دارد، اما این مسکن‌های مقطعی آینده صنایع را بیش‌ازپیش در خطر قرار می‌دهد؛ در نتیجه بازنگری در عملکرد صنعت فولاد کشور ضروری به‌نظر می‌رسد.

تولید فولاد در کویر مرکزی ایران بدون استفاده از منابع آب زیرزمینی

عضو مجمع کارآفرینان ایران با بیان اینکه برای تولید فولاد در کویر مرکزی ایران به هیچ وجه از منابع آب زیرزمینی استفاده نمی کنیم گفت: از اسفند سال گذشته و با بهره برداری از پروژه تصفیه آب فاضلاب شهر کاشان، هم نیازهای مجتمع فولاد کویر تامین می شود و هم زارعت چوب می کنیم.

حسین حسین زاده عضو مجمع کارآفرینان ایران اظهار داشت: ما در این مجتمع ۱۵۰۰ کارگر و کارمند داریم؛ از سال گذشته که شعار تولید مسکن رنگ و بوی عملیاتی بیشتری گرفته است تولید، عرضه و فروش آهن و کلاف‌های صنعتی هم بیشتر شده است؛ نوردفروشان ایران آمادگی لازم را برای تامین انواع آهن و فولاد به منظور ساخت یک میلیون مسکن در سال دارند.وی درباره تامین مواد اولیه این مجتمع از طریق بورس کالا افزود: اگر مواد اولیه از طریق بورس کالا تامین می‌شود باید پایان زنجیره تولید هم در بورس کالا عرضه شود؛ این اقدام به عدالت نزدیک‌تر است. رییس هیات مدیره مجتمع فولاد کویر تصریح کرد: ما به عنان بزرگترین تولید کننده آهن و کلاف صنعتی در کشور آمادگی خود را برای همراهی با سیاست‌های دولت بویژه برای اجرای قانون نهضت ملی مسکن داریم.

وی تاکید کرد: دانش فنی، انگیزه و اراده لازم در این مجتمع برای تامین همه کلاف‌های صنعتی کشور را داریم؛ اگر حمایت‌های لازم از این مجتمع بیشتر شود می‌توانیم بیشتر از شرایط فعلی در خدمت رشد و توسعه اقتصادی ایران عزیز باشیم. حسین زاده گفت: در کمتر از ۲۴ ماه آینده تعدادی از فازهای توسعه‌ای و پروژه‌ای به بهره برداری می‌رسد که با این کارها تولید محصولات فولادی و آلیاژی کیفی و فوق کیفی در این مجتمع بیشتر می‌شود؛ قرار است در فاز توسعه‌ای دوم ۸۰۰ تن فولاد بیشتری را تولید کنیم.وی با انتقاد از قطعی برق در ایان تابستان و قطعی گاز در ایان زمستان سال‌های گذشته افزود: متاسفانه در یک اقدام بی سابقه روزهای گذشته اخطار قطع برق در زمستان به این مجتمع ابلاغ شده است؛ این در حالی است که به صورت میانگین بین ۷۵ تا ۸۰ هزار مترمکعب گاز نیاز داریم هر چند که برخی روزها هم تا ۱۲۰ هزار متر مکعب گاز هم مصرف داشته ایم، ولی برای ما سهمیه ۲۰ هزار مترمکعبی تعیین کرده اند؛ از سال گذشته موفق شدیم که یک خط تولید خود را با استفاده از گازوییل سرپا نگه داریم؛ کاهش دریافت گاز مورد نیاز کارخانه باعث شده است که تولید این مجتمع ۵۰ درصد کاهش پیدا کند.

عضو مجمع کارآفرینان ایران خاطرنشان کرد: سیاست‌های ارزی باعث کاهش ۱۵ درصدی صادرات شده است این در حالی است که صنعت فولاد در طول سال‌های گذشته توانسته با دور زدن تحریم ها، ارز مورد نیاز کشورمان را تامین کرده است.وی درباره حضور فعالان فولاد در بورس و تاثیر اقدامات آن‌ها افزود: بورس اگر وظایف خود را بدون در نظر گرفتن منافع سهامداران در نظر بگیرد می‌تواند جایگاه خوبی برای تولیدکنندگان اقتصادی به منظور تامین مواد اولیه و عرضه محصول نهایی باشد؛ البته این فرآیند باید شفاف‌تر باشد؛ اما متاسفانه بورس کالا با اصرار خاص بر توزیع موبرگی باعث افزایش قیمت محصولات پایان زنجیره فولاد در بازار شده است.حسین زاده گفت: ما کلاف‌های صنعتی تولید می‌کنیم و این دسته از تولیدکنندگان در ایران فقط ۴ واحد بوده و تعداد آت‌ها معدود است، اما از سوی دیگرمصرف کنندگان هم تعداد معدودی بوده و زیر ۱۰ واحد است؛ به نظر ما و همچنین طبق نظر انجمن نوردکاران نیازی نیست که محصول ما در بورس کالا فروخته شود، زیرا باعث می‌شود یک فرد واسط این محصول را خریداری کرده و با دریافت حق دلالی، محصول را با قیمت بالاتری به مصرف کننده نهایی بفروشند که این کار باعث افزایش قیمت می‌شود.وی درباره نقشی چینی‌ها در بازار تولید فولاد دنیا اظهار داشت: بیش از ۷۰ درصد تولید فولاد جهان در چین است؛ اقدامات کاهشی و افزایشی چینی‌ها در تولید فولاد، چهان را تحت تاثیر قرار می‌دهد؛ ایران دهمین تولید کننده فولاد جهان است که در حال حاضر با تولید ۳۰ میلیون تنی فولاد، هدف گذاری ۵۵ میایون تنی در نظر گرفته اند که نیازمند زیرساخت‌های لازم و افزایش حمایت‌های بیشتر است.حسین زاده تصریح کرد: مجتمع فولاد کویر جزو اولین شرکت‌های صنعتی در ایران است که توانسته که آب مرده که محیط زیست را آلوده می‌کند را با فرآیندهای علمی و پروژه خاصی زنده کند؛ این در حالی است که ۴ در صد آب ایران در بخش صنعت مصرف می‌شود و ۶ درصد هم در بخش شرب و خانگی و ۹۰ درصد آن هم در بخش کشاورزی مصرف می‌شود.وی ادامه داد: برای تولید فولاد و کلاف‌های صنعتی در مجتمع فولاد کویر با اجرای پروژه خاصی از اسفند سال گذشته دیگر از آب زیر زمینی استفاده نمی‌کنیم؛ ما با زنده کردن آب مرده نیازهای خود را تامین می‌کنیم؛ آب مرده را از سیستم‌های فاضلاب کاشان که از سرویس‌های بهداشتی، ماشین‌های لباسشویی و کارواش‌های کاشان و با ۱۸ کیلومتر انتقال آن به فرآیندی علمی این آب را زنده می‌کنیم.رییس هیات مدیره مجتمع فولاد کویر گفت: با اینکه قرارداد ۹۰ لیتر بر ثانیه مجوز دریافت آب فاضلاب را داریم، اما فعلا از ۳۰ متر مکعب آب استفاده می‌کنیم، اما با بهره برداری از فاز توسعه‌ای از از مقدار در فاز نهایی استفاده خواهیم کرد.

حسین زاده افزود: در طرح توسعه مجتمع فولاد کویر مصرف آب را کاهش داده ایم؛ الگو و روش مصرف آب در این مجتمع طبق روش‌های روز اروپا است.وی خاطرنشان کرد: با آب تصفیه شده در مجتمع فولاد کویر سالی یک و نیم میلیون نهال را با آن آب تولید کرده و به صورت رایگان تحویل منابع طبیعی می‌دهیم؛ تلاش می‌کنیم نقش خود را برای تولید و کاشت سالانه ۳۲۰ میلیون نهال ایفا کنیم.عضو مجمع کارآفرینان ایران گفت: با استفاده از آب تصفیه شده هم اکنون بزرگترین زراعت چوب را در کویر مرکزی و با سرمایه گذاری ۵۰ میلیارد تومانی انجام داده ایم؛ در این کار درختان اوکالیپتوس و صنوبر تولید می‌کنیم که با این اقدام مانع از قطع شدن درختان جنگل‌های هیرکانی خزر می‌شویم. وی افزود: در نهضت تولید یک میلیارد نهال اولین شرکت صنعتی در ایران هستیم که فعالیت چشمگیری داریم.

رییس هیات مدیره مجتمع فولاد کویر درباره طرح‌های تولید برق به منظور رفع نیازهای خود خاطرنشان کرد: در آینده نزدیک با استفاده از سلول‌های خورشیدی قرار است برق تولید کنیم به همین منظور قراردادی را با با ساتپا منعقد کرده ایم تا بتوانیم ۲۰ مگاوات برق خورشیدی تولید کنیم.حسین زاده در پایان درباره میزان صادرات مجتمع فولاد کویر تصریح کرد: هم اکنون به ۱۶ کشور دنیا محصولات خود را صادر می‌کنیم؛ متاسفانه برخی خریداران خارجی با اسید شویی، برند ما را تغییر داده و آنرا به آمریکا صادر می‌کنند؛ مطلع شدیم که یکی از خریداران محصولات ما در ترکیه این کار را کرده است.

روزگار معدن
دوشنبه
۲ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم • شماره ۱۲۳۹

اکسون موبیل تولیدکننده لیتیوم می‌شود

شـرکت اکسـون موبیل برنامه‌هایی را برای تولیـد لیتیوم برای اسـتفاده در باتری خودروهای برقی اعلام کرد.شـرکت بزرگ نفتی اکسـون موبیـل قصد دارد با عملیات حفاری در آرکانزاس، به تولیدکننده بزرگ لیتیوم تبدیل شـود که در باتری خودروی برقی کاربرد دارد.اکسـون اوایل سـال میلادی جاری، منطقه‌ای را در جنوب آرکانزاس خریداری کرد که سرشـار از ذخایر لیتیوم است. این شرکت تولید لیتیوم گرید باتری را در این محل، در سـال ۲۰۲۷ آغاز خواهد کرد و قصد دارد به حد کافی از این ماده معدنی را تولید کند تا از تولید سـالانه یک میلیون دسـتگاه خودروی برقی تا سـال ۲۰۳۰ حمایت کند.این شـرکت در بیانیه‌ای اعلام کرد مذاکره با مشـتریان احتمالی مانند سـازندگان خودروی برقی و تولیدکنندگان باتری، در جریان اسـت.تولید لیتیوم در شـرایطی صورت می‌گیرد که شـرکت‌های بزرگ نفتی برای رسـیدگی به مسائل مربوط به تغییرات اقلیمی، تحت فشار قرار دارند. شرکت‌های شل و بریتیش پترولیوم، بـه تجدیدپذیرهایی مانند نیروی بادی و خورشـیدی متمرکز شـده اند اما اکسـون، ۱۷ میلیارد دلار تا پایان سـال ۲۰۲۷ سـرمایه گذاری می‌کند تا آلایندگی مربوط به فعالیت‌هایـش را کاهـش دهد و روی جذب کربن، هیدروژن و سـوخت‌های زیسـتی متمرکز شـده اسـت.دان آمان، رئیس کسـب و کار راه‌کارهای کربن اندک اکسون به شـبکه سـی ان بی سـی گفت: افزایش تولید داخلی لیتیوم، برای گذار انرژی، حیاتی است. اکسون، لیتیوم را یک سرمایه گذاری چند دهه ای با پتانسیل رشد بالا می‌بیند زیرا آمریکا به خودروهای برقی روی آورده است.

طبق گزارش سـازمان زمین شناسـی آمریکا، این کشـور برای لیتیوم مورد نیاز، به واردات از آرژانتین و شـیلی وابسته است در حالی که صاحب یکی از بزرگترین ذخایر این ماده معدنی در جهان اسـت. آمریکا در حال حاضر تنها یک فعالیت تولید لیتیوم در سطح تجاری در نوادا دارد.

گروه صنعت باتری لی بریج که تحت حمایت وزارت انرژی آمریکا قرار دارد، گزارشی در فوریه منتشـر کرد و در این گزارش پیش‌بینی کرد تقاضا برای باتری‌های لیتیومی در آمریکا تا سال ۲۰۳۰، شش برابر می‌شود.

فروش خودروهای برقی در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۲۲، رشـد ۵۰ درصدی داشـت و در حال حاضر، یک درصد از ناوگان خودروهای آمریکایی، خودروی برقی اسـت.بر اساس گزارش شبکه سی ان بی سی، باتری لیتیوم توسط یک دانشمند محقق در اکسون در دهه ۱۹۷۰ ابداع شد اما این غول نفتی، این فناوری را دنبال نکرد.

داده‌های جهانی اکتشاف معدنی نشان می‌دهد؛

توسعه معدن شرط مهار تغییرات اقلیمی

مهدی نجفی

جهان برای ورود به عصر اقتصاد سبز آماده نیست. این را داده‌ها و شـواهد مختلف تایید می‌کنند. هم رویه‌هـای دولتی و سیاسـی در بخش‌های مختلف جهان و هم آمارهای رسمی از سطح انتشار آلاینده و میـزان گرمایش زمین تایید می‌کنند بشـر برای مقابلـه با توفان تغییرات اقلیمـی که اثرات غریبی بـر کره‌زمین داشـته، آمـاده نیست.شـواهدی که به‌نظر درسـت هستند، تاکید دارند؛ گرچه اکتشاف مس و نیـکل به‌عنـوان دو فلز پایه برای سـاخت اقتصاد سـبز و انرژی بدون‌کربن روبه‌رشـد اسـت، اما اولویت جهان همچنان چیزهای دیگری اسـت. گزارش‌هایی که در روزهای اخیرمنتشـر می‌شوند، مهر تاییدی اسـت بـر این ادعا کـه زنجیره تامین جهانی نتوانسـته خود را برای این تحول هماهنگ و بازتعریف کند. خبر بدتر این اسـت که روندهای تخریب محیط‌زیست نه‌تنها متوقف نشده که حتی ابعـاد تـازه‌ای از آن نمایان شده‌اسـت. جدیدترین گزارش مجله مشـهور نیچر نشان می‌دهد کیفیت هوا در کشـورهای آفریقایی در نتیجه تداوم مصرف سوخت‌های فسیلی در دنیای توسعه‌یافته، به‌شدت افت کرده‌اسـت. مطالعه اخیر برخی پژوهشـگران که در نیچر ژئوسـاینس منتشر شـده، شواهدی را ارائه می‌دهد که نشـان می‌دهد سـوزاندن سوخت زیسـت‌توده برای پخت و پز، گرمایش و روشنایی، بهره‌برداری از نفت‌خام، یا شـدت‌دادن به توسـعه صنایـع معـدن زغال‌سـنگ در کنار تـداوم تولید و مصرف وسـایل نقلیـه درون‌سـوز در اروپا، افول کیفیت هوا در جهان را نوید داده‌اسـت. بر اسـاس این مقاله، سـطح غلظت ذرات معلق در بسیاری از شهرهای آفریقا در حال‌حاضر ۵ تا ۱۰برابر بیشتر از سطح توصیه شده از سوی سازمان بهداشت جهانی اسـت. بدتر اینکه این گـزارش پیش‌بینی می‌کند با افزایش جمعیت جهان و شـتاب صنعتی‌شـدن جوامـع مختلف، وضعیت هوا و محیط‌زیسـت بدتر می‌شـود.این مطالعه که توسـط جمعی از محققان در دانشـگاه‌های بیرمنگهام، کمبریج، امپریال کالج لندن، دانشـگاه کنیا جنوب‌شرقی و مرکز آفریقایی هوای پاک تهیه شده‌اسـت، خاطرنشان می‌کند که تلاش بسـیار کمی برای مبارزه باکیفیت خطرناک هوا انجام‌شـده و توسـعه معادن بـا روال قبل این وضعیت را شـدت داده‌اسـت. جالـب اینکه طبق داده‌هـای این پژوهش، تنهـا ۰.۰۱درصد از بودجه جهانی آلودگی هـوا در حال‌حاضر در آفریقا صرف می‌شـود.گزارش این مراکـز تحقیقاتی تاکید دارد؛ ایـن هـوای خطرنـاک می‌تواند باعث مشـکلات سـلامتی پیچیده و گاه مرگبار برای کسـانی شود کـه آن را تنفس می‌کنند. اگر این دلیل کافی برای مقابله بـا این موضوع نبود، آلودگـی هوا در آفریقا فقـط برای مردم سـاکن در این قاره یک مشـکل نیسـت، بلکـه خبر از افـول توانایـی جهانی برای دسـتیابی بـه اهـداف آب‌وهوایی و نـزول کیفیت مبارزه با شـرایط اضطراری محیط‌زیستی می‌دهد. با توجه به این وضعیت، محققان خواستار همکاری فوری برای نظارت مستمر بر کیفیت محیط‌زیست و هوا در جهان از طریق شبکه‌ای از حسگرها هستند تا به ایجاد تصویـری دقیق از تغییرات آلودگی هوا و ردیابی پیشـرفت و سـرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک مانند انرژی خورشیدی، برق آبی و باد نظارت دقیق شـود. انتظار می‌رود تقاضای انرژی آفریقا تا سال ۲۰۴۰ دوبرابر شود. این روند در مورد جهان نیز به میزان قابل‌توجهی رشـد خواهد داشت. آیا بشر برای تغییر روش تولیـد و مصرف خود چاره‌جویی لازم را کرده است؟

■ معدن در قلب تغییرات گذار

اگر بخـش معدن تغییر نکند و متناسـب با نیاز جهـان به تامیـن مایحتـاج و مواد اولیه سـاخت کالاهای سـبز کمک نرسـاند، دسترسی به اهداف آب‌وهوایی ذکرشده در پیمان پاریس ممکن نیست. چیزی که البته حقیقت دارد این اسـت که سرعت رشـد تولیدات سبز بسیار کندتر از چیزی است که بر آن اصرار می‌شـود. گزارشـی که اخیرا از سـوی مجلاتـی نظیـر فوربس یـا مقالاتی کـه در پایگاه شـورای روابط خارجی منتشـر شـده، گویای نیاز جهان به سـالانه ۵تریلیـون دلار تامین مالی برای تحقـق اهداف آب‌وهوایی ۲۰۵۰ طی ۲۵سـال‌آتی اسـت، حال آنکه کل تامین مالی سالانه این حوزه طبـق روایت OECD و با وجـود تمام کمک‌های دولتـی و غیردولتی، به زحمت به ۸۰ تا ۸۵میلیارد دلار در سـال می‌رسـد. این کمبود منابع در حالی اسـت که سـرمایه‌گذاری در بخش نفـت و گاز با شـدت بالایـی در حال ادامه اسـت. بـرای نمونه رئیـس منتخـب کاپ۲۸؛ در واقـع مدیـر اجرایی شـرکت ملی نفت و گاز ابوظبی، اخیرا اعلام کرده؛ شـرکت متبوعش قصـد دارد به‌عنـوان یازدهمین تولیدکننده بزرگ نفت و گاز جهان تا سـال۲۰۲۷، حـدود ۱۵۰میلیـارد دلار برای گسـترش ظرفیت تولید نفت و گاز امارات‌متحده‌عربی سـرمایه‌گذاری کند. از آن‌سـو سـرمایه‌گذاری روی فلزات حساس و خاک‌هـای کمیاب و مواد اساسـی موردنیاز برای توسعه فناوری‌های سبز در بخش معدن ناچیز است.

نکته جالب تمرکز عجیب معدن‌کاران روی طلا و نه فلزات حساس و راهبردی است. مقاله‌ای که اخیرا در مجله آنلاین معدن منتشرشـده نشان می‌دهد؛ هنوز نیمـی از سـرمایه‌گذاری‌های معدنی متوجه طلا است و عمده افراد به‌دنبال کشف ذخایر بیشتر فلز زرد هسـتند. این گزارش تایید می‌کند؛ حدود ۴۶درصد از کل سـرمایه‌گذاری‌های جدید معدنی متوجه کشـف و اسـتخراج فلز طلا اسـت و مابقی ۵۴درصد نیز به دامنه متنوعی از فلزات برمی‌گردد. طبق یک مطالعه جدید که توسـط گروه اس‌اندپی (S&P Global Market Intelligence) انجام شـده، مجموع بودجه‌اکتشاف معدن در سال۲۰۲۲ نزولی شده‌است. خبری که شوکه‌کننده بوده؛ چراکه این برای اولین‌بار از سال ۲۰۲۰ است که این بودجه کاهـش می‌یابد. داده‌هـای جهانی کـه از گزارش ۲۲۳۵ شـرکت به‌دسـت می‌آیـد، نشـان می‌دهد بودجه این شـرکت‌ها که برای یافتن یا گسـترش ذخایر اختصاص‌داده شده‌اسـت، بـا حدود ۳درصد کاهش به ۱۲.۸میلیارد دلار تنزل یافته‌است.

بودجه کشـف و استخراج طلا که از نظر تاریخی بیشـتر از هـر فلز یا رگـه معدنی دیگری توسـط معـدن‌کاران جدید هدایت می‌شـد، با ۱۶درصد یا ۱.۱میلیارد دلار کاهش به سـالانه حدود ۶میلیارد دلار رسـیده که به‌معنای سـهم ۴۶درصدی از کل سـرمایه‌گذاری‌های جدیـد اکتشـافی در بخـش معـادن جهان اسـت. در کنار این رقـم نیز حدود ۵۴درصد از بودجه این شـرکت‌ها در سـال۲۰۲۲ صرف افزایش و توسعه معادن لیتیوم، نیکل و سایر فلزات باتری‌شـده، ضمن اینکه کشـف و استخراج اورانیوم و خاک‌های کمیاب یا افزایش مس در این فضا نزولی شده‌اسـت.این آمار و بنابراین روند کلی نشـان می‌دهد آینده صنعـت و تامین صنایع تیره است؛ در واقع این داده‌ها از این واقعیت روشن پرده برمی‌دارند که مجمـوع پولی که به فلزات موردنیاز بـرای گذار به عصر انرژی پاک و اقتصاد سـبز (که به سـاخت کالاهایی که در آینده به آنها نیاز است و ذیـل محصـولات با برچسـب سـبز می‌گنجند، کمک می‌کند) اختصاص می‌یابد،چشـمگیر نیست و برای جبران اشـتباهات گذشته کفایت نمی‌کند. جالـب اینکه با وجود همه هشـدارها، کماکان طلا بیشـترین بودجه اکتشاف را نسـبت به سایر مواد دریافت می‌کند و حتی به سقف خود از سال۲۰۱۲ رسیده‌است. آن زمان فلز زرد تقریبا نیمی از حدود ۲۰میلیارد دلار بودجه‌هزینه شـده برای اکتشاف را به خود اختصاص می‌داد. امروز هم در کمال شگفتی حـدود ۳۸درصـد از تخصیص بودجه به اکتشـاف را معدن‌کاران جدید و جونیور طلا در سـال‌جاری تشکیل می‌دهند. پیام این موضوع برای جهان این است که مسوول کاهش هزینه‌های اکتشاف فلزات حسـاس و کمیاب عمدتا طلا است و این فلز است که عامل کاهش کلی بودجه این بخش بوده‌است.

■ وضعیت اکتشـاف در جهان به چه شـکل است؟

وقتی روند طولانی‌مدت سـرمایه‌گذاری در بخش طلا که توسط S&P Global شناسایی شده‌است را دنبال می‌کنیم، متوجه این نکته می‌شویم که نگاه به اکتشاف در بخش معدن تغییرکرده اما این به‌معنای انحراف به سـمت نیازهای جهانی نیست، بلکه روند حاضر گویای این موضوع است که اکتشافات مردمی کمرنگ شده‌اسـت. منطقه اصلی برای اکتشاف طلا، آسـیا و اقیانوسیه اسـت که منابع تخصیص‌یافته به اکتشـاف طلا در آنها نسبت به سـال۲۰۲۲ افزایش یافته اسـت، البته این رشد چندان زیاد نیست. کانادا نیز بـه لطف بخش کوچکی از معدن‌کاران جونیور یا تازه‌کار خود، اکتشـاف طلا را ادامه می‌دهد، هرچند نسـبت به سـال‌قبل تقریبا ۴۰۰میلیون دلار کاهش بودجه داشته‌اسـت. کاهش بودجه‌ریزی به اکتشاف معدنی درمیان کاوشـگران طلا حـاوی نکات مهمی اسـت. از جملـه اینکـه ایـن روند چـون از کاهش قابل‌توجهی در مقایسه با سال‌گذشته برخوردار است، از تـرس سـرمایه‌گذاران از قیمت‌ها خبـر می‌دهد. به‌طور کلی اینکه شـرکت‌های بزرگ پول کمتری را برای جسـت‌وجوی فلزات گرانبها یا کلا مواد معدنی هزینه می‌کنند، نشـان‌دهنده مشـکلاتی اسـت که شـرکت‌های اکتشـافی جوان در یک سال‌گذشته یا بیشتر در استفاده از بازارها برای تامین بودجه جدید داشـته‌اند و بزرگ‌ترها را از ورود به این بخش برحذر داشته‌است.بر اساس آمار سه‌ماهه دوم ۲۰۲۳، تامین مالی طلا برای شرکت‌های معدنی کوچک و متوسط به پایین‌ترین میزان در سـه‌ماهه سـوم از سـه‌ماهه سـپتامبر سـال۲۰۱۸ رسیده‌اسـت. به‌طور کلی نیز حجم تامین مالی، بدون احتسـاب شرکت‌های اصلی با حـدود ۸میلیارد دلار در سـال، پایین‌ترین میزان از سال۲۰۱۹ بوده‌اسـت. مانند بودجه‌های اکتشاف، کاهش کلـی تامین مالی به‌رغم اینکه شـرکت‌های معدنی درگیـر فرآوری مواد تخصصی هسـتند یک بخش دیگر از وضعیت اسـتخراج در جهان را نشـان می‌دهـد.در مجموع نیـز ۴۱هزار و ۸۶ مـورد حفر گودال در سراسر جهان برای اکتشاف و استخراج که از ژانویه تا اواسـط اکتبـر ۲۰۲۳ رخ‌داده و عمدتا به جست‌وجو برای فلزات و مواد معدنی غیرآهنی مربوط بـوده، که این عدد نشـان‌دهنده کاهش ۲۳درصدی حفاری نسبت به سال‌گذشته است.در بخش حفاری طلا نیز در مدت مورداشـاره میزان حفر گودال برای اکتشـاف رگه‌های طلا ۳۶درصد کاهش یافته‌اسـت. ایـن موضوع بـا توجه به اینکه قیمت طـلا دوباره از دروازه ۲هزار دلار گذشـته و بعد نزولی آرام را تجربه کرده، یک رابطه مستقیم دارد؛ هرچه اکتشاف کمتر، قیمـت بالاتر. بـا وجود بحـران ژئوپلیتیکی و ضعف در تقاضـا برای فلزات پایه موردنیـاز باتری نیز بعید نیسـت که سـهم طلا از کل بودجه‌اکتشـاف فلزات معدنـی در سـال۲۰۲۳ از مرز ۵۰درصـد بگذرد که به‌معنای بی‌توجهی جهان به مـوج تغییرات اقلیمی اسـت که نیاز به تحرکات فوری بـرای کنترل دارد. جالب اینکه داده‌های اس‌اندپی گلوبال نشان می‌دهد کل بودجه اکتشـاف فلزات پایه همچنان در محدوده ۳۳درصد از کل بودجه‌سـالانه رسیده‌اسـت که خبر از آینـده عرضه خاک‌های کمیـاب می‌دهد. در بین سـرمایه‌های تزریق‌شـده به بخش اکتشـاف فلزات اساسـی، مس با افزایشـی ۳۲۷میلیـون دلاری در هزینه‌های اکتشـاف، در زمره معدود فلزاتی است که هم در مرکـز انتقال انرژی قرار دارد و هم موردتوجه معـدن‌کاران اسـت. دیگر فلز مهم بـرای گذار نیکل اسـت که جهش قابل‌توجهی بـه میزان ۱۱۷میلیون دلار را در هزینه‌هـای اکتشـافی تجربه‌کـرده و بـه کشـف ذخایر جدید نیکل کمک کرده‌اسـت. بخش عمده‌ای از بودجه‌اکتشـاف نیکل به آمریکای‌شمالی اختصاص می‌یابد. همزمان بودجه‌اکتشاف آهن برای سـاخت آلیاژ فولاد ضدزنگ اکنـون به ۳۰۰میلیون دلار نزدیک شده‌اسـت.کوین مورفی، مدیر تحقیقات فلـزات و معـدن S&P Global Commodity Insights می‌گویـد: «باید به سـال۲۰۰۷-۲۰۰۶ برگردیـد تا فضایـی را بیابید کـه در آن فلزات پایه جمعـی بیشـتر از طلا برای اکتشـاف پـول جذب کردنـد. فضـا برای اکتشـافات فلزاتی مثـل مس یا نیـکل بهبود یافتـه اما هنوز با نقطه ایـده‌آل فاصله زیاد اسـت. بودجه‌اکتشاف مس در سال۲۰۲۳ کمتر از یک‌چهارم کل هزینه‌های اکتشـاف معدن اسـت و به‌رغم افزایش دو رقمی نسـبت به سـال۲۰۲۲ و عبور از سـطح ۳.۱۲میلیارد دلار که عمدتا ناشـی از فعالیت معدنچیان بزرگ اسـت، امـا با هدف جهانی فاصلـه دارد. مورفی البته با امیـدواری می‌گوید که بودجه‌اکتشاف مس در گذشته نسبت به اکتشاف در سایر فلزات عقب‌تر بود، اما امسال بودجه‌افزایش یافته که خبر خوبی اسـت، هرچند رشد تزریق منابع مالی به اکتشـاف مس نتوانسته به افزایش ذخایر مس در مقایسه با سال۲۰۲۲ رونق بیشتری ببخشد.همزمان با این وضعیت، ردگیری آمارهای جهانی حاکی از این موضوع اسـت که بودجه‌های اکتشـاف نیکل با رشد حـدودا ۵۰درصدی به ۷۳۲میلیون دلار رسـیده که عمدتا با هدف تکمیل کشـف ذخایـر و افزایش عمر معادن انجام شده‌است.

جهان اگر می‌خواهد تغییرات اقلیمی را مهار کند، باید بیش از هر چیز دیگری بر توسعه بخش معدن به‌ویـژه در حوزه فلزات خاکـی و کمیاب یا فلزات اساسـی و پایه نظیر مس متمرکز شـده و برای آن سرمایه‌گذاری کند. بدون این مهم اما تحقق اهداف تعهد شده در پیمان پاریس ممکن نبوده و جهان را از مشارکت در پروژه گذار انرژی ناامید خواهدکرد.

آینده معادن میان جاه‌طلبی و واقعیت

فلزات کمیاب یا فلزاتی که از امکان انتقال و ذخیره انرژی برخوردار هسـتند بخشـی از آینده صنعت معدن در ایران و جهان بوده و هسـتند و این واقعیت می‌تواند به یک مزیت ناگفته برای معدنکاری در ایران بدل شـود. اما این نکته مهـم را باید از دو منظـور مختلف رصد کرد یکی آنکـه مهم‌ترین تولیدکننده این فلزات شـرکت‌های چینی هسـتند و دیگر آنکه برای شرکت‌های کوچک و متوسـط متعدد در جهان، سـرمایه‌گذاران چندان هم حاضر نیستند که دل به سـرمایه‌گذاری ببندند زیرا از توانمندی چین در رقابت با این شـرکت‌ها آگاهی کامل دارند. در این شرایط شاید میان‌بر شرکت‌های ایرانی برای فعالیت در حوزه فلزات کمیاب مشـارکت با چینی‌ها باشـد آن‌هم در شرایطی که رابطه سیاسی و ذخایر معدنی هر دو زیرسـاخت‌های مهمی برای توسعه این فرآیند محسوب می‌شوند.

شـرکت‌های معدنی فعال در جهان به شدت به آینده برقی دنیا نگاه می‌کنند زیـرا به خوبی می‌دانند فلزاتی که از قابلیـت خوبی در انتقال و نگهداری انرژی الکتریکی برخوردار هستند برجسته‌تر خواهند شد. این ویژگی مهم موجب شده تا حرکت به سـمت معدنکاری این فلزات شـتاب بگیرد که مستلزم تامین مالی گسـترده‌ای اسـت. اما سـرمایه‌گذاران تاکنون چندان به این قبیل شرکت‌های معدنی سـرمایه‌پذیر (اغلب کوچک و متوسـط) توجه نشـان نمی‌دهند زیرا هر اقدامی در حوزه سـرمایه‌گذاری به معنی رو در رو شدن با چین به عنوان قطب تولید این فلزات است تا جایی‌که می‌توان گفت معدن با شکاف بین جاه‌طلبی و واقعیت توانمندی‌های چین مواجه است.

شرکت‌های معدنی در غرب در تلاش برای تولید فلزات کافی برای فعال‌کردن انتقـال انرژی (الکتریکی) و در عین‌حال ایجاد زنجیره‌های تامین جایگزین برای کاهش وابسـتگی خود به چین، با دو چالش اساسی روبه‌رو هستند. مشکل این است که شکاف بزرگی بین مقیاس جاه‌طلبی و آنچه واقعا اتفاق می‌افتد و آنچه احتمالا در چند سال آینده اتفاق خواهد افتاد، وجود دارد.

در میان کشـورهای دارای صنایع معدنی، استرالیا کشوری است که می‌تواند نقش مهمی در تامین بسـیاری از فلزات حیاتـی برای انتقال انرژی (الکتریکی) ایفا کند. این کشـور در حال حاضر بزرگ‌ترین تولیدکننده لیتیوم و سنگ‌آهن در جهان است که ماده اولیه اصلی فولاد است. همچنین یکی از تامین‌کنندگان برتر مس، نیکل و روی و دارای ذخایر ثابت‌شـده سایر مواد معدنی حیاتی مانند کبالت و خاک‌های کمیاب است.

در گذشـته شرکت‌های معدنی جوان سرمایه خود را افزایش داده، اکتشافاتی انجـام دادند و منابعی را ثبت کردند. در این مرحله آنها می‌توانند تلاش کنند و سرمایه بیشتری جذب کرده، به دنبال شرکایی با سرمایه بیشتر باشند یا امیدوار باشـند که یک شـرکت معدنی بـزرگ آنها را بخرد. در حالی کـه تا حدی این موضوع اتفاق می‌افتد، IMARC یکی از ده‌ها شرکت معدنی کوچکی است که به دنبال تامین مالی هستند و اکثر آنها در نهایت چیزی برای نشان دادن و ارائه ندارند.بـا توجه به فقدان مجموعه‌های بزرگ از سـرمایه‌گذاران خرد و بی‌میلی سـرمایه‌گذاران نهادی برای تامیـن مالی پروژه‌هـای مخاطره‌آمیز و بلندمدت، افزایش سرمایه سهام سخت است.

اسـتخراج‌کنندگان بزرگ در سـال‌های اخیر از بازارهای خرید عقب‌نشـینی کرده‌انـد و ترجیـح می‌دهند عملیات‌های خود را به صـورت ناب انجام دهند و وجه نقد را به سـهامداران برگردانند، و اگر سرمایه‌گذاری کنند، عمدتا به‌خاطر گسترش عملیات‌های موجود بوده است.

فرود تاریخی پالادیوم

قیمـت پالادیـوم در ایـن هفتـه بـه پایین‌ترین سـطح پنج سـال اخیر به زیر ۱۰۰۰ دلار در هر اونس رسـیده است و به عقب‌نشـینی ناشـی از انتظارات مازاد بـه دلیـل گسـترش سـریع خودروهای الکتریکـی و خودروسـازان کـه پلاتین ارزان‌تری را برای اتوکاتالیسـت‌های خود انتخاب می‌کنند، سرعت بخشیده اسـت.

قیمت این فلز که توسـط خودروسازان در اگـزوز موتورهـا برای کاهش انتشـار گازهای گلخانه‌ای اسـتفاده می‌شود، پس از درگیری روسـیه و اوکراین، ۷۰ درصد از بالاترین سـطح تاریخی ۳۴۴۰ دلار و ۷۶سـنت کاهش یافته‌اسـت.

تقاضا بـرای پالادیوم بـه دلیل کاهش انتشـار کربـن از خودروهـای دارای موتورهـای احتـراق داخلـی و تغییر به سـمت خودروهـای الکتریکی بـا باتری تحت‌فشـار قرار گرفته‌اسـت.

ادوارد میـر، تحلیلگر گفت: اگر فروش خودروهای برقی به عنوان سـهمی از کل فروش خودرو از ۱۴ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۱۸ درصد در سال جاری و بیش از ۲۰ درصد در سـال آینده افزایـش یابد، این امر مشکلاتی را برای خودروهای احتراق داخلـی و تقاضـای پالادیـوم بـه همراه خواهدداشـت.

بر اسـاس چشـم انداز سـالانه آژانس بین‌المللی انرژی که در ماه آوریل منتشر شـد، انتظار می‌رود فـروش خودروهای برقـی در جهان در سـال جـاری با ۳۵ درصـد افزایـش به ۱۴ میلیون دسـتگاه برسـد

طبـق گـزارش رویتـرز، نتایج نشـان می‌دهـد که ذخایر پالادیـوم روی زمین در سـال ۲۰۲۳ حـدود ۱۱.۶۴ میلیون اونـس در مقایسـه بـا ۱۲.۳۵ میلیـون اونس در سـال ۲۰۲۲ و ۱۲.۸۹ میلیون اونس در سـال ۲۰۲۱ باشد. پالادیوم در مارس ۲۰۲۲، با بیـش از دو برابر قیمت پلاتین معامله می‌شـد که باعث تغییر در خودروسـازان‌شـد

برمدار جهان

تقاضای جهانی لیتیوم افزایش می‌یابد

پیش‌بینی می‌شـود که تولید جهانی لیتیـوم که با افزایش سریع تقاضای جهانی ناشی از حرکت به سمت انرژی‌های پاک و قیمت‌های بالای ناشـی از کسـری بازار لیتیوم در سال‌های اخیر تحریک شده است، به رشد سریع خود ادامه دهد.

لیتیوم فلزی نرم و نقره‌ای رنگ اسـت و کمترین چگالی را در بین تمام فلزات دارد. این فلز به شدت با آب واکنش نشان می‌دهد. ایـن فلز به صورت جامد در طبیعت وجود ندارد، اما بـه مقدار کم در تقریبا تمام سـنگ‌های آذرین و در آب‌های بسـیاری از چشمه‌های معدنی ترکیب شده است. اسپودومن، پتالیت، لپیدولیت و آمبلیگونیـت مهم‌ترین کانی‌های حاوی لیتیوم هستند. در شیلی از آب نمک‌هایی که وقتی با کربنات سدیم تصفیه می‌شوند، کربنات لیتیوم حاصل می‌شود، لیتیوم تولیـد می‌کنند. مهم‌ترین کاربرد لیتیـوم در باتری‌های قابل شـارژ تلفن همراه، لپ تاپ، دوربین‌های دیجیتال و وسـایل نقلیه الکتریکی اسـت. رشـد سـریع مصرف لیتیوم، ناشی از تقاضای خودروهای الکتریکی است.لیتیوم اغلب به دلیل نقش پررنگ آن در ساخت وسایل نقلیه الکتریکی به عنوان «طلای سـفید» شناخته می‌شود. با توجه به اینکه چند کشور متعهد به حـذف تدریجی خودروهای جدید بـا موتورهای بنزینی و دیزلی تا سال ۲۰۴۰ هستند، رشد اخیر در استفاده از وسایل نقلیه الکتریکی (EV) باعث رونق جهانی تقاضای لیتیوم شده اسـت. پیش‌بینی می‌شـود که مصرف جهانی لیتیوم به دلیل رشـد زیاد مصرف در باتری‌های قابل شـارژ، با سرعت بالا به رشد خود ادامه دهد. پیش‌بینی می‌شود مصرف جهانی لیتیوم از ۸۱۴ هزار تن به ۱۳۵۰ هزارتن در دوره چشم‌انداز (۲۰۲۲ تـا ۲۰۲۵) برسـد. تقاضای در حال رشـد در بخش باتری به دلیل استفاده از لیتیوم برای باتری‌های خودروهای الکتریکی (EV) است. انتظار می‌رود تقاضای خودروهای الکتریکی سهم فزاینده‌ای از کل تقاضای لیتیوم را به خود اختصاص دهد که دلیل آن افزایش نفوذ خودروهای الکتریکی اسـت. همچنین انتظـار می‌رود فروش جهانی خودروهای برقی از ۱۴درصد به ۲۵درصـد از کل فروش خودرو در طول دوره چشـم‌انداز (از ۱۱میلیـون به ۲۳ میلیون خودرو در سـال) افزایش یابد که نشـان‌دهنده سطح بالای حمایت از سیاسـت انرژی سبز در سراسـر جهان اسـت. به طور کلی، تقاضا در بخش باتری (به اسـتثنای خودروهای برقی) ۲۳درصد از تقاضای لیتیوم را در سال ۲۰۲۲ تشکیل داده است و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۵، ۱۵درصد در سـال رشد کند. اسـتفاده از لیتیوم همچنین با رشـد پایدار در زمینه تقاضای صنعتی از جمله سـرامیک‌ها که به خوبی تثبیت شده‌اند، پشـتیبانی می‌شود. کارشناسان عقیـده دارند، تقاضای صنعتی برای لیتیوم در طول ۳ سـال منتهی به ۲۰۲۵، مطابق با روند رشـد تاریخی، ۲/۲ درصد در سال رشد داشته باشد.

■ تولید جهانی

کشـورها پس از جنـگ جهانی دوم به تولیـد مقادیر قابل توجهی لیتیوم با حجم سالانه به طور متوسط ۵۰۰۰ تن بین سـال‌های ۱۹۵۵ و ۱۹۸۰ پرداختند. ایالات متحده تا سـال ۱۹۹۵ بزرگ‌ترین تولید کننده لیتیوم بود و پس از آن زیمبابوه و استرالیا قرار داشتند. از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰، شیلی با رونق معـدن لیتیـوم Salar de Atacama ، بزرگ‌ترین منطقه نمکی این کشـور، بـه تولیدکننده اصلی تبدیل شـد. تولید لیتیوم بین سـال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ به طور پیوسـته رشد کرد و از ۹۵۰۰ تن به ۲۸۰۰۰ تن رسید. اما ظهور باتری‌های قابل شارژ و وسـایل نقلیه الکتریکی موج جدیدی از تقاضا را بـه همراه آورد و به افزایش نمایی تولیـد دامن زد. به همین دلیل، تولید لیتیوم بین سـال‌های ۲۰۱۶ تـا ۲۰۲۰ بیش از دو برابر شد و از ۴۰۰۰۰ تن به ۸۶۳۰۰ تن رسید. پیش‌بینی می‌شـود که تولید جهانی لیتیوم که با افزایش سریع تقاضای جهانی ناشی از حرکت به سمت انرژی‌های پاک و قیمت‌های بالای ناشـی از کسری بازار لیتیوم در سال‌های اخیر تحریک شده است، به رشد سریع خود ادامه دهد. همچنین پیش‌بینی می‌شـود که تولید لیتیـوم جهـان از ۷۳۷ هزارتن به ۱۴۷۲ هزارتـن در دوره ۲۰۲۲-۲۰۲۵ افزایـش یابد. این افزایش در نتیجه افزایش سـرمایه‌گذاری در استخراج از طریق آب نمک و اسـتخراج سنگ‌های سخت از جمله اسپودومن و لپیدولیت خواهد بود. برای پاسـخگویی به تقاضای رو به رشـد لیتیوم، سـرمایه‌گذاری جهانـی در تصفیه لیتیوم بایـد افزایش یابد. افزایش اسـتخراج منابع لیتیوم منعکس کننده تولید بیشـتر در تمام کشـورهای تولیدکننده اصلی در کنار افزایش سطح تولید برخی تولیدکنندگان کوچک‌تر است. عدم قطعیت اصلی برای این پیش‌بینی به اطلاعیه‌های اخیر دولت‌های شـیلی و چین مربوط می‌شـود. اعلامیه‌های بعدی این دولت‌ها ممکن است تاثیر مهمی بر رشد استخراج جهانی لیتیوم داشته باشد. در سال ۲۰۲۲ استرالیا با سهم ۵۰درصدی، پیشتاز استخراج جهانی لیتیوم بوده اسـت . انتظار می‌رود شیلی (دومین منبع بزرگ استخراج لیتیوم) در آینده شاهد رشد بیشتری در تولید لیتیوم باشد. پیش‌بینی می‌شود که استخراج لیتیوم شیلی از ۱۶۱ هزارتن به ۲۳۶ هزارتن در دوره ۵سـاله افزایش یابد. در حالی که شـیلی برنامه‌های خود را بـرای ملی کردن صنعت لیتیوم در آوریل ۲۰۲۳ اعلام کرد، دولت اعلام کرده است که نسبت به قراردادهای قبلی متعهد خواهد بود. در نتیجه، فرض بر این است که این اعلامیه تا سال ۲۰۲۵ تاثیر مهمی بر تولید نخواهد داشـت. عرضه جهانی لیتیوم نه تنها در حال افزایش اسـت، بلکه در حال متنوع شدن نیز است که منعکس‌کننده تـلاش دولت‌هـا برای تامیـن امنیت مواد معدنـی حیاتی از جمله لیتیوم است. برای لیتیوم، ظرفیت تصفیه جهانی نسبتا متمرکزتر از استخراج است. افزایش ظرفیت تصفیه لیتیوم در چین و شـیلی منجر به افزایش لیتیوم تصفیه شـده می‌شود. با این حال، توسـعه بیشتر برای کشـورهایی مانند آرژانتین، استرالیا و ایالات‌متحده دیده می‌شود .پیش‌بینی می‌شود چین حـدود ۶۰ درصـد از تولید لیتیوم تصفیه شـده جهان را در نتیجه سـرمایه‌گذاری برای ایجاد ظرفیت تصفیه بیشتر حفظ کند. در بخش عرضه از طریق بازیافت نیز تخمین زده می‌شود بازیافت ۲ تا ۳ درصد از عرضه لیتیوم را تا سال۲۰۲۵ پوشش دهد.قیمت لیتیوم در سال ۲۰۲۲ به طور چشمگیری افزایش یافت، زیرا تقاضای جهانی از عرضه پیشی گرفت. این افزایش به دلیل سـرعت بی‌سابقه رشـد تقاضای خودروهای برقی در سـال های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ بود. این در تضاد مسـتقیم با دو سال قبل بود. رشد ناکافی در فروش جهانی خودروهای برقی طی سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ باعث شد تولید لیتیوم از تقاضا پیشی بگیرد و منجر به افزایش موجودی‌های لیتیوم و کاهش شدید قیمت لیتیوم در آن سال‌ها شد.

روزگار معدن
دوشنبه
۲۰ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم • شماره ۱۲۳۹

یادداشت

آینده روشن صنعت نسوز

سیامک مسکوکیان
فعال صنعت نسوز

با توجه به توسعه و پیشرفت روزافزون صنعت فولاد در کشور و همچنین برنامه‌ریزی برای تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در افق ۱۴۰۴، صنعت نسوز به عنوان یکی از صنایع مهم و تاثیرگذار در تولید فولاد نیز با رشد و پیشرفت قابل قبولی طی سالیان اخیر همراه بوده است.با توجه به توسعه و پیشرفت روزافزون صنعت فولاد در کشور و همچنین برنامه‌ریزی برای تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در افق ۱۴۰۴، صنعت نسوز به عنوان یکی از صنایع مهم و تاثیرگذار در تولید فولاد نیز با رشد و پیشرفت قابل قبولی طی سالیان اخیر همراه بوده است. علاوه بر فولاد، نسوزها از اهمیت بالایی در سایر صنایع همچون سیمان، شیشه و نفت و گاز و پتروشیمی برخوردارند. به منظور تولید هر تن فولاد، به طور متوسط به ۱۰ تا ۲۰ کیلوگرم نسوز نیاز است و میزان تولید انواع نسوز در کشور، حدود ۶۰۰ هزار تن در سال برآورد شده که از این مقدار، ۴۵۰ هزار تن در صنعت فولاد (حدود ۷۵ درصد) و ۱۵۰ هزار تن در سایر صنایع (حدود ۲۵ درصد) مصرف می‌شود.فعالان صنعت نسوز در ایران، حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد مواد اولیه مورد نیاز خود مانند شامورت‌ها را از بازار داخلی و باقی‌مانده آن همچون آلومینا، منیزیت، سیمان‌های نسوز و... را از بازارهای خارجی تامین می‌کنند. کشور چین، در صدر صادرکنندگان مواد اولیه صنعت نسوز به کشور قرار دارد و برخی از کشورهای آفریقایی و استرالیا، از دیگر صادرکنندگان مواد اولیه مورد نیاز این صنعت به کشور هستند. دانش و تکنولوژی تولید انواع نسوزها، با پیشرفت چشمگیری طی سالیان اخیر همراه بوده است و می‌توان گفت حدود ۷۰ درصد قطعات و ماشین‌آلات مورد استفاده در این صنعت توسط متخصصان و شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی بومی‌سازی شده است. با این وجود و علی‌رغم اهمیت بالای صنعت نسوز در تولید فولاد، فعالان این صنعت با یک سری موانع و چالش‌هایی مواجهند که ادامه مسیر روبه‌رشد آن‌ها را سخت و دشوار کرده است. تامین مواد اولیه از بازارهای وارداتی، یکی از مهم‌ترین معضلات تولیدکنندگان نسوز در سطح کشور به شمار می‌آید و عملکرد آن‌ها را به شدت تحت تاثیر قرار داده است. فعالان این صنعت از زمان ثبت سفارش واردات مواد اولیه تا تخصیص ارز مورد نیاز و اخذ مجوز و تاییدیه‌های لازم، همواره با سنگ‌اندازی‌هایی از جانب سازمان‌های ذی‌ربط مواجه می‌شوند که فرایند تامین مواد اولیه و در ادامه، تولید را مختل می‌کند. عدم ثبات قوانین در حوزه‌های مختلف به ویژه واردات و صادرات (تجارت خارجی)، معضل دیگری است که نه تنها فعالان این صنعت بلکه اغلب صنایع با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. در حال حاضر انواع نسوزها به میزان کافی در داخل کشور تولید می‌شود و در اختیار صنایع فولاد، سیمان، شیشه و نفت و گاز و پتروشیمی قرار می‌گیرد. بر همین اساس بسیاری از تولیدکنندگان نسوز به دنبال عرضه محصولات خود در بازارهای صادراتی هستند که در این بخش نیز با معضلی به نام رفع تعهد ارزی مواجه می‌شوند. نوسانات نرخ ارز و اختلاف قیمت در بازارهای مختلف اعم از آزاد، متشکل، سنا و...، بر مشکلات صادرکنندگان نسوز افزوده و به همین علت صادرات این محصول طی ماه‌های اخیر کاهش یافته است. قطعی برق و گاز در روزهای مختلف سال، به یک چالش همگانی در بخش صنعت و معدن کشور تبدیل شده و فعالان این صنعت نیز از چالش تامین انرژی مستثنی نیستند. این معضل باعث شده است که متاسفانه سرمایه‌گذاری در صنعت نسوز طی سالیان اخیر کاهش پیدا کند زیرا تولید در صنایع بالادستی همچون فولاد در زمان‌های قطعی برق و گاز کاهش یافته و ریسک سرمایه‌گذاری در صنعت نسوز به دنبال کاهش مصرف آن در تولید فولاد افزایش می‌یابد. در پایان می‌توان گفت که آینده صنعت نسوز روشن خواهد بود؛ به شرط آنکه چالش‌های فوق با تدابیر دولت و مسئولان مربوطه رفع شود و هماهنگی میان سازمان‌های دولتی و همچنین همکاری با فعالان بخش خصوص بیش از پیش افزایش یابد. آینده صنعت نسوز، به رشد و توسعه صنایعی همچون فولاد و سیمان گره خورده است و بدون شک رفع موانع و محدودیت‌های موجود در این صنایع به ویژه تامین انرژی پایدار، می‌تواند به توسعه و پیشرفت صنعت نسوز در کشور منجر شود.

روی موج معدن

اشتغال۱۲۵ هزار نفر در صنایع و معادن استان یزد

مدیرکل سازمان صنعت، معدن و تجارت استان یزد از اشتغال ۱۲۵ هزار نفر در صنایع و معادن استان خبر داد.

کاظم صادقیان در مراسم تجلیل از صادرکنندگان برتر استان یزد با اشاره به صدور ۳ هزار و ۳۷۰ پروانه بهره برداری فعال در استان یزد اظهار کرد: در این واحدهای صنعتی بالغ بر ۱۰۷ هزار نفر مشغول به کار هستند.

وی عنوان کرد: در حوزه معدن نیز در سطح استان ۷۷۵ پروانه بهره برداری صادر شده که در این واحدها ۱۵ هزار نفر اشتغال دارند.

صادقیان همچنین از صدور پروانه برای ۵۰ هزار واحد صنفی در استان یزد خبر داد و افزود: در واحدهای صنفی یزد برای ۴۰ هزار نفر شغل ایجاد شده است.

مدیرکل سازمان صنعت، معدن و تجارت استان یزد در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به صادرات بیش از یک میلیارد و ۷۹ میلیون دلار در ۹ ماهه امسال بیان کرد: این میزان صادرات حاصل تلاش مشترک دولت و بخش خصوصی در استان است.

وی افزود: ارتقای ۲۵ درصدی در بحث صادرات در استان یزد حاصل تلاش همه دست اندرکاران حوزه تولید در استان است.

صادقیان از شورای تامین و کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان یزد به دلیل همراهی در حل مشکلات صنایع و معادن استان یزد تقدیر کرد.در این مراسم که با حضور معاون صنایع ماشین آلات و تجهیزات وزارت صمت، معاون ارتقاء کسب و کارهای بین المللی سازمان توسعه تجارت ایران، استاندار یزد و معاونان وی و جمعی از مسوولان استان و فعالان صنعتی و معدنی برگزار شد، از سه دستگاه برتر در حوزه صادرات از جمله سازمان صمت همچنین ۲۶ صادر کننده برتر استان یزد تجلیل شد.

ضرر ۲۰ هزار میلیارد ریالی معدن تاش به آلومینای ایران

نماینده مردم بجنورد، راز و جرگلان، گرمه، جاجرم، مانه و سملقان در مجلس شورای اسلامی گفت: توقف معدن تاش در استان سمنان بعنوان تامین کننده بوکسیت کارخانه آلومینای ایران در شهرستان جاجرم خراسان شمالی به این کارخانه ۲۰ هزار میلیارد ریال خسارت زد.

برداشت از معدن بوکسیت تاش در استان سمنان به عنوان ماده اولیه آلومینای ایران در جاجرم خراسان شمالی از چند سال گذشته به علت مشکلات اجتماعی، متوقف شده است که این امر، فعالیت‌های توسعه‌ای در شرکت آلومینای ایران را دچار چالش کرد.

سید محمد پاکمهر روز شنبه در نشست خبری با اصحاب رسانه خراسان شمالی اظهار کرد: بازگشایی معدن تاش در دست پیگیری است و در این باره توافق اولیه با استان سمنان به مرحله نهایی رسید اما در نهایت به نتیجه نرسید. وی با بیان اینکه درخواست مردم سمنان به حق است افزود: بازگشایی معدن تاش در سمنان از مسیر وزیر صمت نمی گذرد بلکه چاره این مشکل از مسیر شورای تامین ۲ استان برطرف می شود.

نماینده مردم بجنورد، راز و جرگلان، گرمه، جاجرم، مانه و سملقان در مجلس شورای اسلامی گفت: معدن تاش در شاهرود به علت مشکلات اجتماعی متوقف شده و این در حالی است که برداشت از این معدن با هزینه کم قابل برداشت و بهره وری بالایی دارد.

وی خاطرنشان کرد: بوکسیت معدن تاش در مقابل معادن جاجرم دارای عیار بالایی است و به ناچار باید از این معدن استفاده شود.

پاکمهر با بیان اینکه خاطرنشان کرد: اکنون به علت توقف برداشت از معدن تاش، بوکسیت مورد نیاز آلومینا در جاجرم از ترکیه با هزینه گزاف وارد می شود. مجتمع آلومینای ایران به عنوان تنها تولید کننده پودر آلومینا در کشور، یک پنجم نیاز داخلی را تامین می کند و مابقی نیاز کشور در این بخش از خارج وارد می شود.

آلومینای ایران در شهرستان جاجرم، واحد تولیدی منحصر به فرد تولیدکننده پودر آلومینا است که این محصول به عنوان ماده اولیه چهار واحد تولیدی از جمله ایرالکو، المهدی، سالکو و نیز تولید شمش در جاجرم به مصرف می رسد. بوکسیت مورد نیاز آلومینای ایران از معادن بخش خصوصی در استان های مختلف از جمله خراسان شمالی، تهران، یزد، سمنان و کهگیلویه و بویراحمد تامین می شود.

مجتمع آلومینای ایران در ۱۵۰ کیلومتری جنوب بجنورد و ۵ کیلومتری شمال شهر جاجرم واقع است. این مجتمع صنعتی قطب تولید پودر آلومینیوم در کشور است.

یک فعال صنعتی مطرح کرد:

صنعت بازیافت در حاشیه

گروه خبر

مدیرعامل شرکت پاک بازیافت پلیکان، بازیافت‌کننده فلزات گران‌بها گفت: عدم حمایت دولت و سازمان‌های دولتی، یکی از بزرگ‌ترین معضلات فعالان صنعتی به شمار می‌رود؛ به طوری که یکی از دلایل غیرفعال شدن این مجموعه که در زمینه استحصال فلز گران‌قیمت جیوه از لامپ‌های جیوه‌ای فعالیت داشت، عدم حمایت دولت بود. از اثرات منفی دیگر این موضوع می‌توان به تمایل افراد برای مهاجرت و فعالیت در کشورهای خارجی اشاره کرد.بهرام رعنا بیان کرد: متاسفانه حاشیه سود پایین، هزینه‌های بالای بازیافت، عدم پرداخت مطالبات از سوی مشتریان دولتی و شکایت سازمان حفاظت محیط زیست علیه مجموعه باعث شد تا شرکت پاک بازیافت پلیکان دیگر قادر به ادامه فعالیت نباشد. در حالی که این شرکت تنها واحدی بود که در کل منطقه خاورمیانه به طور اصولی لامپ‌های جیوه‌ای را امحا و خنثی‌سازی می‌کرد. لازم به ذکر است که توان خنثی‌سازی شرکت‌های سوئدی و آمریکایی حدود ۹۷ تا ۹۸ درصد است اما ما با اجرای طرح‌های نوآورانه و فرمول‌های جدید، امکان خنثی‌سازی کامل را داشتیم. در اوایل دهه ۹۰ قول همکاری از سوی سازمان‌های دولتی به مجموعه داده شد و ما فعالیت‌های تحقیقاتی و آزمایشی خود را آغاز کردیم اما پس از تغییراتی در بدنه دولت، حمایتی از این شرکت صورت نگرفت؛ در صورتی که هزینه‌های امحا و خنثی‌سازی بر عهده دولت است. در حال حاضر تولید لامپ‌های جیوه‌ای در کشورهای خارجی متوقف شده است اما در گذشته دولت‌های این کشورها، هزینه خنثی‌سازی را به سرعت به شرکت‌های امحاکننده پرداخت می‌کردند.وی در خصوص شکایت سازمان حفاظت محیط زیست، عنوان کرد: ادعای این سازمان این بود که ادامه فعالیت مجموعه تهدیدی علیه بهداشت عمومی است اما ما به طور اصولی فرایند امحا و خنثی‌سازی را انجام می‌دادیم و بر اساس قوانین وضع شده (بند یک ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی) اعلام این جرم و طرح دعوی بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. با این حال حکم صادره برای ما شامل مجازات قضایی و پرداخت جریمه نقدی بود که پس از اعتراض، مجازات قضایی حذف و نیمی از جریمه بخشیده شد؛ این پرونده همچنان در جریان بوده و ما به دنبال اخذ رای نهایی هستیم. مشکلات فراوان و عدم حمایت از فعالان صنعتی، باعث ناامیدی و دلسرد شدن آن‌ها نسبت به ادامه مسیر می‌شود.

مدیرعامل شرکت پاک بازیافت پلیکان در رابطه با فرایند خنثی‌سازی و استحصال فلز جیوه، توضیح داد: همان طور که ذکر شد کشورهای سوئد و آمریکا در این زمینه بسیار باقدرت عمل کرده‌اند و از روش‌های فیزیکی برای خنثی‌سازی استفاده می‌کنند اما ما با بهره‌گیری از روش‌های فیزیکی و شیمیایی موفق به خنثی‌سازی ۱۰۰ درصدی شدیم. گفتنی است که برخی از کشورهای آسیایی مانند چین، کره جنوبی و سنگاپور نیز دانش و تکنولوژی خنثی‌سازی لامپ‌های جیوه‌ای را در اختیار دارند اما در کشورهای حوزه خلیج فارس در این زمینه اقداماتی انجام نشده است. ابتدا خردایش لامپ‌ها توسط دستگاه‌های خردکننده صورت می‌گیرد و بخار جیوه متصاعد شده از این فرایند به وسیله فلیترهایی جمع‌آوری و وکیوم می‌شود؛ سپس بخار جیوه توسط کربن اکتیو که جاذب جیوه است، جذب شده و با حرارت دادن آن استحصال فلز جیوه انجام می‌شود. در مرحله بعدی شیشه‌های آلوده، درون محلولی قرار گرفته و شست‌وشو داده می‌شوند که با این کار مجددا به چرخه تولید باز می‌گردند. فسفر موجود در لامپ‌های جیوه‌ای، خطری برای افراد و یا محیط زیست ندارد و این ماده در مقابل هوا و نور سوزانده شده و پس از شست‌وشو تبدیل به اسید فسفریک می‌شود؛ علاوه بر فلز جیوه، شیشه‌های لامپ و فسفر، پلاستیک و سایر مواد جانبی نیز بازیافت می‌شوند که هر کدام از آن‌ها در صنایع مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند. لازم به ذکر است که جیوه فلزی گران‌قیمت و کمیاب است اما با این وجود میزان تقاضای آن در بازار بسیار بالاست و واحدهای بازیافت چالشی در زمینه فروش این فلز ندارند.

سلامت جامعه در خطر است!

رعنا با اشاره به اثرات منفی امحاسازی غیراصولی، اظهار داشت: برخی از شرکت‌ها مدعی هستند که امکان امحاسازی لامپ‌های جیوه‌ای را دارند اما فقط فرایند خردایش را انجام داده و پالایش به صورت کامل انجام نمی‌شود؛ در حالی که اصلی‌ترین مرحله امحا و خنثی‌سازی لامپ‌ها، استحصال فلز جیوه است. متاسفانه این واحدها لامپ‌های خرد شده را زیر خاک دفن می‌کنند که با بارش باران، جیوه موجود در آن‌ها شسته شده و متیل جیوه وارد سفره‌های آب‌های زیرزمینی می‌شود. پس از نوشیدن این آب، فلزات سنگین به بدن افراد منتقل شده و باعث بروز بیماری‌هایی می‌شود؛ برای رفع این مشکل اقدامات و پیگیری‌های فراوانی را انجام دادیم اما نتیجه‌ای حاصل نشد. گفتنی است که جیوه فلزی بسیار خطرناک و سمی است، به طوری که یکی از عوامل بروز بیماری کبد چرب در افراد به شمار می‌آید؛ طبق برآورد سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) وابسته به وزارت نیرو، جیوه لامپ‌های رها شده در طبیعت در هر ثانیه حدود ۴۰۰ هزار لیتر از آب‌های کشور را آلوده می‌کند (در صورت شکسته شدن یک لامپ کم‌مصرف متوسط، ۱۹۰ هزار لیتر آب آلوده شده و قابل شرب نیست). علاوه بر آلودگی آب، مردم کشور با معضل آلودگی هوا نیز دست به گریبان هستند که سلامت آن‌ها را به خطر انداخته است. در این شرایط مسئولان کشور برای بهبود سلامت افراد اقدام به واردات دارو می‌کنند، در حالی می‌توانند با حمایت از فعالان صنعتی، مانع از بروز این مشکلات شوند.

وی افزود: در سال‌های گذشته لامپ‌های تنگستن مورد استفاده قرار می‌گرفتند اما به دلیل اینکه ۹۰ درصد انرژی این لامپ‌ها تبدیل به حرارت و مابقی به روشنایی می‌شد، استفاده از آن‌ها دیگر مقرون به صرفه نبود. به همین دلیل لامپ‌های جیوه‌ای و لامپ‌های کم‌مصرف وارد بازار شدند؛ هدایت یون‌ها بین قطب مثبت و منفی لامپ‌های جیوه‌ای، بر عهده فلز جیوه است اما نوری که از این فرایند ساطع می‌شود نامرئی بوده و تولیدکنندگان برای تبدیل آن به نور مرئی، سطح داخلی لامپ را با فسفر می‌پوشانند. تا زمانی که این لامپ‌ها دچار آسیب نشوند، خطری برای مصرف‌کنندگان به همراه ندارند اما بعد از شکستن آن‌ها، افراد باید محل را ترک کرده و پس از گذشت یک ساعت با رعات نکات ایمنی و بدون تماس پوستی با بقایای لامپ، آن را جمع‌آوری کنند. تولید این لامپ‌ها از سال ۲۰۱۵ در اروپا ممنوع شد اما تولید لامپ‌های کم‌مصرف و جیوه‌ای همچنان در ایران ادامه دارد؛ اگرچه لامپ‌های ال ای دی وارد بازار شده‌اند اما این نوع از لامپ‌ها هم خطراتی به همراه دارند. ما به طور اتفاقی متوجه شدیم زمانی که لامپ‌های ال ای دی پرقدرت روشن هستند، امواج رادیویی دچار اختلال می‌شوند؛ پس از در میان گذاشتن این موضوع با متخصصان و کارشناسان حوزه الکترونیک، متوجه شدیم که در کشور فرانسه هم اما و اگرهایی در خصوص تولید و مصرف لامپ‌های ال ای دی وجود دارد.

بازیافت، صنعتی ناشناخته و مهجور

مدیرعامل شرکت پاک بازیافت پلیکان در خصوص ماشین‌آلات مورد استفاده در واحدهای امحاکننده، ابراز کرد: زمانی که ما فعالیت خود را آغاز کردیم، ماشین‌سازان داخلی به طور کامل با فرایند امحا و خنثی‌سازی لامپ‌های جیوه‌ای آشنا نبودند؛ به همین دلیل فقط امکان ساخت دستگاه‌های خردکننده را داشتند. در این شرایط ما برای رفع نیاز خود، نسبت به بومی‌سازی ماشین‌آلات و دستگاه‌ها اقدام کردیم که خوشبختانه با مشکل خاصی در زمینه تعمیر و نگهداری آن‌ها مواجه نشدیم.رعنا در پایان خاطرنشان کرد: در حال حاضر بزرگ‌ترین مشکلی که ما با آن در کشور مواجه هستیم، عدم فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی در رابطه با مقوله بازیافت و حفاظت از محیط زیست است؛ این مسئله باعث شده تا برخی از افراد شناخت کافی از سموم و فلزات خطرناک نداشته باشند و در زمان خرید مواد بازیافتی، اهمیتی به پالایش صحیح و از بین بردن کامل آلاینده‌ها ندهند. لازم به ذکر است که مواد اولیه این مجموعه از طریق سازمان‌ها دولتی تامین می‌شد و ما هزینه امحا و خنثی‌سازی لامپ‌های جیوه‌ای را از این سازمان‌ها دریافت می‌کردیم؛ اگرچه در خصوص لامپ‌هایی که در اختیار مصرف‌کنندگان قرار داشته و واحدها بازیافت به آن دسترسی ندارند، پیشنهاد کردیم تا در تمام استان‌ها مراکزی به منظور جمع‌آوری لامپ‌های جیوه‌ای و پسماندهایی که قابلیت بازیافت دارند، دایر شوند اما توجهی به این مسئله نشد.

اجرای بیش از ۱۸ هزار متر حفاری اکتشافی در پروژه جانجا

مدیرعامل شرکت توسعه معادن و صنایع مس جانجا گفت: تاکنون ۱۳ هزار و ۱۷۳ متر حفاری، عمدتا به منظور جانمایی تاسیسات زیربنایی در مرحله اول صورت گرفته و در مرحله دوم، قرارداد ۲۰ هزار متر حفاری اکتشافی تکمیلی منعقد شده است. از این میزان تاکنون، پنج هزار و ۵۰۰ متر حفاری انجام شده و پس از آن نیز با توجه به نتایج حفاری‌های مراحل اول و دوم، نسبت به ادامه حفاری‌های اکتشافی اقدام خواهد شد.حسین ابراهیمی‌نسب در گفت‌وگو با فلزات آنلاین در خصوص وضعیت کنونی پروژه مس جانجا و اقدامات اخیر انجام شده توسط شرکت توسعه معادن و صنایع مس جانجا در این پروژه، بیان کرد: اواخر بهمن سال ۱۴۰۰، کنسرسیومی با محوریت شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات «ومعادن» و همراهی شرکت های بزرگ و توانمند معدنی شامل شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر، شرکت معدنی و صنعتی چادرملو، شرکت معدنی و صنعتی گهرزمین، شرکت بین‌المللی توسعه صنایع و معادن غدیر و شرکت تجلی توسعه معادن و فلزات برنده مزایده مس جانجا در شهرستان نیمروز استان سیستان و بلوچستان شد. با توجه به قرارداد فی‌مابین شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران و این کنسرسیوم مبنی بر تشکیل شرکتی با مشارکت اعضای فوق‌الذکر، شرکت توسعه صنایع و معادن مس جانجا به این منظور تاسیس شد.وی ادامه داد: هدف این طرح انجام سرمایه‌گذاری به منظور اکتشاف تکمیلی، تجهیز، آماده‌سازی و بهره‌برداری از معدن مس جانجا و احداث و بهره‌برداری از کارخانه تولید کنسانتره مس با ظرفیت سالانه حدود ۱۳۰ هزار تن کنسانتره و محصولات جانبی دیگر در سال ۱۴۰۶ است.محدوده معدنی جانجا واقع در شمال سیستان و بلوچستان، ۲۰۰ کیلومتری زاهدان و در حدود ۱۳۰ کیلومتری غرب شهر زابل و در ۶۵ کیلومتری جنوب شهر نهبندان و نزدیک روستای ماده کاریز قرار دارد. با توجه به طراحی‌های انجام شده در معدن، حدود ۳۰۰ میلیون تن کانسنگ با عیار متوسط ۰/۲۶ درصد مس استخراج خواهد شد. هم‌زمان با عملیات اکتشافی تکمیلی، کارخانه تغلیظ مس طی پنج سال احداث خواهد شد و بهره‌برداری از آن به مدت ۲۰ سال ادامه خواهد داشت. هزینه سرمایه‌گذاری در این طرح حدود ۴۰۰ میلیون دلار برآورد شده است.اجرای بیش از یک میلیون متر مکعب باطله‌برداری در معدن جانجامدیرعامل شرکت توسعه معادن و صنایع مس جانجا تصریح کرد: از ابتدای پروژه تا تاریخ جاری، مجوزهای مربوط به بخش معدن و کارخانه شامل گواهی کشف، پروانه بهره‌برداری و جواز تاسیس کارخانه اخذ شده است. همچنین در رابطه با انتخاب مشاوران و پیمانکاران اصلی طرح مس جانجا، تاکنون حدود ۱۹ قرارداد منعقد شده و در حال حاضر عملیات اکتشاف و باطله‌برداری در محدوده معدن فعال است؛ به طوری که که از ابتدای پروژه، حدود ۱۸ هزار و ۷۰۰ متر حفاری و بیش از یک میلیون متر مکعب باطله‌برداری صورت گرفته است. همچنین با توجه به اتمام فاز مهندسی پایه پروژه احداث کارخانه تغلیظ ، تشریفات مناقصه جهت انتخاب پیمانکار (EPC) در جریان است. پروژه‌های زیرساخت عمدتا شامل پروژه‌های تامین آب ، تامین برق ، مدیریت آب و باطله و همچنین پروژه مخابرات و راه‌اندازی اینترنت بوده که همگی در مرحله انجام تشریفات مناقصه است.ابراهیمی‌نسب با اشاره به اهمیت توسعه اکتشافات، عنوان کرد: تاکنون ۱۳ هزار و ۱۷۳ متر حفاری، عمدتا به منظور جانمایی تاسیسات زیربنایی در مرحله اول صورت گرفته است. در ادامه و در مرحله دوم، قرارداد ۲۰ هزار متر حفاری اکتشافی تکمیلی منعقد شده است که از این میزان تاکنون پنج هزار و ۵۰۰ متر حفاری انجام شده و پس از آن نیز با توجه به نتایج حفاری‌های مراحل اول و دوم، نسبت به ادامه حفاری‌های اکتشافی اقدام خواهد شد.

وی در ادامه به چالش‌های موجود جهت تسریع در اجرای عملیات‌های معدنی و همچنین تامین زیرساخت‌های پروژه جانجا اشاره کرد و گفت: در حال حاضر تحریم‌های ظالمانه موجب محدودیت همکاری با شرکت‌های خارجی صاحب تکنولوژی شده است؛ همچنین مشکلات مربوط به تامین و تخصیص ارز (جهت خرید ماشین‌آلات و تجهیزات)، منجر به افزایش ریسک‌های پروژه می‌شود.

در همین راستا، شرکت توسعه معادن و صنایع جانجا با تکیه بر دانش و تجربه متخصصان داخلی و پیگیری و مذاکره با شرکت‌های خارجی در جهت رفع موانع موجود قدم برداشته و امیدوار به هم‌افزایی جهت رفع مشکلات با همکاری و همیاری کلیه دستگاه‌های مربوطه است.

اشتغال‌زایی بیش از یک هزار و ۵۰۰ نفری در پروژه جانجامدیرعامل شرکت توسعه معادن و صنایع مس جانجا در پایان خاطرنشان کرد: تلاش در جهت رشد اقتصادی و صنعتی شدن منطقه، همواره از اهداف اصلی این پروژه بوده است. اجرای پروژه عظیم مس جانجا در شمال استان سیستان و بلوچستان، از جمله حرکت‌های موثری است که انتظار می‌رود با به ثمر نشستن آن، گامی موثر در توسعه، آبادانی و اشتغال‌زایی این منطقه برداشته شود. هم‌اکنون حدود ۲۰۰ نفر در پروژه مشغول به‌کار هستند که با رسیدن به مرحله بهره‌برداری، زمینه اشتغال‌زایی بالغ بر یک هزار و ۵۰۰ نفر به طور مستقیم فراهم خواهد شد.

دو چالش انرژی و حمل محصول در مسیر تولیدات فولاد سنگان

تولیدات شرکت های صنعتی در منطقه سنگان با چالش کمبود و یا قطع انرژی و حمل‌ونقل ریلی مواجه است. قطعی انرژی برق و گاز و همچنین نقص در زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی از موانع افزایش ظرفیت تولید در این منطقه به‌شمار می‌روند که اتخاذ تدابیر و همکاری‌های گسترده در سطح کشور برای رفع چالش های موجود را بیش از پیش ضروری می نماید.

تاثیر قطعی برق و گاز روی صنعت فولاد و معدن وجود دارد. شرایط ناپایدار در تامین انرژی می‌تواند به توقف تولید، اختلال در زنجیره تامین مواد اولیه و افزایش هزینه ها منجر شود.

این موضوع می‌تواند باعث کاهش تولید، افزایش قیمت‌ها، کاهش توانایی رقابتی در صنعت فولاد و معدن شود.

تحلیل شرایط کنونی نشان می‌دهد که صنعت فولاد به دلیل کمبود گاز، با عدم النفع ۱.۵ میلیارد دلاری مواجه خواهد شد، در حالی که این میلیاردها دلار می‌تواند به ارزآوری کشور کمک کنند اما ضعف زیرساخت های انرژی در فواصل زمانی مختلف سال باعث عدم بهره‌برداری کامل از توان تولید شرکت های معدنی و فولادی می‌شود. با این شرایط فولاد سنگان با چالش کمبود و قطع گاز بخش مهمی از پتانسیل تولید خود را از دست خواهد داد و تحقق برنامه ها و هدفگذاری سالانه دشوار خواهد شد.

فولاد سنگان سال گذشته از ۳۲۰ روز کاری طبق استاندارد طراحی کارخانه، ۱۲۰ روز را به خاطر قطعی‌های انرژی گاز و برق از دست داد. با وجود قطعی گاز و برق، فولاد سنگان توانست تولیدات خود را به نسبت قابل قبولی برساند، اما با ادامه روند کمبود انرژی گاز از پاییز ۱۴۰۲ که یک ماه به طول انجامید روند تولید این قطب صنعتی شرق کشور را با مشکلات جدی روبه‌رو کرد و اکنون نگرانی از بابت ناپایداری تأمین گاز در روزهای منتهی به پایان سال نیز تشدید شده است.

فولاد سنگان از شرکت های فعال در عرصه صنایع معدنی و از تامین‌کننده‌های اولیه صنعت فولاد کشور، توانسته است علاوه بر ۳.۲میلیون تن گندله تولیدی در ۹ماهه ۱۴۰۲ بیش از۳ میلیون تن کنسانتره در این مدت تولید نماید که معادل کل تولیدات این محصول در سال گذشته بوده است.

کارخانه گندله‌سازی فولاد سنگان پتانسیل تولید ۲۰درصد بیش از ظرفیت روزانه و ماهانه خود را دارد و به طور کلی می توان گفت تولید ۶ میلیون تن گندله به شرط تامین پایدار انرژی و چالش حمل ریلی و جاده ای برای فولاد سنگان دور از دسترس نیست.

اما مشکل قطعی گاز از یکسو و ضعف زیرساختهای حمل ریلی از سوی دیگر که موجب انباشت و دپوی محصولات تولیدی می گردد، باعث از دست رفتن چنین ظرفیت بالقوه ای می شود و از طرف دیگر میزان سودآوری شرکت های منطقه را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد.

از آنجا که قطعی گاز باعث تعطیلی کارخانه گندله سازی می گردد، در روندی معکوس بر تولید کنسانتره شرکت نیز تاثیر منفی دارد چراکه انباشت و دپوی کنسانتره و عدم مصرف آن در گندله سازی اجازه تولید کنسانتره با حداکثر توان را نخواهد داد.

با وجود ظرفیت تولید ۳۵ میلیون تن گندله و کنسانتره و ۲,۵ میلیون تن سنگ‌آهن دانه‌بندی شده در منطقه سنگان، ظرفیت حمل‌ونقل ریلی حداکثر ۸,۵ میلیون تن است و در سال گذشته تنها ۵ میلیون تن حمل جاده‌ای انجام شده است.

در حال حاضر ظرفیت حمل ریلی منطقه سنگان با ظرفیت تولید کارخانه های منطقه هماهنگ نیست و باعث تأخیر در حمل‌ونقل محصولات شده است.

ازطرفی هزینه حمل محصول به مراکز مختلف صنعتی به دلیل مشکلات زیرساخت حمل ریلی بالاست و زیرساخت جاده ای و ظرفیت آن نیز به اندازه ای نیست که تکافوی محصول تولید شده را بدهد.

بنابراین باید اذعان کرد که کمبود انرژی و ضعف زیرساخت های حمل و نقل دو چالش عمده برای شرکت های صنعتی منطقه شرق کشور به خصوص سنگان است که حل آن نیازمند حمایت سازمانهای مربوطه و همکاری شرکت های صنعتی و معدنی منطقه است.

روزگار معدن
دوشنبه
۲ بهمن ۱۴۰۲ • ۱۰رجب ۱۴۴۵ • ۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم • شماره ۱۲۳۹

تصفیه آب با کربن فعال ایرانی

متخصصان یک شرکت دانش‌بنیان موفق به تولید کربن فعال با هدف تصفیه آب و پساب برای مقابله با کمبود آب شدند.مهدی راه‌پیما، مدیرعامل این شرکت دانش‌بنیان با اشاره به استفاده از روزآمدترین فناوری‌ها برای تولید «کربن اکتیو»(کربن فعال) مورد استفاده در محصولات صنعتی، تحقیق و پژوهش، اظهار کرد: یکی از مهمترین کاربردهای کربن فعال در حوزه تصفیه آب است و این شرکت در راستای مسئولیت اجتماعی، اولویت‌بخشی به حل معضل دسترسی به آب سالم و گذر از بحران آب اقدام به ساخت این دستگاه کرده است.وی ارائه خدمات و تسهیلات آزمایشگاهی و تحقیقاتی برای محققان و دانشگاهیان و بسترسازی مناسب برای تحقق پروژه‌های مورد نیاز صنعت و دانشگاه با استفاده از طیف گسترده‌ای از تجهیزات آزمایشگاهی به‌روز دنیا در حوزه نانو، پلیمر و شیمی را از اهداف این مجموعه دانست و اظهار کرد: این شرکت با رویکرد مقابله با بحران خشکسالی به تولید مواد تصفیه آب و پساب مشغول است که در حال حاضر با مجهز شدن کارخانه تولیدی صنعتی به آخرین فناوری روز دنیا و کوره دوار خلأ با قابلیت تولید پیوسته کربن اکتیو به تولید تناژی این محصول می‌پردازد.

راه‌پیما درباره شکل‌های تولید این محصول فناورانه، توضیح داد: محصول کربن اکتیو به دو صورت پودری و گرانولی و با درجه بندی‌های مختلف عدد یدی با پشتیبانی بخش تحقیق و توسعه شرکت، مناسب با نیاز صنایع، معادن و پتروشیمی‌ها عرضه می‌شود. مدیرعامل این شرکت دانش‌بنیان با اشاره به تولید فرآورده‌های پلیمری، خاطرنشان کرد: تولید مواد پیشرفته مانند کوپلیمرهای بلوکی، نانو الگوهای پلیمری، مواد و فیلم‌های نازک نانولیتوگرافی، فلوکولنت‌های زیست تخریب پذیر، سطوح فوق آبگریز، نانوذرات سیلیکای تغییر یافته، گرافن، گرافن اکساید، ساخت و طراحی راکتورهای نیمه‌صنعتی و آزمایشگاهی، ساخت کامپوزیت‌های FRP غنی‌سازی شده با گرافن بخشی از فرآورده‌های تحقیقاتی این شرکت دانش‌بنیان است.به نقل از معاونت علمی ریاست‌جمهوری، راه‌پیمابه تحقیقات این شرکت در حوزه فناوری نانو اشاره کرد و گفت: تجهیزات پراکنش و سنتز نانوذرات مانند سیستم‌های پلیمریزاسیون، اولتراسونیک پرویی و حمامی، سیستم‌های نانولیتوگرافی و تولید لایه نازک با ضخامت نانومتری مانند گلاوباکس و اسپین کوتر، سیستم‌های عملیات حرارتی با اتمسفر گازی مشخص و نیز ظروف و مخازن و تجهیزات تولید نانوذرات بخصوص گرافن و گرافن اکساید در مقیاس انبوه و نیز سانتریفیوژهای حجیم و یا پرسرعت که برای ساخت نانوذرات سیلیکا و شستشوی نانوذراتی مانند گرافن اکساید به‌کار می‌رود، از جمله تجهیزاتی است که شرکت برای تولید نانوذرات در اختیار تولیدکنندگان داخلی قرار می‌دهد.

ارز آوری صنعت گاز چقدر است؟

مهدی کاوه‌ای

طبق آخرین آمار بزرگ‌ترین و بیشترین رشد اقتصادی بخش‌های مختلف اقتصاد، در بخش تولید و تجارت نفت و گاز رقم خورده است، به‌طوری که بیش از ۲۰ درصد رشد اقتصادی را این بخش به خود اختصاص داده و باعث شده است که رشد اقتصادی کشور در مجموع به هشت درصد برسد.

به‌گزارش ایسنا، صنعت گاز ایران در کنار صنایع نفت و پتروشیمی، می‌تواند محرک اصلی اقتصاد ایران به‌شمار رود. بر اساس سند چشم‌انداز تا افق ۱۴۰۴ قرار است گاز ایران در رتبه سوم تولیدکنندگان جهانی گاز طبیعی قرار گیرد که این مساله به برنامه‌ریزی در یک افق بلندمدت نیاز دارد. اکنون پس از امریکا و روسیه رتبه سوم تولید گاز در اختیار ایران قرار دارد. ایران تنها ۶ درصد گاز جهان را تولید می‌کند و تولید کشور اختلاف زیادی با امریکا با ۲۰ درصد و روسیه با ۱۷ درصد تولید گاز جهان دارد و اختلاف تولید با قطر با توان تولید پنج درصد گاز جهان بسیار اندک است.

موضوع مهم دیگر اینکه گاز طبیعی افزون بر اینکه بیش از ۷۵ درصد سبد انرژی در داخل را تشکیل می‌دهد، به عنوان خوراک در برخی صنایع، مانند صنعت پتروشیمی، برای تولید اوره و آمونیاک، همچنین تولید محصولات پلیمری مورد استفاده قرار می‌گیرد. کاربرد دوگانه گاز طبیعی به عنوان سوخت و خوراک صنایع، نقش محوری گاز در صنعت را برجسته‌تر می‌سازد.از طرف دیگر در بخش تجارت بین‌الملل، ارزآوری حاصل از صادرات گاز از یک سو و توانایی جذب سهم قابل‌توجهی از بازارهای انرژی منطقه، از دیگر سو، بر اهمیت این صنعت، در رشد اقتصادی، می‌افزاید. ایران می‌تواند به پشتوانه توانمندی در انتقال گاز و با برنامه‌ریزی، سهم قابل ملاحظه‌ای از بازار انرژی کشورهای دور را نیز به خود اختصاص دهد، مبادلات گازی با کشورها افزون بر افزایش قدرت اقتصادی، دیگر مولفه‌های قدرت ملی و منطقه‌ای را بهبود می‌دهد و سبب ارتقای قدرت سیاسی و امنیتی کشور می‌شود.هم‌اکنون ۹۵ درصد جمعیت کشور در بخش شهری و روستایی به شبکه گاز دسترسی دارند. شتاب گازرسانی در کشور هم‌زمان با توسعه پارس جنوبی در دهه ۸۰ آغاز شد. افزون‌بر بخش خانگی اغلب صنایع و نیروگاه‌ها نیز گازرسانی شده‌اند و گاز مهم‌ترین سوخت کشور به‌شمار می‌رود.در این میان، ۷۵ درصد گاز مصرفی در کشور از پارس جنوبی تأمین می‌شود و این آمار نشان‌دهنده اهمیت این میدان در تأمین امنیت انرژی به‌ویژه در فصل زمستان است؛ درواقع میدان مشترک پارس جنوبی که در بستر خلیج فارس و مرز مشترک ایران و قطر قرار دارد، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان است. مجموع ذخایر گازی این میدان ۳۹ تریلیون مترمکعب و ذخایر میعانات گازی آن نیز ۵۶ میلیارد بشکه بوده. از این میزان سهم ایران در بخش گاز آن ۱۴ تریلیون مترمکعب و در میعانات گازی ۱۸ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که معادل ۸ درصد از کل گاز جهان است.

روزانه به‌طور میانگین حدود ۶۸۰ میلیون مترمکعب برداشت گاز از پارس جنوبی از سوی ایران انجام می‌شود که در بالاترین میزان خود به برداشت روزانه ۷۰۵ میلیون مترمکعب نیز در زمستان سال گذشته رسید. در این زمینه جواد اوجی، وزیر نفت با بیان اینکه روزانه ۷۰۵ میلیون مترمکعب گاز از پارس جنوبی برداشت می‌شود، افزود: روزانه ۷۵۰ هزار بشکه میعانات گازی نیز در این منطقه برداشت می‌شود.همچنین در شرایط کنونی هر پالایشگاه ۲ فازی پارس جنوبی روزانه بالغ بر ۱۰ میلیون دلار سودآوری برای کشور دارد و هر پالایشگاه در سال حدود ۳.۵ میلیارد دلار به درآمد کشور می‌افزاید. افزون‌بر آن با بهره‌برداری گام به گام ایران از فازهای مختلف پارس جنوبی و افزایش تولید گاز از این میدان مشترک، جایگاه ایران در میان تولیدکنندگان گاز در دنیا نیز ارتقا داشته و سبد صادراتی کشور با توجه به جایگزینی سوخت مایع با گاز متنوع‌تر شده است. تولید گاز غنی در کشور اکنون بالای یک میلیارد مترمکعب در روز برآورد می‌شود که معادل حدود روزانه ۶ میلیون بشکه نفت خام است. با توجه به سهم ۷۵ درصدی پارس جنوبی در تأمین گاز ایران، این میدان مشترک روزانه معادل ۴.۵ میلیون بشکه نفت خام، سوخت مورد نیاز کشور را تأمین می‌کند.

به معنای دیگر، اگر توسعه این میدان مشترک انجام نمی‌شد، اکنون باید ۴.۵ میلیون بشکه نفت خام بیشتری در کشور تولید می‌شد و بعد از فرآورش در پالایشگاه‌های کشور به دست مردم می‌رسید. نگاهی به ظرفیت پالایشی ایران و ظرفیت تولید نفت خام نشان می‌دهد در صورت عدم توسعه پارس جنوبی، با مشکل جدی برای تأمین سوخت و امنیت کشور روبرو بودیم.از سوی دیگر، آلایندگی ایجادشده از مصرف فرآورده‌های نفتی به‌مراتب بیشتر از مصرف گاز است و با افزایش سهم گاز در سبد سوخت کشور که بیش از همه با توسعه میدان مشترک پارس جنوبی محقق شده، آلودگی محیط زیستی نیز در کشور کاهش داشته است.

ایران تاکنون ۲۳۰۰ میلیارد مترمکعب گاز از پارس جنوبی برداشت گاز داشته که ۴۱۴ میلیارد دلار درآمدزایی ایجاد کرده و این در حالی است که ۱۵۰ میلیارد دلار هزینه شده است. با بهره‌برداری کامل از آخرین فاز پارس جنوبی یعنی فاز ۱۱، سالانه درآمد نزدیک به ۴ تا ۵ میلیارد دلار ایجاد می‌شود و تولیدش به کاهش ناترازی گاز کمک می‌کند. نکته مهم آن است که این پروژه در شرایط تحریم انجام شد. مجموع ذخایر نفت خام و گاز طبیعی ایران ۳۴۰ میلیارد بشکه معادل نفت است و ذخایر نامتعارف هنوز به این ذخایر اضافه نشده است، آنطور که اعلام شده وزارت نفت طی مطالعات اولیه در حال آماده‌سازی شرایط تا ذخایر نفت و گاز شیل و هیدرات‌های گازی به ذخایر نفت و گاز ایران اضافه شود. با همین ذخایر ۹۰ تا ۱۰۰ سال آینده تولید نفت و گاز در ایران ادامه خواهد داشت.

طبق بولتن آماری سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در شهریورماه، خالص صادرات گاز ایران در سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ میلادی به‌ترتیب حدود ۱۸.۴۳ و ۱۸.۷۹ میلیارد مترمکعب بوده و نسبت به سال ۲۰۲۰، بیش از ۶۰ درصد رشد داشته است. طبق اعلام وزارت نفت در همان زمان، همه قراردادهای جاری شرکت ملی گاز ایران از جمله صادرات گاز به ترکیه و عراق طبق قرارداد و توافق‌نامه‌ها تاکنون اجرا شده و در حال اجراست، همچنین مذاکرات برای تمدید این قراردادها از سوی کارشناسان ادامه دارد.

آن‌طور که مجید چگنی - مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران اعلام کرده ترکیه مایل به تمدید قرارداد خرید گاز از ایران است، ضمن اینکه مذاکرات برای صادرات گاز به عمان، احیای قرارداد پاکستان و تجارت گاز با روسیه تداوم دارد و کشورهای اروپایی هم مذاکراتی برای واردات گاز از ایران از مسیر ترکیه با ایران انجام داده‌اند که هنوز به ثمر ننشسته است.صادرات گاز به ارمنستان (تهاتر گاز با برق) در این دو سال مطابق قرارداد اجرا شده و می‌شود. مردادماه امسال هم قراردادی مبنی بر افزایش حجم صادرات گاز ایران به ارمنستان بین مقام‌های دو کشور امضا شد که بر اساس آن ضریب تهاتر گاز با برق نیز به نفع شرکت ملی گاز ایران اصلاح و مدت قرارداد تا سال ۲۰۳۰ تمدید شد.

علاوه بر این، تسویه بدهی ترکمنستان در سه قسط، سوآپ گاز از این کشور از سرگرفته شد و حجم آن هم از روزانه ۴.۵ به ۸ میلیون مترمکعب رسید، همچنین مذاکرات برای واردات گاز ترکمنستان به ایران در جریان است.

باتوجه به پتانسیل ایران در حوزه گاز و ارزآوری بالای این صنعت لازم است که به موضوع بهینه‌سازی مصرف انرژی توجه ویژه‌ای شود چراکه تنها در این شرایط می‌توان ضمن رفع ناترازی گاز در کشور با ایجاد ساز و کاری میزان صادرات و به دنبال آن ارزآوری را در کشور توسعه داد.

برداشت نفت از چاه‌های قدیمی

مدیرعامل شرکت نفت و گاز آغاجاری از سرویس و برداشت از چاه‌هایی که در نیمه دوم عمر خود هستند، خبر داد. جواد تقی‌زاده در چهاردهمین نمایشگاه تخصصی ساخت تجهیزات صنعت نفت خوزستان اعلام کرد: نفت و گاز آغاجاری دومین شرکت نفتی کشور است که حوزه پیرامونی آن ۸شهرستان خطوط لوله آن و ۷هزار و ۵۰۰کیلومتر است.وی با بیان اینکه این شرکت ۴۸واحد صنعتی اعم از کارخانه‌های بهره‌برداری، گاز مایع، تقویت فشار گاز، تزریق گاز و نمک‌زدایی دارد که یک‌ششم از تولید مناطق نفت‌خیز جنوب بر عهده این شرکت است، گفت: همچنین ۷هزار و ۲۰۰نیروی رسمی، ارکان ثالث و مدت موقت در این شرکت مشغول به کار هستند. مدیرعامل شرکت نفت و گاز آغاجاری گفت: نخستین کاری که از بهمن ماه سال گذشته آغاز کرده‌ایم و می‌توان به آن اشاره کرد، بزرگ‌ترین مخزن ثقلی مناطق نفت‌خیز در نمک‌زدایی مارون (۲) با ۱۷۰هزار بشکه ظرفیت است که آخرین بار سال۹۸ تعمیرات اساسی آن انجام شده بود و سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری رسید؛ اما متاسفانه پایان سال۱۴۰۱ به‌دلیل آنکه تعمیرات کف مخزن انجام نشده بود، با مشکل جدی مواجه شد که با عنایت مدیرعامل شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب به شرکت‌های بهره‌بردار، تاسیسات اساسی مخزن را آغاز کردیم و توانستیم با برنامه‌ریزی دقیق و کنترل پروژه‌ای را که قبلا ۲۴ هفته زمان می‌برد در کمتر از یک هفته به انجام برسانیم. اگر این مخزن در سرویس قرار نگیرد روزانه ۳۰هزار بشکه کاهش می‌داشتیم لذا انجام این کار عایدی بزرگی برای کشور به شمار می‌آید. تقی‌زاده ادامه داد: عموم میدان‌های ما در نیمه دوم عمر خود هستند که همکاران ما با استفاده از تفکیک‌گرهای سیار و اصلاحاتی که در چاه کم‌فشار انجام دادند، ۶حلقه از چاه‌های کم فشار میدان پازنان را در سرویس آوردند و از ابتدای سال جاری تا پایان آذر ماه حدود بیش از ۵۰۰هزار بشکه نفت تولید کرده‌ایم و می‌توان این را دومین کار برجسته شرکت دانست. وی گفت: استفاده از پمپ‌های چندفازی و دیزل ژنراتورها یکی دیگر از طرح‌هاست که اگر این اتفاق بیفتد، معضل چاه‌های کم‌فشار در سطح ملی نفت برطرف می‌شود. مدیرعامل شرکت نفت و گاز آغاجاری بیان کرد: ایمن‌سازی و تعویض شیرآلات تاج سه چاه، بدون حضور دکل که مساله مهمی است و عایدی بیشتر از ۸۹۰میلیارد تومانی برای کشور داشته از دیگر اقدامات انجام‌شده طی سال گذشته و امسال است. همچنین حلقه فرازآوری با گاز میدان پارسی و پرند را تا پایان سال به بهره‌برداری خواهیم رساند که روزانه حدود ۶هزار بشکه نفت به تولیدات ما اضافه می‌کند. تقی‌زاده گفت: همچنین استفاده از ابزار روتالی جت‌نازل و همزمان حلال زایلن است که ۲چاه رگ سفید که اصطلاحا به چاه‌های آسفالتی معروف هستند با دبی چهار هزار بشکه روزانه در سرویس قرار دادند؛ از دیگر اقدامات انجام‌شده ۷۲عملیات لوله مغزی سیار به میزان ۴۳۰نفر روز بوده که ۲۹حلقه چاه را تحت عملیات انجام داده‌ایم و ۱۶چاه با دبی ۲۳هزار بشکه جواب داد. وی با اشاره به اقداماتی که نسبت به سال گذشته در این شرکت با رشد چشمگیر همراه بوده، عنوان کرد: تا دی ماه امسال ۱۸هزار و ۲۲۵نقطه ضخامت‌سنجی شده که نسبت به کل سال گذشته ۷۷درصد رشد داشته و در این ضخامت‌سنجی‌ها ۲۸۱مورد مشکل‌دار تشخیص داده شد که ۲۱۸مورد برطرف شده و برنامه‌ریزی شده مابقی تا پایان سال انجام شود.

مدیرعامل شرکت نفت و گاز آغاجاری اظهار کرد: در خردگی فلزات کارخانه گاز مایع ۱۵۰۰ که ۳۳درصد خوراک پتروشیمی بندر امام را تامین می‌کند، بدون از سرویس خارج کردن با یک تکنولوژی جدید جریان گردابی پارسی، ضخامت‌سنجی از روی عایق انجام می‌شود که این کار برای نخستین‌بار در مناطق نفت‌خیز جنوب در حال انجام است؛ همچنین در ضخامت‌سنجی سال گذشته ایستگاه ۲هزار که با روش بازرسی غیرمخرب TEOFT انجام داده‌ایم، این کارخانه از سرویس خارج نشد و در زمستان سرد سال گذشته به کمک کشور آمدیم که طبق تعریف دکتر خجسته‌مهر در بازدید از این شرکت گفته شد شرکت نفت و گاز آغاجاری در سال ۱۴۰۱ در بحرانی‌ترین زمان ممکن ۱۷میلیون مترمکعب گاز به خط سراسری تزریق کرد که این برای شرکت ما مایه مباهات است. تقی‌زاده ادامه داد: ۸۸حلقه چاه را به‌عنوان پایلوت مجهز کردیم که کار خیلی بزرگی بود و با توجه به قدمت خطوط جریانی چاه‌ها این نقطه و تجهیز باعث شد ضریب اطمینان بیشتری داشته باشیم و هر اتفاقی در پایین‌دست چاه بیفتد در کمترین زمان ممکن در کسری از ثانیه چاه را از سرویس خارج کند؛ در سال گذشته ۱۴۹ترانسفورماتور توزیع برق اعم از صنعتی و غیر صنعتی در شرکت آغاجاری توسط همکاران ما و شرکت‌های دانش بنیان داخلی تعمیر شده و در سرویس قرار گرفتند که به میزان زیادی از قطعی برق در تابستان جلوگیری شد.مدیرعامل شرکت نفت و گاز آغاجاری بیان کرد: همکاران ما بدون برون‌سپاری سه حلقه چاه را بازسازی کردند و در بدترین شرایط تنش آبی تابستان، این شرکت ۸هزار و ۸۰۰ متر مکعب به تولید آب خود اضافه کرد که سبب شد ۸۲روستا و سه شهر که آب شرب آنها توسط شرکت آغاجاری تامین می‌شود با کمترین تنش آبی مواجه شوند؛ در گذشته تعمیرات اساسی جرثقیل‌های سقفی هر سه سال یک بار انجام می‌شد که بر اساس ایزوهای جدیدی که شرکت‌های بهره‌بردار گرفتند و طبق دستورالعمل جدید، این کار باید سالانه انجام شود و شرکت آغاجاری سال گذشته ۱۵۳جرثقیل سقفی تعمیر کرد.

پاداش ۳۰۰میلیارد تومانی خوش مصرفی برای پایتخت نشینان

استاندار تهران با حضور در شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ از سامانه های هوشمند پایش شبکه برق فشار ضعیف شهر تهران بازدید و از اقدامات انجام شده قدردانی کرد.صبح روز یکشنبه؛ اول بهمن ماه، استاندار تهران با حضور در ساختمان ستادی برق پایتخت از رصدخانه شبکه برق و انرژی، مرکز راهبری و پایش هوشمند شبکه برق مشترکین شهر تهران و مرکز کنترل و دیسپاچینگ این شرکت بازدید کرد.«علیرضا فخاری» در این بازدید با اشاره به این مهم که زیرساخت مورد نیاز تمامی بخش‌های اجرایی، انرژی برق و تأمین آن مایه آسایش و آرامش مردم است گفت: امروز شاهد هستیم که مجموعه شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ با بهره‌گیری از ظرفیت‌های الکترونیکی و فناوری‌های نوین گام بلندی در بررسی لحظه‌ای و پایش وضعیت شبکه برق پایتخت برداشته و از این راه توانسته است علاوه بر تأمین پایداری شبکه، در زمان وقوع حوادث غیرمترقبه و اختلالات احتمالی در کوتاه‌ترین زمان با شناسایی اختلال پیش آمده اقدام به رفع مشکل در زمانی بسیار کوتاه کند.وی با قدردانی از اقدامات انجام شده، اطلاع رسانی دقیق و به موقع به مشترکان را از دستاوردهای استفاده از فناوری‌های مکان محور در مجموعه برق پایتخت دانسته و یادآور شد: بخش قابل ملاحظه‌ای از مصرف برق شهر تهران مربوط به دستگاه‌های اداری و اجرایی است و همراهی مشترکان این بخش در کنار اقدامات کنترلی در مدیریت بار تابستان نقش ارزنده‌ای داشته و تداوم این همراهی می‌تواند در گذر از پیک مصرف برق سال آتی نیز بسیار مؤثر باشد. در ادامه "کامبیز ناظریان» مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ نیز با بیان اینکه طی تابستان سال ۱۴۰۲ علاوه بر تأمین صد درصدی برق مورد نیاز هموطنان تهرانی، شش درصد انرژی بیشتر برای مشترکان برق تهرانی توزیع شده است گفت: به موازات فعالیت‌های گسترده همکاران ما کمک و همراهی شهروندان نیز در مدیریت بار شبکه نقش بسیار مؤثری داشت و در همین راستا بالغ بر ۵۰ درصد از مشترکان خانگی تهران امسال مشمول دریافت پاداش شدند که مجموع این پاداش بر روی قبوض صادره، رقمی بیش از ۳۰۰ میلیارد تومان است. ناظریان تصریح کرد: بخش قابل ملاحظه‌ای از مشترکان تهرانی نیز امسال به دلیل همکاری مناسبی که داشته‌اند و موفقیت در کاهش مصرف برق نسبت به مدت مشابه سال گذشته، قبوض برق رایگان و بدون مبلغ دریافت کرده‌اند که امیدواریم با تداوم این همراهی و همچنین اجرای طرح‌های جدید این شرکت در سال آتی نیز شاهد عبور موفق از پیک تابستان باشیم.مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ همچنین با بیان اینکه استفاده از سامانه‌های نوین و فناوری‌های مکان محور منجر به آن شده است که با در اختیار داشتن اطلاعات اشتراک یکایک مشترکان برق شهر تهران بتوان ارتباطی دوسویه با تمامی مشترکان برقرار کرده و اطلاع رسانی مناسب و در لحظه از شرایط و وضعیت شبکه و اشتراک برق به مخاطبان ارائه داد خاطرنشان کرد: با اقدامات انجام شده خوشبختانه امروز شاهد افزایش قابل ملاحظه و بیش از پیش رضایتمندی هموطنان تهرانی هستیم و مفتخریم که طی سال جاری و همزمان با ایام ا... دهه فجر از اقدامات و دستاوردهای ارزنده دیگری نیز در راستای توسعه و بهسازی شبکه برق شهر تهران و بهسازی هرچه بیشتر شیوه‌های ارائه خدمات به ذی‌نفعان رونمایی کنیم.

سیاست دولت مبنی بر انتقال و شیرین‌سازی آب دریا

مدیرعامل شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور گفت: تا پایان امسال بیش از ۱۰طرح آبرسانی با اعتباری بالغ بر ۲۴۲۰ میلیارد ریال در استان کرمان به بهره‌برداری می‌رسد.هاشم امینی با تأکید بر سیاست دولت مبنی بر انتقال آب دریا و شیرین‌سازی آن برای مصارف شرب گفت: در کل کشور حدود ۹۹.۹ درصد جمعیت شهری و حدود ۸۷ درصد جمعیت روستایی زیر پوشش آب شرب بهداشتی قرار دارند و هم‌اکنون تعداد ۱۰۵ پروژه آب شیرین‌کن با ظرفیت ۶۷۲ هزار و ۴۰۰ متر مکعب در شبانه‌روز در حال ساخت و بهره‌برداری است.مدیرعامل شرکت مهندسی آبفای کشور با اشاره به کمبود آب شرب در استان کرمان در خصوص اقدامات انجام‌شده اضافه کرد: آغاز طرح آبرسانی به شهر رفسنجان از خط آبرسانی از خلیج فارس و بهره برداری آن تا پایان سال جاری به میزان ۵ میلیون مترمکعب در سال، آغاز طرح آبرسانی به شهر کرمان از خط آبرسانی از خلیج فارس و افتتاح آن در آینده نزدیک به میزان ۲۵ میلیون مترمکعب در سال، آغاز عملیات اجرایی آبرسانی به شهر برابر از سد شهیدان امیر تیموری به میزان ۱۰۰ لیتر در ثانیه از طرح‌های در دست اقدام صنعت آب و فاضلاب کشور برای تأمین آب شرب مورد نیاز استان کرمان است.

یادداشت

عملکرد دولت‌ها باعث بحران گاز شد

فریدون اسعدی
کارشناس انرژی

-تولید و مصرف گاز در سال‌های اخیر به‌واسطه عدم سرمایه‌گذاری در این حوزه و سایه سنگین تحریم‌ها، وضعیت مطلوبی ندارد. اعمال تحریم‌ها از بخش نفت و گاز آغاز و سبب شده در تولید، سرمایه‌گذاری و بخش‌های بالادستی، با مشکلات اساسی مواجه شویم.نبود توانمندی مناسب و سرمایه‌گذاری خارجی در کشور سبب شده از لحاظ منابع گازی در شرایط نامساعد قرار بگیریم. امروز کسری تراز انرژی در فصول سرد و گرم هیچ تفاوتی ندارند. نفت و گاز طبیعی بیش از ۹۹ درصد انرژی اولیه کشور را تشکیل می‌دهد.اگر همین امروز تمام مسئولان برای حل مشکل کمبود گاز در کشور دست‌به‌دست هم بدهند، شاید حدود ۳ سال طول بکشد تا بتوانیم این ناترازی را جبران کنیم. از سویی اگر امروز برای این مشکل چاره‌ای اندیشیده نشود، در سال‌های بعد بحران جدی‌تری خواهیم داشت.طبق بررسی‌های انجام‌شده تا قبل از سال ۱۳۹۰، حدود ۸۰ درصد منابع موردنیاز برای سرمایه‌گذاری در بخش نفت و گاز کشور به‌ویژه در بخش‌های بالادستی را سرمایه‌گذاران خارجی تامین کرده‌اند، اما در سال‌های اخیر وضعیتی که تحریم برای کشور ایجاد کرد، سبب شد نتوانیم از ظرفیتی که در سالیان گذشته از طریق منابع سرمایه‌گذاری خارجی جذب شد، استفاده کنیم. در بحث منابع داخلی نفت و گاز هم دو اتفاق بسیار نامناسب رخ داده است. تحریم‌های غرب سبب شد در بحث صادرات نفت با مشکلات بسیاری مواجه شویم اما در بحث صادرات گاز، مشکلی نداشتیم.کشور در صادرات نفت از روزی ۲.۵ میلیون بشکه در روز به روزی ۷۰۰ هزار بشکه رسیده است. این موضوع یکی از مسائل مهمی بود که سبب شد نتوانیم از داخل کشور منابع موردنیاز برای سرمایه‌گذاری را تامین و کسری‌هایی که از نبود سرمایه‌گذاری خارجی اتفاق افتاد را جبران کنیم.اتفاق ناخوشایند بعدی، اجرای نامناسب قانون هدفمند کردن یارانه‌ها بود. اگر قرار است کشور رویه مناسبی در حوزه انرژی به‌ویژه در حوزه مصرف داشته باشد، باید این قانون به‌درستی اجرا می‌شد.اگر به سوابق قانون هدفمند کردن یارانه‌ها رجوع کنیم، درمی‌یابیم کارشناسان مخالف یارانه ۴۵.۵۰۰ تومانی بوده‌اند و محاسبات صورت گرفته، نشان می‌داد اگر قرار است ۵۰ درصد منابع صرف یارانه نفت و الباقی به شرکت‌های خدمات‌دهنده انرژی تخصیص داده شود، باید به هر فرد حدود ۱۲.۵۰۰ تومان تخصیص می‌یافت.عملا این مدل از اجرای قانون هدفمندی سبب شد این شرکت‌ها دچار یک اشکال بزرگ شوند و به یک اداره کل برای تامین منابع هدفمند کردن تبدیل شدند. درگذشته شرکت توانیر از محل فروش برق، منابع سرمایه‌گذاری برای تولید برق را تامین می‌کرد، اما شکل اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها سبب شد فروش برق از دست شرکت توانیر خارج شود و در اختیار سازمان هدفمندی یارانه‌ها قرار گیرد و در بین مردم توزیع شود. چنین برخوردهایی سبب شد بحران انرژی در کشور، شکل جدی‌تری به خود بگیرد. متاسفانه ما در بحث بهینه‌سازی هیچ فعالیت مثبتی انجام نداده‌ایم و در مرکز پژوهش‌ها در قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر صحبت‌ها و قانون‌هایی را گنجانده بودیم که بهینه‌سازی را در دستور کار قرار دهند.

موج انرژی

۷ چالش توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی

توسعه صنعت پتروشیمی از بالادست و تامین خوراک و حامل‌های انرژی از پایین‌دست تا تولید محصول نهایی با چالش‌های بسیاری روبه‌روست که مرتفع‌شدن این نگرانی‌ها می‌تواند روند بهتری از توسعه را به‌همراه داشته‌باشد. شایان ذکر است نگاه‌ها بیشتر به توسعه صنعت پتروشیمی در بالادست آن معطوف شده و توسعه زنجیره بیش از همه به توسعه در بالادست و تولید کالاهای پایه متمرکز بوده که رویکرد صحیحی به‌شمار می‌رود. در نشستی که در موسسه مدیریت و برنامه‌ریزی انرژی دانشگاه تهران برگزار شد علی صالحنیا به ۷چالش توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی اشاره کرد و چالش‌های حوزه تامین مالی و سرمایه‌گذاری و چالش‌های مرتبط با بازار محصولات را اولویت‌دارترین چالش‌ها در صنعت پتروشیمی دانست.کارشناس و پژوهشگر حوزه سیاستگذاری صنعت پتروشیمی، ضمن تاکید بر اهمیت این صنعت از نظر ارزآوری و همچنین پشتیبانی از تولید محصولات در زنجیره‌های مختلف اقتصادی از جمله نساجی، صنایع پلیمری و کشاورزی، به لزوم بررسی چالش‌های این صنعت پرداخت. وی چالش‌های صنعت پتروشیمی را در هفت گروه چالش‌های حوزه سرمایه‌گذاری و تامین مالی، چالش‌های حوزه تامین خوراک، چالش‌های حوزه بازار محصولات، چالش‌های حوزه لجستیک و زیرساخت، چالش‌های حوزه یوتیلیتی و پشتیبانی، چالش‌های حوزه تنظیم‌گری و حکمرانی و چالش‌های حوزه علمی‌فناوری دسته‌بندی کرد. وی با اشاره به میانگین سرمایه‌گذاری حدود دومیلیارد دلار در سال در صنعت پتروشیمی ایران و مقایسه آن با میزان سرمایه‌گذاری سایر کشورهای پیشرو و رقبای منطقه‌ای، به‌وجود ضعف جدی در این حوزه پرداخت و از لزوم توجه به استفاده از ابزارهای سرمایه‌گذاری نوین و همچنین برنامه‌ریزی برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی پرداخت.صالح‌نیا افزود: در حوزه تنوع بازار ما شاهد تغییر روند کشورهایی مثل چین از واردکننده محصولات پایه و میانی به تولیدکننده این محصولات هستیم؛ درحالی که کشورهای اروپایی به دلیل عدم‌دسترسی به خوراک در حال تبدیل‌شدن به واردکننده محصولات پتروشیمی برای استفاده در صنایع پایین‌دستی هستند. وی با اشاره به مشکلات مرتبط با تامین خوراک، چشم‌انداز ناترازی گازی در سال‌های نه‌چندان دور را به‌عنوان یکی از چالش‌های جدی در حوزه تامین خوراک پتروشیمی‌های با خوراک گاز عنوان کرد و افزود: در پتروشیمی‌های خوراک مایع نیز ما شاهد ترجیح استفاده از نفتا برای تولید بنزین به‌جای استفاده از آن به‌عنوان خوراک واحدهای پتروشیمی هستیم.این کارشناس حوزه سیاستگذاری صنعت پتروشیمی با اشاره به چالش‌های حوزه تنظیم‌گری و حکمرانی، بر لزوم توجه به مکان یابی مجتمع‌های پتروشیمی و همچنین بحث‌های مرتبط با محیط‌زیست اشاره کرد. وی در حوزه چالش‌های مرتبط با حوزه علمی- فناوری به دو مبحث مهم کاتالیست‌های موردنیاز این صنعت و همچنین لایسنس‌های موردنیاز جهت تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی اشاره کرد. صالح نیا با اشاره به چالش‌های حوزه زیرساخت و لجستیک به بررسی هزینه بالای حمل محصولات پتروشیمی اشاره کرد. وی در حوزه پشتیبانی و یوتیلیتی نیز با اشاره به مشکل کمبود آب برای پتروشیمی‌های درون سرزمینی و همچنین چالش‌های مرتبط با قیمت‌گذاری یوتیلیتی‌ها، بر لزوم توجه به مشکلات این حوزه تاکید کرد.

روزگار معدن

E-mail:info@madandaily.com • https://t.me/rozegarmadan • www.twitter.com/Madandaily • www.instagram.com/Madandaily • www.rouzegaremadan.ir

دوشنبه
۲ بهمن ۱۴۰۲
۱۰ رجب ۱۴۴۵
۲۲ ژانویه ۲۰۲۴
سال ششم
شماره ۱۲۳۹

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل
مدیر مسئول: مهدی نجفی
سردبیر: شهریار خادمی

آدرس: تهران- خ قائم مقام فراهانی کوچه آزادگان شماره ۲۶
تلفن:۸۲۱۹۰(داخلی-۲۲۷-۱۵۶)
نمابر:۸۲۱۹۰(داخلی-۱۰۴)

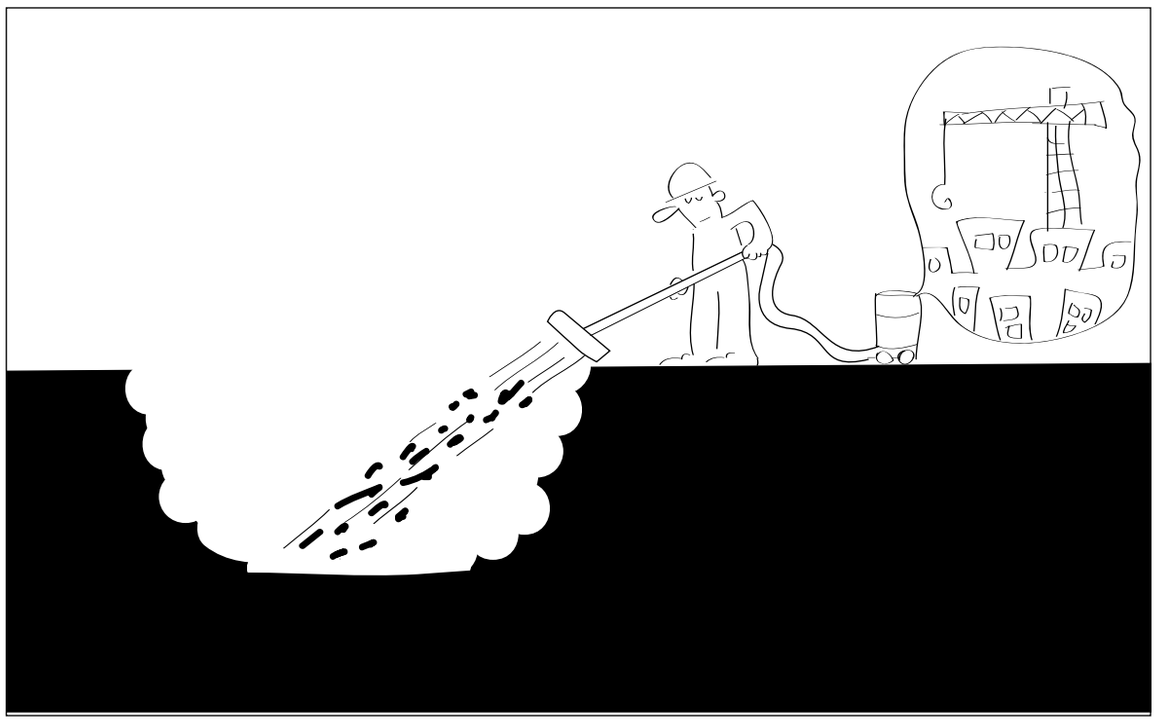
تلفن‌سازمان‌آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲
امورمشترکین: ۸۸۱۰۵۳۰۶
توزیع‌وسازمان‌شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
چاپخانه:صمیم

عرضه ۶ دستگاه آپارتمان در بورس کالا

تالارهـای بـورس کالای ایران روز یکشـنبه اول بهمـن ماه میزبان عرضه یـک میلیون و ۴۳۸ هزار و ۷۸۰ تـن انـواع کالا و محصـول بـود. همچنین ۶دستگاه آپارتمان در استان‌های گیلان و تهران نیز در تالار املاک و مستغلات روی تابلو رفت.

همچنین تالار محصولات صنعتی و معدنی میزبان عرضـه ۵۱ هزار و ۵۰۰ تن آهن اسـفنجی بریکت، ۵۰ هزار تن گندله سـنگ آهن، ۷ هزار و ۶۵۰ تن شـمش آلومینیوم، ۵ هزار تن مـس کم عیار، یک هزار و ۸۶۵ تن شـمش روی، یک هزار تن اکسـید آلومینیـوم و یک هزار تن هیدروکسـید آلومینیوم بود در تالار پتروشیمی و فرآورده های نفتی نیز ۱۹ هزار و ۸۶۵ تن مواد پلیمری و شیمیایی روی تابلو رفت.تالار سـیمان هم میزبان عرضه یک میلیون و ۱۸۱ هزار و ۷۴۰ تن سیمان بود. تالار صادراتی نیز شـاهد عرضه ۵۹ هزار و ۶۹۰ تن قیر، ۵۰ هزار تن آهن اسـفنجی بریکت و یک هزار تن سبد میلگرد مخلـوط بود.در تالار حراج باز ۴ هزار و ۴۰ تن مس کاتد، ۳ هزار تن سـولفات سـدیم و ۲۰۰ کیلوگرم سـولفور مولیبدن روی تابلو رفت. بـازار فرعی هم شاهد عرضه ۲۲ هزار لیتر روغن کارکرده لوکوموتیو و یک هزار و ۲۳۰ تن تیشو بود.

کارتن

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

بـــورس درگیر نوسان

گروه بورس:تالار شیشه‌ای در اولین روز کاری هفته روند به پایین داشـت و تمامی شـاخص‌ها قرمز شدند؛ این درحالی اسـت که قیمت دلار سر به فلک کشیده و از سـوی دیگر شاهد گرانی در بازارهای موازی هستیم. قیمت دلار بازار تا لحظه تنظیم این گزارش به ۵۳ هزار و ۶۷۰ تومان رسیده و احتمالا این موج افزایشی در بازار ادامه‌دار است. در مقابل نرخ دلار در سامانه نیما به ۳۹ هزار و ۹۵۱۰ تومان رسیده و دلار نیز در صرافی ملی با قیمت ۴۲ هزار و ۹۲۹ تومان معامله می‌شود.

همچنیـن قیمت طلا در روزهای اخیر افزایشـی بود اما روز شـنبه بـه صورت ناچیزی کاهش داشـت و در مقابل اونس طلا رشد داشت. البته نرخ بازارهای مختلف همچنان در اوج خود هستند و با افت ناچیز نباید روند این بازارها را کاهشی دید.

با وجود این شـرایط در تمامی بازارها می‌توان آینده خوبی بـرای بورس متصور بـود. البتـه تمامی صنایع و سـهام بازار رشـد خوبی نخواهند داشـت و برخی از صنایع و گروه‌های بازار می‌توانند حرکت صعودی ثبت کنند. برای نمونه صندوق‌های طلا گزینه مطلوبی برای سـرمایه‌گذاری هستند و ریسـک طلای فیزیکی را نیز دارنـد. در حالت عـادی برای خرید طـلای خرید باید کارمـزد، اجرت و مالیـات پرداخت کرد و خطر دزدیده شدن و دیگر مشـکلات را دارد؛ اما خرید صندوق‌های طـلا هیچ از یـک از این هزینه‌ها و مشـکلات را ندارد و با نقدشـوندگی بالا می‌تواند سـود قابـل توجهی به سهامداران بدهد.

از سـوی دیگر نمی‌توان سقف قیمتی ۶۰ هزار تومان را بـرای دلار متصور بود و احتمالا بازار آزاد در محدوده نوسـان کند. همین موضوع باعـث تاثیر روی بازارهای موازی می‌شـود و بازارهای مـوازی روند صعودی خود را آرام آرام شـروع می‌کننـد. همچنیـن در روز اخیـر دسـتورالعمل فروش خوراک (نفت) به پالایشـگاه‌ها و خرید فرآورده‌های اصلـی (گازوئیل و بنزین و غیره) از آنها منتشـر شد تا خیال آسوده را از سهامداران بگیرد. به این ترتیب تحت تاثیر جو منفی حاکم شده در گروه پالایشی به دلیل کاهش قیمت بنزین خریداری شده از آنها (خصوصـا بنزین معمولی با اکتان ۸۷) تقریبا همه بازار منفی شـد. فشـار فروش و افزایش عرضه در نیمه دوم شدت بیشتری گرفت و عمده نمادهای بازار سهام در مدار منفی و با افت حداکثری مواجه بودند.

نوسان قیمت نفت

بهای معاملات نفت برنت با ۵۴ سنت کاهش، در ۷۸ دلار و ۵۶ سـنت در هر بشکه بسته شد. بهای معاملات وست تگزاس اینترمدیت امریکا با ۶۷ سنت کاهش، در ۷۳ دلار و ۴۱ سـنت در هر بشکه بسته شد. نفت برنت برای کل هفته، حدود ۰.۵ درصد و شاخص نفت امریکا بیش از یک درصد صعود کرد. در چین، رشد اقتصادی ضعیف‌تر از حد مطلوب در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۳، تردیدهایـی را درباره این پیش‌بینی‌ها که تقاضا در این کشور، باعث رشـد جهانی نفت در سال ۲۰۲۴ خواهد شد، ایجاد کرد.

باب یاوگر، مدیر معاملات آتی انرژی در بانک میزوهو گفت: بازار سـهام چین در هفته گذشته، به پایین‌ترین حد خود در پنج سـال اخیر رسید. نشانه کاهش تقاضا، باعـث کاهش قیمت معاملات نفـت خام در روز جمعه شد. در خاورمیانه، ریسک‌های ژئوپلیتیکی، از قیمت‌ها در هفته حمایت کردنـد. اگرچه تنش‌ها در خاورمیانه، هیـچ تولید نفتـی را متوقف نکرده اسـت، اما اختلال عرضه در لیبی ادامه دارد.

نهاد خط لوله داکوتای شـمالی روز جمعه اعلام کرد حدود ۳۰ درصد از تولید نفت در این ایالت که سومین ایالـت تولیدکننده بزرگ این کشـور اسـت، به دلیل سرمای شدید، متوقف مانده است. تولید نفت این ایالت در اواسـط هفته گذشته، حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز یـا بیش از نیمی، کاهش یافته بود. رگولاتور ایالتی روز جمعه اعلام کرد بازگشـت تولید به سطح عادی ممکن است یک ماه طول بکشد.کریگ اِرلام، تحلیلگر شرکت کارگـزاری OANDA دربـاره وضعیت بـازار گفت: اختـلال در عرضـه، همچنان یک ریسـک صعودی به شـمار می‌رود اما خطرات نزولی از جمله اقتصاد جهانی هم وجود دارند. در همین حال، شـرکت خدمات انرژی بیکرهیـوز اعلام کـرد تعداد دکل‌های نفتـی فعال در امریـکا که معیاری برای ارزیابی تولید آینده اسـت، در هفته گذشته، با ۲ حلقه کاهش، به ۴۹۷ حلقه رسید.

آژانس بین‌المللی انرژی هفته گذشته، پیش‌بینی خود از تقاضای جهانی در سال ۲۰۲۴ را بالا برد اما پیش‌بینی این آژانس از رشـد تقاضا، نصـف پیش‌بینی‌های اوپک است. این آژانس مستقر در پاریس همچنین اعلام کرد در صـورت عدم وجود اختـلالات قابل توجه در عرضه، بازار در سـال ۲۰۲۴ از عرضه خوبـی برخوردار خواهد بود. بر اساس گزارش رویترز، بیورن شیلدراپ، تحلیلگر شـرکت SEB گفت: پیش بینی رشـد تقاضای جهانی بـرای نفت همچنان نامعلوم اسـت، زیرا سـهامداران و موسسـات تحقیقاتـی، پیش بینی‌هـای متفاوتی ارایه می‌دهند.

بورس در روزی که گذشت

در اولیـن روز کاری هفته یعنی شـنبه ۳۰ دی ماه، شاخص کل بورس تهران ۱۹ هزار و ۳۳ واحد نسبت به روز کاری گذشـته پایین‌تر ایستاد و به سطح ۲ میلیون و ۱۶۶ هزار و ۹۴۵ واحد رسـید. شـاخص کل هم‌وزن بـورس نیز با افت ۷ هـزار و ۹۹۹ واحدی در رقم ۷۵۴ هزار و ۳۴۰ واحدی ایسـتاد. شـاخص کل فرابورس با افـت ۲۵۲ واحدی به رقم ۲۶ هزار و ۴۲ واحد رسـید. همچنین شـاخص هم وزن فرابـورس با کاهش هزار و ۷۲۷ واحد به سطح ۱۳۸ هزار و ۸۹۶ واحد رسید.

روز شـنبه برای ششـمین روز متوالی خالص تغییر مالکیـت حقوقـی به حقیقـی بازار منفی شـد و ۹۳۴ میلیـارد تومان پول حقیقی از بازار سـهام خارج شـد که نسـبت به روز چهارشـنبه ۱۸ برابر -معادل ۱۷۳۱ درصد- بیشـتر شده اسـت. نماد فصبا بیشترین خروج پول حقیقی را داشت که ارزش آن ۱۶۲ میلیارد تومان بود. پس از فصبا، نمادهای دی، وخارزم، فولاد، شسـتا، وبملت و خودرو بیشترین خروج پول حقیقی را داشتند. در سوی دیگر، بیشترین ورود پول حقیقی به نمادهای خبنیان، ثجنوب، ونوین، سنیر و وملی تعلق داشت.

در روز مذکور تاپیکو، شسـتا و شتران نمادهای قرمز پوش بورس بودند که بیشـترین اثر را در افت شاخص کل بورس داشـتند. در سـوی دیگر نمادهـای ونوین، سـآبیک و خاهن از نمادهای سـبز بودند که اثر مثبت بر شاخص داشتند. در فرابورس نیز نمادهای فصبا، آریا و شـگویا بیشـترین اثر کاهنده را بر شاخص داشتند و نمادهای حسینا، ثپردیس و ثعمرا بیشترین اثر افزایشی را بر شـاخص کل فرابورس داشـتند. در بین نمادهای پرتراکنش بورس نماد شستا بیشترین تراکنش را داشت و داتـام و ثشـاهد در رتبه‌های بعدی قـرار گرفتند. در فرابورس نیز فصبا، نخریس و کرمان بیشترین تراکنش را داشتند.روز شـنبه ارزش معاملات کل بازار سهام به ۱۲ هزار و ۹۸۶ میلیارد تومان رسـید. ارزش معاملات اوراق بدهی در بازار ثانویه ۳ هزار و ۲۹۹ میلیارد تومان بـود که ۲۵ درصد از ارزش کل معاملات بازار را در این روز شامل می‌شـود. ارزش معاملات خرد نیز با افزایش ۵۵ درصدی به نسبت روز معاملاتی قبل به رقم ۶ هزار و ۲۷ میلیارد تومان رسید. در معاملات شنبه، ۳۳ نماد صـف خرید داشـتند و ۹۲ نماد با صـف فروش مواجه بودند. مجموع ارزش صف‌های خرید با افت ۵۵ درصدی نسـبت به روز کاری قبل به ۹۷ میلیارد تومان کاهش یافـت و مجموع ارزش صف‌های فروش نیز با افزایش ۵ درصدی به ۸۶۶ میلیارد تومان رسید.

سرمای زمستانی بورس

معاملات آمیخته به رکود با چاشنی کاهش قیمت‌ها، مهم‌ترین ارمغان نخسـتین ماه از سـردترین فصل سـال برای سهامداران بـورس تهران بود. در جریان داد‌وسـتدهای دی ماه، بازار سـهام، عملکـرد جالبـی از خود به نمایش نگذاشـت و کاهش ارتفاع هر سـه نماگر اصلی بازار سـهام در ماه مذکور، شاهدی بر این مدعا اسـت. در جریـان معاملات دی ماه، شـاخص‌کل بـورس تهران افـت ۱.۹۵درصدی را تجربه کرد. نماگر هم‌وزن نیز که نشـانی از اثرگذاری یکسان کلیه نمادهای معاملاتی است و چهره بازار را به نحـو مطلوب‌تری نمایش می‌دهد با کاهـش ۰.۹۲درصدی همراه شـد. شـاخص‌کل فرابورس نیز در این ماه، ۲.۰۲ درصد از ارتفاع خود را از دست داد تا درمیان سه نماگر اصلی بازار سهام، بدترین عملکرد را از خود برجای گذاشته باشد.

بررسـی آمار و ارقام معاملاتی یک ماهه نخست زمستان امسال نشـان می‌دهد که در ماه گذشـته برای دومین مـاه متوالی روند خروج پـول از صندوق‌هـای بادرآمد ثابت ادامه‌دار بوده‌اسـت. با توجه به اینکه در ماه گذشـته نیز بازار برای ششـمین ماه متوالی بـا خروج پول حقیقی همراه بوده‌اسـت، باید مقصد این پول‌ها را در جـای دیگری جسـت‌وجو کرد. نگاهی به رونـد معاملات دلار در بازار آزاد و سـکه رفاه در بورس‌کالا نشان می‌دهد که میانگین قیمـت دلار در دی ماه به ۵۱هزار و ۳۳۰تومان رسـیده و این در حالی اسـت که میانگین قیمت اسـکناس آمریکایی در آذرماه در کانال ۵۰هزارتومان قرار داشته‌است. میانگین قیمت سکه رفاه نیز با افزایش همراه شـده و از ۲۹میلیـون ۲۲۰هزار به ۳۰میلیون و ۵۴۴هزار تومان رسیده‌اسـت. با توجه به افزایش قیمت‌ها در بازار ارز و همچنین بازار طلا و سـکه می‌توان این‌چنین استنباط کرد که پول‌های خارج‌شده از صندوق‌های بادرآمد ثابت در سایه رکود حاکم بر بورس و افت نمادگرهای تالار شیشـه‌ای، از صندوق‌های با درآمد ثابت و همچنین بازار سهام خارج‌شده و به سمت بازارهای موازی و به‌خصوص بازار طلا و سـکه روانه شـده‌اند. گفتنی است که در ۶ماه اخیـر به‌صورت تجمعی ۲۴هزار و ۵۴۹میلیارد تومان پول حقیقی از گردونه معاملات سهام و حق‌تقدم خارج شده‌است. خروج پول از بازار سـهام در ماه گذشـته، شتاب بیشتری به خود گرفت و در ماه گذشـته، ۳هزار و ۹۸۹میلیاردتومان از بازار سهام خارج شـد. میانگین ارزش معاملات خرد بازار سهام نیز مجددا به کانال ۴هزارمیلیارد تومان بازگشت و در ماه گذشته، رقم ۴هزار و ۶۸۹میلیاردتومان را ثبت کرد. مجموعه موارد ذکرشده یعنی افت هر سه نماگر اصلی بازار سهام، خروج ادامه‌دار پول حقیقی از بازار سهام و ارزش معاملات پایین در ابعاد ماهانه نشان می‌دهد که بازار سهام در ماه گذشـته روزهای دلگرم‌کننده‌ای را برای سهامداران خلق نکرده و همین موارد از جمله دلایلی اسـت که سبب‌شـده در ۶ مـاه اخیر، روند غالب در تالار شیشـه‌ای، خروج پول از این بازار باشد.

بی‌اعتمادی در بورس

در بررسـی عواملی که موجبات خلق چنین وضعیتی را در بازار سهام پدید آورده‌اند، می‌توان به موارد مختلفی اشاره کرد، اما یقینا مهم‌ترین عاملی که به‌کرات در گزارش‌های قبلی «دنیای‌اقتصاد» نیز آن را به‌عنوان علت‌العلل وضعیت نابسامان بورس ذکر کرده‌ایم، فقدان اعتماد عمومی به کلیت این بازار است که مانع از روانه‌شدن جریان نقدینگی حقیقی به این بازار می‌شود. در محافل مختلف و از سوی کارشناسان و تحلیلگران بازار همواره بر لزوم توجه وافر به جریان معاملات ارز در بازار آزاد اشاره شده، اما در مقطع کنونی نیز که هم دلار نیمایی و هم دلار بازار آزاد در مقیاس ماهانه با افزایش میانگین خود همراه شـده‌اند، بی‌اعتمادی رسـوخ‌کرده بر جریان معاملات سـهام مانع از بازگشت از سوت آغاز افزایش قیمت‌ها در بازار سـهام می‌شود. دو ماه دیگر از سـال‌جاری باقی‌مانده است و به‌نظر نمی‌رسد که بازار در دو ماه آتی نیز چندان نوسان عجیب و غریبی را در کلیت خود تجربه کند.

محتمل‌ترین شرایط برای بازار در مقطع فعلی این است که بازار به نوسـان محدود خود در محدوده‌های کنونـی ادامه دهد. بازار سهام در سال‌جاری به هیچ‌وجه عملکرد قابل‌دفاعی از خود برجای نگذاشـته و بازدهی شاخص‌کل از ابتدای سال‌به ۱۰درصد محدود شده‌اسـت که عملکرد ناچیزی برای ۱۰ ماه معاملاتی محسـوب می‌شـود. به هر روی باید منتظر ماند و دید که روند افزایشـی که در نرخ دلار آغاز شده ادامه‌دار خواهد بود یا خیر، طبیعتا اگر این روند در بازار ارز ادامه‌دار باشد، بازار سهام به این موضوع بی‌تفاوت نخواهد بود.

ردپای دولت در نوسانات بورس

کسـری‌ها و ناترازی‌هـای دولت همچنان مهم‌ترین ریسـک بـرای صنایع بازار به‌خصوص صنایع دلاری اسـت. هرچند این خطر متوجه سود شرکت‌های کوچک با رشـدهای خوب نیز هست. دولت دیگر توانایی کاهش قدرت خرید مردم و ایجاد تورم‌هـای بزرگ برای کاهش دسـتمزد دلاری ندارد و فشـار بیش از حد به مردم برای او امکان‌پذیر نیسـت. لذا چاره‌ای جز دخالت در بورس و سـود شـرکت‌های بورسـی نیست. برای همین مساله، احتمالا بازدهی بازار به اندازه تورم نخواهد بود. عقب‌ماندگی بورس از دلار و تورم به دلیل کاهش سود دلاری شرکت‌هاست. خبری که اولین روز هفته بازار را با نوسـاناتی همراه کرد، خبر پالایشی‌ها بود؛ صنعتی که به‌تازگی پس از بهار سـیاه، وارد پاییز سـبز شده بود. رشد سود صنعت می‌توانست محرک خوبی برای بازار باشد. اما متاسفانه دولت اجازه رشد را به بورس نمی‌دهد.

ماجرای پالایشی‌ها چه بود؟

فرمول نرخ بنزین در شرکت‌های پالایشی بر اساس فوب سنگاپور تعیین می‌شد و نرخ این منطقه تاثیر بالایی در قیمت‌گذاری داشت.

اما خبری که به‌تازگی پالایش نفت تهران بر سامانه کدال بارگذاری کرده است، حاکی از آن اسـت که وزن تاثیر قیمت فوب خلیج فارس بر قیمت بنزین افزایش یافته است. با توجه به اختلاف ۵دلاری نرخ سنگاپور و خلیج فارس، احتمالا کرک اسـپرد بنزین در این شـرکت‌ها کاهش خواهد یافت. به عنوان مثال، کرک اسپرد بنزین ستاره خلیج فارس ۱۰دلار، «شبندر»، «شپنا» و «شتران» حدود ۷ تا ۸دلار تغییر خواهد کرد.

لذا افت ۵۰ تا ۶۰درصدی کرک اسـپرد بنزین سـبب خواهد شد شرکتی نظیر سـتاره خلیج فارس کـه بیش از ۶۰درصد وزن فروش آن مربوط به بنزین اسـت، تحت تاثیر قرار گیرد. سـتاره خلیج فارس بیشتر از سایر پالایشی‌ها با کاهش سود همراه خواهد شد.

در شـرایطی که بازار سهام می‌توانست به واسطه بهبود کرک اسپردها نسبت به بهار و رشد قیمت دلار روزهای رو به رونقی را تجربه کند، متاسفانه عدم ثبات رویه در دولت کار دست بازار داد.

بازاری که محرک دلاری قوی ندارد و صرفا به واسـطه تجدید ارزیابی‌ها فضای گرمی را تجربه می‌کرد، با کوچک‌ترین خبر حساسیت بالایی از خود نشان می‌دهد. دسـت‌درازی به سود این شـرکت‌ها و به‌خصوص پتروشیمی‌ها چند صباحی است که بازار را با مخاطرات سنگینی همراه کرده است و کسی نیست از بابت اشتباهات عذرخواهی کند.

درحالی‌کـه خبرهـا باید به توقف معاملات سـهام پالایشـی منجر می‌شـد، اما متاسفانه عدم ورود بموقع به بازار شرایط را برای بر هم ریختن جو بازار فراهم کرد.

یادداشت

بازاری ارزنده به نام بورس

هلن عصمت‌پناه
/کارشناس بازار سرمایه

حضور پررنگ و موثر ریسـک‌های سیسـتماتیک در اقتصاد و بورس در کنار تاثیر اخبار بی‌اساس با وجود مداخله‌های کمتر کارشناسی‌شده سیاستگذاران بر کلیت و ماهیت بازارهای مالی، همچنین بهبود نیافتن زیربنای بورس به صورت موثر، ترس و بی‌اعتمادی و هیجان را جایگزین دانش، تحلیل و بنیاد شرکت‌ها خواهد کرد.

در این شـرایط کلیه بازارهای مالی دچار نوسانات متعدد نشات‌گرفته از اخبار و اتفاقات اقتصادی و سیاسی می‌شوند.

اخبار درون شرکتی و ریسک‌های غیرسیستماتیک در بسیاری مواقع به صورت کوتاه‌مدت اثر خود را بر صنایع مشخص می‌گذارند و می‌توانند نوسان بخصوصی در بازار ایجاد کنند.

اما مولفه‌های اقتصادی و ریسـک‌های سیسـتماتیک و غیرسیسـتماتیک با اثر بنیادی و اساسی، بسـیاری از اوقـات در بلندمدت تاثیر خود را بر گزارش‌های مالی شـرکت‌ها و عملیات آنها خواهند گذاشت. باید یادآور شد که چنین اخباری اثر کوتاه‌مدت نیز بر بازار می‌گذارد که در غالب واکنش‌های هیجانی سهامداران در بازار مشاهده می‌شوند.

در این بین، روز گذشـته شاخص کل بورس تهران، با کاهش ارتفاع ۰.۰۵درصدی همراه شد و در پایان ساعات معاملاتی روز گذشته در سطح ۲میلیون و ۱۸۵هزار واحدی قرار گرفت.

افـت حدود یک‌هـزار واحدی نماگرهـای اصلی در حالی محقق شـد که نماگر هم‌وزن با رشـد ۰.۰۹درصدی، روبه‌رو شد و در پایان روز معاملاتی در سطح ۷۶۲هزار و ۳۳۹واحدی قرار گرفت. در این بین شـاخص کل فرابورس نیز که معیار مناسـبی برای بررسی وضعیت سهام مختلف فرابورسی است، حدود ۰.۱۳درصد سرخ‌پوش شد و در سطح ۲۶هزار و ۲۹۸واحدی کار خود را به پایان رساند. نمونه بارز این نوسانات نرخ ارز است که با افت‌وخیز خود تا حدودی بر نحوه تغییرات قیمتی سهام، تاثیر می‌گذارد و شـاخص کل نیز که به نظر نمی‌رسـد معیار مناسـبی برای تحلیل روند بازار باشد، با چنین نوسـانات هیجانی تحریک می‌شود و روند غیرمنطقی به خود می‌گیرد، در صورتی که روند پرتفوی سـهامداران چندان براساس روند شـاخص کل بورس تغییر نمی‌کند. تغییرات تورمی و نرخ ارز به‌عنوان دو محرک اصلی تاثیرگذار بر بازار، سهامداران را متوجه ارزندگی بازار سهام می‌کند؛ چرا که در صورتی که نوسان خاصی در نرخ ارز به وجود بیاید می‌توان نسبت به تغییر روند رکودی بازار امیدوار بود. فعالیت کدهای حقیقی و حقوقی را نیز برای سرمایه‌گذاری در بازار سهام باید ذیل روند بازار در نظر گرفت؛ چرا که سـرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی با وجود نقدینگی فعالی که در اختیار دارند در دوران رکودی در شـرایط ارزندگی بسـیاری از نمادها می‌توانند نسبت به سرمایه‌گذاری در بازار اقدام کنند. همچنین هیجان و ترس سـرمایه‌گذاران هیجانی در شـرایط تنش‌های منطقه‌ای و ژئوپلیتیـک افزایش می‌یابد. در چنین فضای پرریسـکی نمی‌توان تنها به اسـتراتژی‌های بلندمدت پایبند بود، بلکه باید به استراتژی‌های شخصی‌سازی‌شده هم پایبند بود. از لحاظ مبنای بنیادی بازار شرایط مطلوبی دارد و می‌توان نسبت به آینده بازار امیدوار بود.

دنیای رمز ارز

تحلیل ۳ رمز ارز مورد علاقه نهنگ‌ها!

بـه نظـر می‌رسـد قرارگیری بـازار کریپتـو در فاز اصـلاح، فرصت خوبـی را برای خریـد ارزهای دیجیتال با قیمت‌های پایین‌تر فراهم کرده اسـت. طبق اعلام پلتفرم آرخام اینتلیجنس (Arkham Intelligence)، یک نهنگ اخیرا ۷۰۰ بیت کوین (BTC) خریداری نموده و سپس آن را از بایننس خارج کرده است.میانگین قیمت خرید هر بیت کوین برای این نهنگ ۴۱۹۴۸ دلار بوده و شایان ذکر است که قیمت بیت کوین در زمان انتشار این خبر، به ۴۱۶۶۰ دلار کاهش یافته است. در همین حال، روند قیمت بیت کوین در چارت چهار ساعته نشان می‌دهد که این ارز دیجیتال به طور بالقوه می‌تواند تا ۴۲۰۰۰ دلار افزایش یابد. روند حرکت شـاخص قدرت نسبی (RSI)، یکی از عواملی است که وقوع چنین اتفاقی را تأیید می‌کند.پیش از این، در تاریخ ۱۸ ژانویه، RSI به سطح ۳۲.۰۹ کاهش یافته بود. با این حال، این اندیکاتور در حال حاضر در سطح ۴۴.۵۶ قرار دارد که نشان‌دهنده افزایش فشار خرید اسـت.اگر بیت کوین در سـطح ۴۱۵۷۱ دلار حمایت شود و فشـار خرید افزایش یابد، قیمت می‌تواند بر مقاومت ۴۲۶۴۰ دلار غلبه کند. این امر حتی می‌تواند باعث افزایش بیشـتر قیمت تا ۴۳۰۰۰ دلار شـود. در مقابل، چنانچه قیمت بیت کوین به زیر ۴۰۵۰۰ دلار برسد، احتمال نزول قیمت تا ۳۹ هزار دلار وجود خواهد داشت.

قیمت اتریوم در انتظار جهشی دیگر

یکـی دیگـر از ارزهای دیجیتالی که نهنگ‌ها به خرید آن علاقه نشـان داده‌اند، اتریوم اسـت. بنا بر اعلام پلتفرم لوک‌آن‌چین (Lookonchain)، یک نهنگ اخیرا همزمان با کاهش قیمت، ۳۶۰۰ واحد ETH خریداری کرده اسـت. این نهنگ سابقه درخشانی در خرید اتریوم با قیمت کم و فروش آن در سقف‌های قیمتی دارد و از همین طریق، تاکنون ۲۵.۸ میلیون دلار سود کسب کرده است.

در همیـن حال، نهنگ دیگری حدود ۱۳.۷۶ میلیـون دلار اتریوم خریداری و از صرافی کوین بیس خارج کرده است. قیمت اتریوم در زمان انتشار این خبر ۲۴۸۴ دلار است، اما به نظر می‌رسد روند نزولی ادامه داشته باشد. قیمت اتریوم در تایم‌فریم ۴ ساعته به زیر میانگین متحرک نمایی ۲۰ (زرد) کاهش یافته اسـت. در زمان نگارش این خبر، میانگین متحرک نمایی ۲۰ در سـطح ۲۴۹۷ قرار گرفته است. میانگین متحرک نمایی ۹ (آبی) نیز نزدیک به قیمت فعلی قرار دارد.اگر قیمت اتریوم بالاتر از میانگین متحـرک نمایی ۹ قرار بگیرد، می‌تواند تا سـطوح ۲۵۵۰ و ۲۶۰۰ دلار افزایش یابد. با این حال، نزول به زیر این میانگین متحرک، به معنی ادامه نزول خواهد بود.چین لینک در مسـیر رسـیدن به ۱۷.۵۰ دلارچین لینک (LINK) هم یکی دیگر از رمزارزهایی است که در پی کاهش قیمت، مورد توجه قرار گرفته اسـت. طبق گزارش‌ها، یک کیف پول جدید با پرداخت ۴.۹۶ میلیون اسـتیبل‌کوین USDC، تعداد ۳۳۶۵۲۹ توکن لینک خریداری کرد. قیمت این توکن در زمان خرید، ۱۴.۷۴ دلار بود.وضعیت اندیکاتور MACD نشـان می‌دهد که قیمت این توکن می‌تواند تا سطح ۱۶.۴۲ دلار افزایش یابد. در این صورت، حرکت بعدی لینک به سمت مقاومت ۱۷.۵۰ دلار خواهد بود. این دیدگاه صعودی توسط اندیکاتور RSI که در سطح ۶۴.۰۱ قرار دارد، نیز تأیید می‌شود.

کلاهبرداری عاشقانه یک صرافی رمزارزی!

کمیسیون معاملات آتی کالای ایالات متحده (CFTC) علیه صرافی رمزارزی دبیکس (Debiex) به اتهام کلاهبرداری عاشـقانه ۲.۳ میلیون دلاری، شکایت کرد. CFTC این دعوای مدنی را در ۱۹ ژانویه پس از ثبت یک اقدام اجرایی در دادگاه منطقه‌ای ایالات متحده برای ناحیه آریزونا اعلام نمود. بر اساس بیانیه CFTC، دبیکس خود را به عنوان یک صرافی رمزارزی معرفی کرد که به شهروندان ایالات متحده امکان دسترسـی بـه ویژگی‌های معاملات ارزهای دیجیتال را می‌داد.با این حـال، راه‌اندازی این صرافی حقه‌ای بیش نبود که هدف آن از بین بردن سرمایه‌گذاری‌های آمریکایی‌های آسیایی با استفاده از طرح کلاهبرداری عاشقانه تلقی می‌شد. کمیسیون معاملات آتی کالای ایالات متحده عملیات Debiex را به عنوان یک طرح پیچیده کلاهبرداری توصیف می‌کند که سـه گروه از افراد را شـامل می‌شود.دسته اول شـامل وکلای دادگسـتری بودند که از طریق یک رسانه اجتماعی مسـتقر در ایالات متحده، با قربانیان ارتباط برقرار می‌کردند. به روشی مشابه با اکثر کلاهبرداری‌های عاشقانه، این وکلا اعتماد قربانیان خود را با دوستی یا برقراری رابطه عاشقانه با آنها، قبل از اینکه از آنها بخواهند یک حساب معاملاتی فعال در دبیکس باز کنند، به دست آوردند. دسته دوم از افراد دخیل در کلاهبرداری Debiex، خدمات مشتری بودنـد که ظاهراً برای مدیریت حسـاب‌های معاملاتی برای مشـتریان صرافی به کار گرفته می‌شـدند. قاطرهای پول که آخرین و مهم‌ترین دسـته از افراد دخیل در کلاهبرداری بودند، کیف پول‌هایی را ارائه کردند که برای دریافت و سوءاستفاده از وجوه کاربران استفاده می‌شد. همچنین CFTC ادعا می‌کند که Debiex توانسته از پنج آمریکایی آسیایی، مبلغ ۲.۳ میلیون دلار کلاهبرداری کند.کمیسیون معاملات آتـی کالای ایـالات متحده در حال حاضر به دادگاه مراجعه کـرده و به دنبال غرامت برای همه قربانیان اسـت. این نهاد تنظیم‌کننده همچنین به دنبال اعمال جریمه‌ها و محدودیت‌های معاملاتی اسـت که از نقض آتی مقررات CFTC و قانون بورس کالا (CEA) جلوگیری می‌کند.

قیمت دوج کوین اوج گرفت

دوج کوین (DOGE)، میم کوین برتر بازار و رمزارز محبوب ایلان ماسک، در ۲۴ ساعت گذشته شاهد رشد ۹/۴درصدی قیمت خود بوده است. این رشد قابل توجه همزمان با اعلام ایجاد یک حساب جدید اختصاصی برای سرویس پرداخت آتی شبکه X با نام Payments اتفاق افتاد و بحث‌هایی را در مورد نقش احتمالی دوج کوین در این سـرویس برانگیخت.بر اسـاس داده‌های بازار، در نتیجه انتشار این خبر، قیمت دوج کوین تا مرز ۰/۰۹ دلار افزایش یافت. البته در زمان نگارش این خبر، این میم کوین در محدوده قیمتی ۰/۰۸۶ دلار معامله می‌شود. همزمان با این رشد قیمتی، حجم معاملات روزانه دوج کوین هم با یک رشد ۲۴۷ درصدی، به بیش از ۱/۱ میلیارد دلار رسیده است. معرفی حساب جدید Payments، گام بزرگی در استراتژی X برای نوآوری در بخش فناوری‌های مالی، جهت ساده‌سازی و افزایش کارایی تراکنش‌های دیجیتال با تمرکز بر راه‌حل‌های کاربرپسـند و ایمن اسـت. در حالی که هنوز هیچ پستی در این حساب منتشر نشده، اما نشان طلایی دارد که نشـان می‌دهد یک حساب تأییدشـده اسـت.از طرفی، با اینکه هنوز جزییات خاصی در مورد ادغام ارزهای دیجیتال در سـرویس پرداخت X فاش نشده، افزایش اخیر قیمت دوج کوین منجر به گمانه‌زنی‌های زیادی در بین سـرمایه گذاران و تحلیلگران شـده و سابقه ماسک در ابراز علاقه به این میم کوین نیز این گمانه‌زنی‌ها را تقویت کرده اسـت. نفوذ این میلیاردر در فضای کریپتو و نقش او به عنوان مالک X، این انتظارات را تقویت کرده که دوج کوین ممکن است در سیستم پرداخت جدید این شبکه نقشی داشته باشد. پیش‌بینی می‌شود که سرویس پرداخت درون برنامه‌ای X تا اواسط سال ۲۰۲۴ معرفی و فعال شود.